

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΟΖΑΝΗ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

Πτυχιακή εργασία:

**«Η επίδραση του COVID-19 στον εναλλακτικό πολιτιστικό
τουρισμό της χώρας»**

Φοιτήτρια : Μαρία Καλκαβούρη

LX: 31772

Επιβλέπων: Δρ. Καραφόλας Συμεών
Καθηγητής

Κοζάνη, Απρίλιος 2022

Υπεύθυνη δήλωση

Βεβαιώνω ότι είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην πτυχιακή εργασία. Επίσης έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Επίσης βεβαιώνω ότι αυτή η πτυχιακή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά ειδικά για τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	6
ABSTRACT	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	10
1.1 Εννοιολογικές προσεγγίσεις του Τουρισμού.....	10
1.2 Οι επιπτώσεις του Τουρισμού.....	13
1.2.1 Οικονομικός αντίκτυπος του Τουρισμού	14
1.2.2 Περιβαλλοντικός αντίκτυπος του Τουρισμού	17
1.2.3 Κοινωνικός αντίκτυπος του Τουρισμού	19
1.3 Η βιομηχανία του Τουρισμού.....	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	24
2.1 Εννοιολογική προσέγγιση του Εναλλακτικού Τουρισμού.....	24
2.2 Οι μορφές και τα είδη του Εναλλακτικού Τουρισμού.....	27
2.3 Βιώσιμος και αειφόρος Τουρισμός.....	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : Ο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	36
3.1 Εννοιολογική προσέγγιση του Πολιτιστικού Τουρισμού	36
3.2 Παγκόσμια στοιχεία για τον κλάδο	40
3.3 Ο Πολιτιστικός Τουρισμός στην Ελλάδα	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: Η ΠΑΝΔΗΜΙΑ ΤΟΥ COVID-19 ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ	45
4.1 Αλλαγές στην καθημερινότητα εξαιτίας του COVID-19	45
4.2 Μέτρα προστασίας – Αλλαγές στον Τουρισμό για τη αντιμετώπιση της πανδημίας.....	48
4.3 Επιδράσεις του COVID-19 στην συμπεριφορά και τις αποφάσεις των τουριστών	50
4.4 Προκλήσεις του Τουρισμού στο μέλλον – αλλαγές στην βιομηχανία εξαιτίας της πανδημίας.....	52
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ - ΕΡΕΥΝΑ	54
5.1 Ερευνητικός σκοπός - Ερευνητικά ερωτήματα ή Ερευνητικές Υποθέσεις	54
5.2 Ερευνητική μέθοδος	55
5.3 Δειγματοληψία	56
5.4 Ερευνητικό εργαλείο.....	56

5.5 Αποτελέσματα έρευνας	57
5.5.1 Περιγραφικά Στατιστικά Μέτρα των δημογραφικών μεταβλητών του δείγματος	57
5.5.2 Περιγραφικά Στατιστικά Μέτρα των δημογραφικών μεταβλητών του ταξιδιού	61
5.5.3 Περιγραφικά μέτρα ως προς τον μέσο βαθμό συμφωνίας για τις τουριστικές επιλογές του δείγματος	69
5.5.4 Συντελεστής συσχέτισης μεταξύ του φύλου και των επιλογών του δείγματος	88
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	104
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	107
Ελληνική Βιβλιογραφία	107
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία	107
Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία	115
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	116

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μετά από δύο χρόνια σχεδόν που έκανε την εμφάνιση της η Πανδημία του COVID-19 είναι ιδιαίτερα σημαντικό και ενδιαφέρον να διενεργηθούν μελέτες και έρευνες γύρω από τις επιπτώσεις που επέφερε η κρίση αυτή. Στο πλαίσιο των επιπτώσεων της Πανδημία του COVID-19 παρατηρήθηκε ότι επηρεάστηκαν αρνητικά διάφοροι τομείς της οικονομίας, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Μέσα στους κλάδους αυτούς ήταν και ο τουρισμός, ο οποίος επλήγη σε πολύ μεγάλο βαθμό και αντιμετωπίζει μέχρι και σήμερα ποικίλα προβλήματα. Έτσι, τέθηκε ως σημαντικό να διενεργηθεί μία έρευνα ως προς τις επιπτώσεις της Πανδημία του COVID-19 στον τουρισμό και συγκεκριμένα στον εναλλακτικό - πολιτιστικό τουρισμό. Η έρευνα επικεντρώνεται στην εξέταση και στην παρουσίαση του βαθμού στον οποίο επηρεάστηκε αρνητικά ο πολιτιστικός τουρισμός από την Πανδημία του COVID-19.

Σκοπός της έρευνας είναι να εκτιμήσει κατά πόσο οι προτιμήσεις των πολιτών (δείγμα) για τον πολιτιστικό τουρισμό επηρεάστηκαν από την Πανδημία του COVID-19. Ειδικότερα, η έρευνα στοχεύει στο να εξετάσει τον βαθμό στον οποίο οι πολίτες ταξίδεψαν σε περιοχές πολιτιστικού ενδιαφέροντος και επισκέφθηκαν πολιτιστικούς χώρους την περίοδο της Πανδημίας. Επιπλέον, στόχος της έρευνας είναι να παραθέσει τα κριτήρια με τα οποία θα επέλεγαν κάποιον πολιτιστικό προορισμό την περίοδο της υγειονομικής κρίσης και τον βαθμό επηρεασμού τους για κάποια τουριστική περιοχή με γνώμονα την πιθανή ύπαρξη πιστοποιητικού εμβολιασμού στους εργαζομένους και στους τουρίστες.

Η υλοποίηση της έρευνας έγινε με βάση την διανομή ερωτηματολογίων σε ένα δείγμα πολιτών που αντιστοιχούσε στα 202 άτομα. Επίσης, πέρα από το ερευνητικό κομμάτι της εργασίας εμπεριέχεται και το θεωρητικό, το οποίο βασίζεται στην ανασκόπηση της βιβλιογραφίας διαφόρων επιστημονικών άρθρων και μελετών, που έχουν εκπονηθεί από Έλληνες και ξένους συγγραφείς και ερευνητές.

Λέξεις – κλειδιά

Τουρισμός,

Εναλλακτικός τουρισμός,

Πολιτιστικός τουρισμός,

Βιώσιμη ανάπτυξη

Πανδημία

ABSTRACT

Almost two years after the appearance of the COVID-19 Pandemic, it is particularly important and interesting to conduct studies and research on the effects of this crisis. In the context of the impact of the COVID-19 Pandemic, it was observed that various sectors of the economy were negatively affected, nationally and internationally. Among these sectors was tourism, which was hit very hard and still faces various problems. Thus, it became important to conduct a study on the effects of the COVID-19 Pandemic on tourism and in particular on alternative - cultural tourism. The research focuses on examining and presenting the extent to which cultural tourism has been adversely affected by the COVID-19 Pandemic.

The purpose of the research is to assess whether the preferences of the citizens (sample) for cultural tourism were influenced by the COVID-19 Pandemic. In particular, the research aims to examine the extent to which citizens traveled to areas of cultural interest and visited cultural sites during the Pandemic period. In addition, the aim of the research is to list the criteria by which they would choose a cultural destination during the health crisis and the degree of their impact on a tourist area based on the possible existence of a vaccination certificate for employees and tourists.

The survey was conducted based on the distribution of questionnaires to a sample of citizens corresponding to 202 people. Also, in addition to the research part of the work, the theoretical part is included, which is based on the review of the bibliography of various scientific articles and studies, which have been prepared by Greek and foreign authors and researchers.

Keywords

Tourism,

Alternative tourism,

Cultural tourism,

Sustainable development

Pandemic

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τουριστικός τομέας σε όλο τον κόσμο μέχρι το 2019 αποτελούσε βασικό πυλώνα της οικονομίας. Ήταν εκείνος ο κλάδος που παρείχε πολλές θέσεις εργασίας και τοπική ανάπτυξη (Kristiana et al., 2021). Ωστόσο, κατά την χρονική περίοδο του Μαρτίου του 2020 ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας προχώρησε σε πολύ κρίσιμες ανακοινώσεις για την ανθρωπότητα, υποστηρίζοντας ότι βάλλεται από μία νέα κρίση υγειονομικού χαρακτήρα. Σαφέστατα αναφερόταν στον COVID-19, ο οποίος χαρακτηρίστηκε ως Πανδημία. Η συγκεκριμένη Πανδημία επηρέασε σημαντικά την παγκόσμια οικονομία, τα πολιτικά, κοινωνικο-πολιτιστικά συστήματα. Για την αντιμετώπιση της κατάστασης ελήφθησαν διάφορες στρατηγικές και μέτρα με σκοπό την προφύλαξη και την θωράκιση της υγείας των πολιτών (Sigala, 2020).

Η Πανδημία του COVID-19 είχε σημαντικές επιπτώσεις στις βιομηχανίες και στην κοινωνία γενικότερα σε παγκόσμιο επίπεδο. Λόγω των περιορισμών που τέθηκαν σε ισχύ για τη μείωση της εξάπλωσης της νόσου, επηρεάστηκε αρνητικά η ταξιδιωτική και τουριστική βιομηχανία (Stone et al., 2021). Με τις διεθνείς ταξιδιωτικές απαγορεύσεις να επηρεάζουν πάνω από το 90% του παγκόσμιου πληθυσμού και τους εκτεταμένους περιορισμούς στις δημόσιες συγκεντρώσεις και στις μετακινήσεις, ο τουρισμός σημείωσε δραματική πτωτική πορεία από τον Μάρτιο του 2020 (Gössling et al., 2020).

Ουσιαστικά, ο μαζικός και βαθύς αντίκτυπος της τρέχουσας Πανδημίας του COVID-19 έχει δημιουργήσει μοναδικές οικονομικές, κοινωνικές και υγειονομικές προκλήσεις, εξαιτίας των σωρευτικών επιπτώσεων της στη διάδοση και στα πρωτοφανή μέτρα που λαμβάνονται από τις κυβερνήσεις για τον περιορισμό της εξάπλωσης της (κλείσιμο συνόρων, ταξιδιωτικών περιορισμών, εθνικά lockdown, κλείσιμο εστιατορίων και ξενοδοχείων) (Oríndaru et al., 2021).

Κατά τη διάρκεια της Πανδημίας του COVID-19 αποδείχθηκε πόσο ελαστική είναι η ζήτηση στον τουριστικό τομέα και πόσο εύθραυστος είναι ο τομέας αυτός. Γενικώς, ο τουριστικός τομέας ήταν από τους τομείς εκείνους που επλήγησαν περισσότερο από την Πανδημία του COVID-19 (Bulcsu et al., 2021). Επιπλέον, κατά την περίοδο της Πανδημίας, το κλείσιμο των μουσείων σε όλο τον κόσμο, είχε ως συνέπεια να οδηγήσει τον πολιτισμό και την τέχνη στην λήψη μη παραδοσιακών στρατηγικών, προκειμένου να ανταποκριθούν και να μετριάσουν τις αρνητικές

οικονομικές και πολιτιστικές επιπτώσεις της παρατεταμένης αδράνειας (Pascoal et al., 2021).

Έχοντας λάβει υπόψη όλα τα ανωτέρω δεδομένα κρίθηκε σημαντικό και ιδιαίτερα ενδιαφέρον να διενεργηθεί μία έρευνα, εξετάζοντας τον βαθμό επίδρασης της Πανδημίας του COVID-19 στον εναλλακτικό – πολιτιστικό τουρισμό. Αυτό που επιτυγχάνεται μέσω της έρευνας αυτής είναι ο προσδιορισμός του αντίκτυπου της Πανδημίας του COVID-19 στις επιλογές και στις προτιμήσεις των πολιτών για το πολιτιστικό τουριστικό προϊόν.

Κατά την διεξαγωγή της έρευνας σκοπός είναι να υποδείξει τον βαθμό στον οποίο η Πανδημία του COVID-19 επέφερε αρνητικές επιπτώσεις στον τουρισμό και πιο ειδικά στον εναλλακτικό – πολιτιστικό τουρισμό. Σκοπός λοιπόν της έρευνας είναι η παρουσίαση πρωτογενών στοιχείων που προσδίδουν το βαθμό στον οποίο οι πολίτες επισκέφθηκαν πολιτιστικούς χώρους – προορισμούς την περίοδο της Πανδημίας και το βαθμό στον οποίο επέλεξαν με βάση συγκεκριμένα κριτήρια έναν πολιτιστικό χώρο.

Για την υλοποίηση της έρευνας αρχικά γίνεται μία θεωρητική προσέγγιση στο εξεταζόμενο θέμα, προβάλλοντας πληροφορίες και δεδομένα από άλλες έρευνες που πραγματοποιήθηκαν πρόσφατα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Γίνεται μία αναφορά στα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του τουρισμού και στην βιώσιμη ανάπτυξη του, ενώ παράλληλα προσδίδονται στοιχεία που υποδεικνύουν πόσο επηρεάστηκε αρνητικά την περίοδο της Πανδημίας του COVID-19. Η εργασία ολοκληρώνεται με την ποσοτική έρευνα που διεξάγεται σε ένα δείγμα πολιτών, κλίνοντας τους να αποδώσουν τον βαθμό στον οποίο επηρεάστηκαν οι προτιμήσεις τους για τον πολιτιστικό τουρισμό λόγω της Πανδημίας του COVID-19.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.1 Εννοιολογικές προσεγγίσεις του Τουρισμού

Οι οικονομίες των χωρών του κόσμου φαίνεται να στηρίζονται κατά κύριο λόγο στην ανάπτυξη και στην βιωσιμότητα ποικίλων βασικών κλάδων, εκ των οποίων ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο κλάδος του τουρισμού. Σε συνάρτηση με την επιστημονική έρευνα έχουν διατυπωθεί ορισμένοι ορισμοί του τουρισμού από διάφορους συγγραφείς και ερευνητές, με σκοπό να προσδιορίσουν ακριβώς περί τίνος πρόκειται¹.

Ο τουρισμός ως έννοια αφορά μία ευχάριστη δραστηριοποίηση των πολιτών, οι οποίοι αποφασίζουν να επισκεφθούν διάφορα μέρη και χώρους που διατηρούν και ξεχωρίζουν για τον πολιτισμό τους, τα ήθη και τα έθιμα, την κουλτούρα και την κοινωνική ζωή (Saraniemi and Kylänen, 2011). Αφορά κατά βάση την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού αναψυχής και διασκέδασης των πολιτών και την επίσκεψη ενός συγκεκριμένου τουριστικού προορισμού (Danchev and Παρατσιώκας, 2012).

Η έννοια του τουριστικού προορισμού θεωρείται συνήθως ως η μονάδα δράσης όπου διαφορετικοί ενδιαφερόμενοι φορείς, όπως εταιρείες, δημόσιοι οργανισμοί, οικοδεσπότες και επισκέπτες αλληλεπιδρούν μέσω της συνδημιουργίας εμπειριών. Όσον αφορά τον στρατηγικό σχεδιασμό μάρκετινγκ και τη διαχείριση επωνυμίας, είναι σημαντικό να οριστεί η φύση ενός τουριστικού προορισμού στο βάθος και το εύρος του και, ως εκ τούτου, να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για επιτυχημένο μάρκετινγκ σε επίπεδο προορισμού (Saraniemi and Kylänen, 2011).

Ο τουρισμός είναι ένα εξαιρετικά περίπλοκο φαινόμενο και μπορεί να γίνει πλήρως κατανοητός μόνο με την υιοθέτηση μιας διεπιστημονικής προσέγγισης (Candela and Figini, 2012). Ως κοινωνική δύναμη και θεσμός επηρεάζει τη ζωή των ανθρώπων και πολλοί συνδέονται μαζί του άμεσα ή έμμεσα. Σχετικά με μία μελέτη, η έννοια του τουρισμού βασίζεται σε μια δραστηριότητα για επίσκεψη σε ορισμένα μέρη σε σύντομο χρονικό διάστημα με σκοπό την απόλαυση του τουριστικού

¹ Impact of Tourism: Tourism: Economy; Environment; Society. Ιστοσελίδα: http://www.drbramedkarcollege.ac.in/sites/default/files/Impact%20of%20Tourism_pdf.pdf, (Ανάκτηση 12/12/2021)

αντικειμένου. Άλλοι υποστηρίζουν πως ο τουρισμός επιτυγχάνεται με σκοπό την πραγματοποίηση μίας αθλητικής δραστηριότητας ή την ξεκούραση, την χαλάρωση κ.λπ.².

Το 1976, το Ινστιτούτο Τουρισμού (που μετονομάστηκε Τουριστική Εταιρεία) πρότεινε ότι ο τουρισμός είναι η προσωρινή βραχυπρόθεσμη μετακίνηση ανθρώπων σε προορισμούς εκτός των τόπων όπου ζουν και εργάζονται συνήθως. Ως εκ τούτου, ο τουρισμός περιλαμβάνει τη μετακίνηση ανθρώπων για όλους τους σκοπούς, συμπεριλαμβανομένων των ημερήσιων επισκέψεων ή εκδρομών (Camilleri, 2018).

Οι Mathieson και Wall (1982) απέδωσαν την έννοια του τουρισμού στην προσωρινή μετακίνηση ανθρώπων προς έναν προορισμό έξω από τους συνήθεις τόπους εργασίας και διαμονής τους, στις δραστηριότητες που επιτελούν κατά τη διάρκεια της παραμονής τους σε αυτούς τους προορισμούς και τις εγκαταστάσεις που δημιουργούνται για την εξυπηρέτηση των αναγκών τους (Rocacita 2015).

Ο τουρισμός όπως ορίζεται από τον John (2011), σημαίνει επίσκεψη για τουλάχιστον μια νύχτα για αναψυχή και διακοπές, εμπορικούς και επαγγελματικούς ή πρόσθετους σκοπούς, όπως ιατρικούς και εκπαιδευτικούς. Οι Macintosh και Goeldner, όρισαν επίσης τον τουρισμό ως συνδυασμό γεγονότων, υπηρεσιών και βιομηχανιών που παρέχει ταξιδιωτική εμπειρία που αποτελείται από διαμετακόμιση, στέγαση, τρόφιμα και ποτά, επιχειρήσεις και πρόσθετες υπηρεσίες φιλοξενίας για μεμονωμένα άτομα ή ομάδες ατόμων που άφησαν μια συγκεκριμένη τοποθεσία κατά προτίμηση το σπίτι τους σε άλλη τοποθεσία (Adedoyin, 2020).

Ο τουρισμός συνδυάζει πολλά διαφορετικά στοιχεία λόγω της υψηλής αλληλεξάρτησης των δραστηριοτήτων που απαιτούνται για τη διαμόρφωση του συνολικού τουριστικού προϊόντος. Ένας καθολικά αποδεκτός ορισμός του τουρισμού είναι αυτός που παρουσιάστηκε στη Διάσκεψη για τα Διεθνή Ταξίδια και Τουρισμό στη Ρώμη το 1963 από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών (UNWTO). Κατατάσσει τον τουρισμό ως δραστηριότητα που ασκείται από τα άτομα (τουρίστες) κατά τη διάρκεια των ταξιδιών τους και της παραμονής τους σε μέρη που βρίσκονται εκτός της συνήθους διαμονής τους για συνεχή περίοδο που δεν υπερβαίνει το ένα έτος για κίνητρα αναψυχής, επαγγελματικών δραστηριοτήτων και άλλων (Nasir et al., 2017).

² Impact of Tourism: Tourism: Economy; Environment; Society. Ιστοσελίδα: http://www.drbramedkarcollege.ac.in/sites/default/files/Impact%20of%20Tourism_pdf.pdf, (Ανάκτηση 12/12/2021)

Οι τουρίστες ταξινομήθηκαν ως προσωρινοί επισκέπτες που μένουν τουλάχιστον 24 ώρες σε έναν προορισμό. Σημειώνεται πως οι τουρίστες ταξιδεύουν για αναψυχή, υγεία, αθλητισμό, διακοπές, σπουδές ή θρησκευτικούς σκοπούς. Εναλλακτικά, οι εκδρομείς, συμπεριλαμβανομένων των ταξιδιωτών κρουαζιέρας, μπορούν να θεωρηθούν ως προσωρινοί επισκέπτες, εάν παραμείνουν σε έναν προορισμό για λιγότερο από 24 ώρες (Camilleri, 2018).

Κύρια χαρακτηριστικά του τουρισμού που προσδιορίζονται από τον ορισμό του είναι τα παρακάτω:

- ◆ Ο τουρισμός προκύπτει από τη μετακίνηση ανθρώπων και τη διαμονή τους σε διάφορους προορισμούς.
- ◆ Υπάρχουν δύο στοιχεία σε όλο τον τουρισμό: το ταξίδι στον προορισμό και η διαμονή, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων στον προορισμό.
- ◆ Το ταξίδι και η διαμονή πραγματοποιούνται εκτός του συνήθους τόπου διαμονής και εργασίας, έτσι ώστε ο τουρισμός να δημιουργεί δραστηριότητες που διαφέρουν από εκείνες που πραγματοποιεί στην καθημερινότητα του.
- ◆ Η μετακίνηση προς τους προορισμούς είναι προσωρινή, έχει βραχυπρόθεσμο χαρακτήρα και σκοπό την επιστροφή στο συνηθισμένο περιβάλλον μέσα σε λίγες μέρες, εβδομάδες ή μήνες³.

Σύμφωνα με τον Pundit (1999), η έννοια της λέξης «ταξίδι» είναι συνήθως η επίσκεψη σε ένα συγκεκριμένο μέρος χρησιμοποιώντας κάποιο μεταφορικό μέσο. Η λειτουργία της μεταφοράς μπορεί να εξηγηθεί ως εξής:

- ◆ Πρώτον, όταν ο ταξιδιώτης μεταβαίνει από μέρος σε μέρος ή επισκέπτεται διάφορα μέρη και χώρες για επαγγελματικούς λόγους και αναψυχή.
- ◆ Δεύτερον, όταν κάνει ένα ταξίδι γύρω ή μέσα σε μια συγκεκριμένη περιοχή (Rocacita, 2015).
- ◆ Τρίτον, να πηγαίνει ή καλύπτει την απόσταση για να μετακινηθεί με μια συγκεκριμένη ταχύτητα ή με συγκεκριμένο τρόπο.

³ Tourism concept and perspectives. <https://www.uou.ac.in/sites/default/files/slm/ETS-102.pdf> (Ανάκτηση 12/12/2021)

- ◆ Τέταρτον, πηγαίνοντας από μέρος σε μέρος ως πωλητής μίας επιχείρησης (Rocacita, 2015).

Ο τουρισμός δεν θα υπήρχε στο βαθμό που υπάρχει σήμερα, εάν οι τουρίστες δεν μπορούσαν να ταξιδέψουν από τον έναν προορισμό στον άλλο, με γρήγορο και αποτελεσματικό τρόπο. Οι δυνατότητες μεταφοράς είναι αυτές που τον καθιστούν δυνατό, καθώς μπορεί κανείς να μεταβεί σε μία περιοχή με το αεροπλάνο, με το καράβι, το αυτοκίνητο κ.λπ. (Camilleri, 2018). Η ανάγκη των τουριστών για μεταφορά μπορεί να χωριστεί σε τρεις ομάδες:

- ◆ μεταφορά από το σημείο προέλευσης στη χώρα υποδοχής (προορισμός) και επιστροφή,
- ◆ μεταφορά μεταξύ προορισμών υποδοχής, όπου οι τουρίστες ταξιδεύουν σε περισσότερους από έναν προορισμούς και
- ◆ μεταφορά εντός των προορισμών υποδοχής (Camilleri, 2018).

Ωστόσο, ο τουρισμός δεν περιορίζεται μόνο σε δραστηριότητες στον τομέα της διαμονής και της φιλοξενίας, των μεταφορών και της ψυχαγωγίας με βάση την επίσκεψη θεματικών πάρκων, λούνα πάρκ, αθλητικών εγκαταστάσεων, μουσείων κ.λπ., αλλά και στη διαχείριση του που συνδέεται στενά με όλες τις σημαντικές λειτουργίες και διαδικασίες που εφαρμόζονται σε διάφορους τομείς που σχετίζονται με τον τουρισμό ως σύστημα (Esmail Zaei and Esmail Zaei, 2013).

1.2 Οι επιπτώσεις του Τουρισμού

Ο τουρισμός θεωρείται ευρέως ως ένα αποτελεσματικό όχημα ανάπτυξης και ισχυρός διεγέρτης των εθνικών οικονομιών, επειδή επηρεάζει τους οικονομικούς τομείς που συνδέονται με αυτόν και ταυτόχρονα δημιουργεί θέσεις εργασίας, αυξάνει την εγχώρια ζήτηση, συμβάλλει θετικά στο ισοζύγιο πληρωμών και επιτρέπει την καλύτερη ανακατανομή του πλούτου. Αναγνωρίζοντας αυτή τη σημασία, καθίσταται σημαντικό να διερευνηθεί ο αντίκτυπος του τουρισμού στην οικονομία, στο περιβάλλον και στην κοινωνία (Nasir et al., 2017).

1.2.1 Οικονομικός αντίκτυπος του Τουρισμού

Κατά καιρούς, διάφορες μελέτες ασχολήθηκαν σχετικά με τον αντίκτυπο που θα μπορούσε να έχει ο τουρισμός σε περιοχές ή προορισμούς στην οικονομία. Γενικότερα, είναι βασικό να εξεταστούν τα οφέλη και το κόστος που δημιουργεί η τουριστική δραστηριότητα από τρεις πλευρές: τους τουρίστες, την τοπική κοινότητα και τις αρχές. Από τη μία πλευρά είναι οι τουρίστες πληρώνουν για να απολαύσουν μια συγκεκριμένη μορφή τουρισμού και από την άλλη πλευρά, η τοπική κοινωνία απολαμβάνει τα οφέλη (κυρίως οικονομικά) από την τουριστική δραστηριότητα. Επιπλέον, από τον τουρισμό επωφελείται η κυβέρνηση και οι τοπικές αρχές, καθώς ο τουρισμός παράγει έσοδα μέσω φόρων, προσφέρει πολλές θέσεις εργασίας και συνεισφοράς στο ισοζύγιο πληρωμών⁴.

Έτσι, τα τελευταία χρόνια, ο ρόλος του τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας βρίσκεται στο επίκεντρο μελέτης και έρευνας. Μέσα από τις έρευνες αυτές έχει αποδειχθεί ότι ο τουρισμός υπήρξε ζωτικής σημασίας για την κοινωνική πρόοδο, καθώς και ένα σημαντικό μέσο διεύρυνσης κοινωνικο-οικονομικών και πολιτιστικών επαφών σε όλη την ανθρώπινη ιστορία. Η σημασία του τουρισμού ως παράγοντα που συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη είναι τόσο ευρέως αποδεκτή, με αποτέλεσμα χρόνο με το χρόνο σε όλο τον κόσμο να γίνονται όλο και περισσότερες επενδύσεις στην ανάπτυξη του (Amutha, 2011).

Ουσιαστικά, ο τουρισμός έχει άμεσες, έμμεσες και επαγόμενες επιπτώσεις στις τοπικές οικονομίες, οι οποίες μπορεί συχνά να είναι σε μεγάλο βαθμό αποκλίνουσες μεταξύ των χωρών, με βάση τη δομή του τομέα αλλά κυρίως από το πόσο καλά συνδέονται οι τουριστικές δραστηριότητες με την τοπική οικονομία. Οι μεγαλύτερες διασυνδέσεις γενικά μεταφράζονται σε υψηλότερα επίπεδα τοπικής οικονομικής δραστηριότητας (και ανάπτυξης), που τείνουν να συμβαίνουν όταν οι τουριστικές επιχειρήσεις προμηθεύονται τα αγαθά και τις υπηρεσίες τους (συμπεριλαμβανομένου εργατικού δυναμικού) τοπικά, ενώ οι πιο περιορισμένες οικονομικές διασυνδέσεις εμφανίζονται όταν οι τουριστικές επιχειρήσεις εξαρτώνται από εισαγωγές για να καλύψουν τις απαιτήσεις τους (Lemma, 2014). Οι συνολικές

⁴ Impact of Tourism: Tourism: Economy; Environment; Society. Ιστοσελίδα: http://www.drbramedkarcollege.ac.in/sites/default/files/Impact%20of%20Tourism_pdf.pdf, (Ανάκτηση 12/12/2021)

επιπτώσεις του κλάδου είναι το άθροισμα των άμεσων, έμμεσων και επαγόμενων επιδράσεων:

- ◆ **Άμεσες επιπτώσεις:** Αντιπροσωπεύουν το ΑΕΠ που δημιουργείται από δραστηριότητες που αφορούν άμεσα τον τουρισμό, όπως ξενοδοχεία, ταξιδιωτικά γραφεία, αεροπορικές εταιρείες και τουριστικούς πράκτορες, καθώς και εστιατόρια και άλλες δραστηριότητες που απευθύνονται σε τουρίστες.
- ◆ **Έμμεσες επιπτώσεις:** που αφορούν επιπτώσεις που προκύπτουν λόγω των δραστηριοτήτων που αναλαμβάνει ο κλάδος και είναι συνάρτηση τριών διαφορετικών παραγόντων:
 - ▲ *Επένδυση κεφαλαίου στον τουρισμό:* Περιλαμβάνει επενδύσεις κεφαλαίου σε όλους τους τομείς που εμπλέκονται άμεσα στην τουριστική βιομηχανία, καθώς και δαπάνες από επιχειρήσεις άλλων τομέων σε τουριστικά περιουσιακά στοιχεία, όπως οι μεταφορές ή η διαμονή.
 - ▲ *Κρατικές δαπάνες για τον τουρισμό:* Κρατικές δαπάνες για τη στήριξη του τουριστικού τομέα, που μπορεί να περιλαμβάνει τόσο εθνικές όσο και τοπικές δαπάνες. Οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν τουριστική προώθηση, υπηρεσίες επισκεπτών, διοίκηση κ.λπ..
 - ▲ *Επιδράσεις Εφοδιαστικής Αλυσίδας:* Αντιπροσωπεύουν την αγορά εγχώριων αγαθών και υπηρεσιών, ως εισροών για την παραγωγή των τελικών εκροών τους, από επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα.
- ◆ **Άλλες επιπτώσεις:** Αντιπροσωπεύει την ευρύτερη συμβολή του τουρισμού μέσω των δαπανών όσων απασχολούνται άμεσα ή έμμεσα στον τουριστικό τομέα (Lemma, 2014).

Στο πλαίσιο αυτό, ο τουρισμός αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο για την ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας και αποτελεί μία από τις κορυφαίες πηγές εσόδων για τις προηγμένες και τις αναδυόμενες χώρες. Συντελεί στην ανάπτυξη μιας χώρας, προσφέροντας πρωτίστως πολλαπλές οικονομικές αξίες και οφέλη και, δεύτερον, βοηθώντας στην οικοδόμηση της αξίας, της εικόνας και της ταυτότητας της επωνυμίας στην περιοχή. Παίζει σημαντικό ρόλο στην τόνωση της οικονομίας ενός έθνους, καθώς προσελκύει τουρίστες από όλο το κόσμο, συμβάλλει στη δημιουργία κερδών σε ξένο συνάλλαγμα που δημιουργούν απασχόληση, βελτιωμένες υποδομές

και ποιότητα ζωής, στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη της χώρας, καθώς οι τουρίστες αυξάνουν τις πωλήσεις, τα κέρδη, τους μισθούς, τα φορολογικά έσοδα και τις εξαγωγές μίας περιοχής (Naseem, 2021).

Υπάρχουν τρεις κύριες μέθοδοι ανάλυσης που επιτρέπουν τον υπολογισμό του οικονομικού αντίκτυπου του τουρισμού, οι οποίες περιγράφονται παρακάτω:

- ◆ **Ανάλυση Σημασίας (Significance Analysis)**, η οποία ασχολείται με την εξαγωγή του μεγέθους και της δομής του τουριστικού τομέα από τα στοιχεία των εθνικών λογαριασμών, λαμβάνοντας υπόψη τις δαπάνες των τουριστών. Αυτό το σύστημα εστιάζει συγκεκριμένα στον προσδιορισμό του μεριδίου του τουριστικού τομέα στις δαπάνες και στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ). Η συστηματική προσέγγιση περιλαμβάνει επίσης μια σειρά κριτηρίων για τον προσδιορισμό του ορισμού του επισκέπτη και τουρίστα και του περιβάλλοντος ως συνήθως, ταξινόμηση τουριστικής κατανάλωσης, συλλογικές δαπάνες για τον τουρισμό, ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου στον τουριστικό τομέα και για τον προσδιορισμό του τουρισμού ή του τουρισμού- συναφή προϊόντα και δραστηριότητες, τρόποι μέτρησης της συνεισφοράς της συνολικής τουριστικής δραστηριότητας στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ), μέγεθος απασχόλησης και πάγιο κεφάλαιο. Περιλαμβάνει επίσης γενικές αρχές του συστήματος λεπτομέρειες σχετικά με τις μεθόδους υπολογισμού της συνεισφοράς του τουριστικού τομέα σε είδη κατανάλωσης, δραστηριότητες και τις εμφανίζει σε αριθμό και πίνακες.
- ◆ **Ανάλυση επιπτώσεων**, είναι η μέθοδος ανάλυσης που εστιάζει στον αντίκτυπο των χρημάτων που δαπανώνται από τουρίστες του εξωτερικού και τη σημασία τους στην οικονομία μιας περιοχής, είτε πρόκειται για άμεσο αντίκτυπο (σε ξενοδοχεία και εστιατόρια, μεταφορές, μουσεία και λιανοπωλητές) ή έμμεση (εισόδημα και απασχόληση), λαμβάνοντας υπόψη τη φύση της αλληλεπίδρασης μεταξύ του τουριστικού τομέα και άλλων οικονομικών τομέων.
- ◆ **Ανάλυση Κόστους – Οφέλους**, είναι ένας τύπος ανάλυσης που εστιάζει στη σκοπιμότητα και την αποτελεσματικότητα των τουριστικών έργων από την άποψη της κοινωνίας και επομένως

ενδιαφέρεται να μετρήσει τα ιδιωτικά και κοινωνικά οφέλη (όπως τα εκπαιδευτικά αξία του τουρισμού) και το ιδιωτικό και κοινωνικό κόστος (όπως ο αντίκτυπος του τουρισμού στο περιβάλλον) (Zurub et al., 2015).

Η τουριστική ανάπτυξη τονώνει τις νέες άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) και την δημιουργία νέων εγκαταστάσεων. Οι δυνητικοί επιχειρηματίες προσελκύνονται από επενδυτικές ευκαιρίες και αναπτύσσουν τουριστικές εγκαταστάσεις, όπως ξενοδοχεία, θέρετρα, πάρκα και ανέσεις ενέργειας και μεταφορών (Khan et al., 2020).

1.2.2 Περιβαλλοντικός αντίκτυπος του Τουρισμού

Σύμφωνα με όλα τα παραπάνω, ο τουρισμός υποτίθεται ότι είναι η κύρια κινητήρια δύναμη για την περιφερειακή ανάπτυξη, επιταχύνοντας την πρόσφατη οικονομική δραστηριότητα. Έχει θετικό αντίκτυπο στην αύξηση των εσόδων, στις ευκαιρίες απασχόλησης, στο ακαθάριστο εισόδημα και στην παραγωγή, αλλά μπορεί να βλάψει το περιβάλλον, λόγω παραγόντων όπως η συμφόρηση των δρόμων, η ρύπανση και η καταστροφή του οικοσυστήματος (Naseem, 2021).

Ο τουρισμός δεν είναι μια αβλαβής δραστηριότητα, καθώς η ανεξέλεγκτη και μαζική ανάπτυξή του είχε σημαντικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον, συμβάλλοντας στην υποβάθμιση του τοπίου και του περιβάλλοντος σε διάφορες περιοχές, συμπεριλαμβανομένων των πόλεων (Aragú et al., 2021).

Με άλλα λόγια, ο τουρισμός είναι ένας σημαντικός τομέας για κάθε χώρα για την ανάπτυξη της οικονομίας. Όμως, αλληλεπιδρά άμεσα με το περιβάλλον, καθώς η ποιότητα του περιβάλλοντος, τόσο φυσικού όσο και ανθρωπογενούς, είναι απαραίτητη για τον τουρισμό. Ωστόσο, η σχέση του τουρισμού με το περιβάλλον είναι πολύπλοκη. Περιλαμβάνει πολλές δραστηριότητες που μπορεί να έχουν δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Πολλές από αυτές τις επιπτώσεις συνδέονται με την κατασκευή γενικών υποδομών, όπως δρόμοι και αεροδρόμια, και τουριστικές εγκαταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων θέρετρων, ξενοδοχείων, εστιατορίων, καταστημάτων, γηπέδων γκολφ και μαρινών. Οι αρνητικές επιπτώσεις της τουριστικής ανάπτυξης μπορούν σταδιακά να καταστρέψουν τους περιβαλλοντικούς πόρους από τους οποίους εξαρτάται (Rabbany et al., 2013).

Αν ο θετικός αντίκτυπος του τουρισμού μπορεί να παρατηρηθεί πιο εύκολα στην οικονομία, τότε σίγουρα, ο αρνητικός αντίκτυπος στο περιβάλλον είναι ο πιο εμφανής. Σε σύγκριση με τον οικονομικό αντίκτυπο του τουρισμού, το περιβάλλον αποτελεί σημαντικό θέμα για μελέτες και έρευνες. Για μια ακριβή επισκόπηση της σχέσης μεταξύ τουρισμού και περιβάλλοντος πρέπει να ληφθεί υπόψη ένας μεγάλος αριθμός παραγόντων που εμπλέκονται στην τουριστική δραστηριότητα: αρχές (τοπικές και κεντρικές), ιδιωτικός τομέας (τοπικοί και εξωτερικοί ανάδοχοι), μη κυβερνητικές οργανώσεις, με επίκεντρο την τουριστική δραστηριότητα, την τοπική κοινωνία, τους τουρίστες/επισκέπτες. Ο κοινός παρονομαστής αυτών των παραγόντων είναι ο άνθρωπος. Κατά συνέπεια, όταν γίνεται λόγος για τη σχέση μεταξύ τουρισμού και φυσικού περιβάλλοντος, είναι απαραίτητο να θεωρηθεί ότι αυτή η σχέση είναι η έκφραση της ανθρώπινης αλληλεπίδρασης με τη φύση. Έτσι, για την επίδραση του τουρισμού στο φυσικό περιβάλλον θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το τίμημα που αποδίδεται στη φύση, τα πολιτιστικά στερεότυπα για τη φύση και η ηθική σχέση του ανθρώπου με τη φύση⁵.

Η αύξηση του αριθμού των τουριστών οδήγησε σε αυξημένη κατανάλωση τουριστικών πόρων, που είναι πραγματικά μέρη του περιβάλλοντος. Το φαινόμενο του τουρισμού συνδέεται στενά με τις αβιοτικές, βιοτικές, ανθρώπινες, οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές συνιστώσες του περιβάλλοντος (Cianga and Sorocovschi, 2017).

Με βάση τη βιβλιογραφία, υπογραμμίζονται τρεις κύριοι τομείς επιπτώσεων του τουρισμού στο περιβάλλον, που αφορούν την εξάντληση των φυσικών πόρων, τη ρύπανση και τις φυσικές επιπτώσεις του τουρισμού (Lemma, 2014).

- ◆ **Εξάντληση Φυσικών Πόρων**, καθώς ο τουρισμός αυξάνει την κατανάλωση στους φυσικούς πόρους όπου μπορεί να είναι ήδη σπάνιοι όπως το νερό και άλλοι τοπικοί πόροι.
- ◆ **Υδάτινοι πόροι**, όπου η υπερβολική κατανάλωση του νερού από τουριστικές επιχειρήσεις π.χ. για τουριστική χρήση, πισίνες, συντήρηση κήπων κ.λπ. δημιουργεί προβλήματα. Σε ορισμένες δημοφιλείς περιοχές θερέτρου της Νότιας Ασίας, το πόσιμο νερό εκτρέπεται μακριά από τοπικά χωριά και παρέχεται σε κοντινά

⁵ Impact of Tourism: Tourism: Economy; Environment; Society. Ιστοσελίδα: http://www.drbramedkarcollege.ac.in/sites/default/files/Impact%20of%20Tourism_pdf.pdf, (Ανάκτηση 12/12/2021)

ξενοδοχεία, αφήνοντας στους χωρικούς μόνο λίγες ώρες την ημέρα για να χρησιμοποιήσουν νερό.

- ◆ **Τοπικοί πόροι**, όπου η πίεση σε πόρους όπως η ενέργεια, τα τρόφιμα και οι πρώτες ύλες μπορεί να αυξηθεί λόγω του τουρισμού. Η αυξημένη κατανάλωση μπορεί να επηρεάσει τον αντίκτυπό τους στους τοπικούς πληθυσμούς, ειδικά σε περιόδους αιχμής όπου η ζήτηση για πόρους είναι υψηλότερη. Ο τουρισμός μπορεί επίσης να επηρεάσει αρνητικά τη βιοποικιλότητα, ειδικά σε παράκτιες περιοχές, τροπικά δάση καθώς και άνυδρες και ημίξηρες περιοχές και ορεινές περιοχές. Η πεζοπορία, η υπεραλίευση, η κατασκευή τουριστικών θέρετρων κ.λπ. μπορούν όλα να συμβάλουν αρνητικά στη βιοποικιλότητα αυτών των περιοχών, η οποία μπορεί με τη σειρά της να επηρεάσει αρνητικά την ελκυστικότητα τέτοιων περιοχών για τουριστικές δραστηριότητες.
- ◆ **Ρύπανση**, όπου ο τουρισμός μπορεί να συμβάλει στη ρύπανση με τον ίδιο τρόπο όπως πολλοί άλλοι οικονομικοί τομείς, δηλαδή μέσω της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, των στερεών αποβλήτων και των λυμάτων.
- ◆ **Ατμοσφαιρική ρύπανση και θόρυβος**, όπου η αύξηση του αριθμού των τουριστών (και η επακόλουθη ζήτηση στη ζήτηση τουριστικών ταξιδιών) σημαίνει ότι ο τομέας οδηγεί σε αύξηση των εκπομπών ρύπων (Lemma, 2014).

Από την άλλη πλευρά, ο τουρισμός έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει ευεργετικές επιπτώσεις στο περιβάλλον συμβάλλοντας στην προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος. Είναι ένας τρόπος ευαισθητοποίησης για τις περιβαλλοντικές αξίες και μπορεί να χρησιμεύσει ως εργαλείο για τη χρηματοδότηση της προστασίας των φυσικών περιοχών και την αύξηση της οικονομικής σημασίας τους (Rabbany et al., 2013).

1.2.3 Κοινωνικός αντίκτυπος του Τουρισμού

Η εξέταση των κοινωνικών και πολιτιστικών επιπτώσεων του τουρισμού πρέπει πρώτα να δώσει προσοχή στην κατανόηση των δύο όρων «κοινωνία» και «πολιτισμός». Η μελέτη της κοινωνίας ως έννοια ανήκει ιδιαίτερα στον τομέα της κοινωνιολογίας, επειδή η κοινωνιολογία ασχολείται σταθερά με την αξιολόγηση της

κοινωνίας, με κύριο στόχο τα άτομα σε ομάδες, τις αλληλεπιδράσεις, τις στάσεις και τη συμπεριφορά τους, ενώ ο πολιτισμός είναι μια σχετική έννοια ή υποσύνολο της κοινωνίας. και καλύπτει την παρατήρηση του τρόπου με τον οποίο οι άνθρωποι σχετίζονται μέσω κοινωνικής αλληλεπίδρασης, κοινωνικών υποθέσεων και υλικού για ιστορικά ενδιαφέροντα (Adedoyin, 2020).

Οι τοπικές κοινωνίες μπορούν να αναμειχθούν με άτομα από διαφορετικά υπόβαθρα με διαφορετικούς τρόπους ζωής, γεγονός που μέσω της «επίδειξης» μπορεί να οδηγήσει στην ανάπτυξη βελτιωμένων τρόπων ζωής και πρακτικών από τα παραδείγματα των τουριστών. Μπορεί ακόμη να υπάρξει βελτίωση στην τοπική ζωή μέσω καλύτερων τοπικών εγκαταστάσεων και υποδομών (που αναπτύχθηκαν για τη διατήρηση του τουρισμού) που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ενίσχυση της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της απασχόλησης και του εισοδήματος. Ακόμη, βοηθά στην διεξαγωγή περισσότερων πολιτιστικών και κοινωνικών εκδηλώσεων, στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν και οι ντόπιοι κάτοικοι, όπως ψυχαγωγία, εκθέσεις κ.λπ. (Esmail Zaei and Esmail Zaei, 2013).

Ο τουρισμός μπορεί να έχει πολλές διαφορετικές επιπτώσεις στις κοινωνικές και πολιτιστικές πτυχές της ζωής σε μια συγκεκριμένη περιοχή ή περιοχή, ανάλογα με τις πολιτιστικές και θρησκευτικές δυνάμεις αυτής της περιοχής. Η αλληλεπίδραση μεταξύ των τουριστών και της κοινότητας υποδοχής μπορεί να είναι ένας από τους παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν μια κοινότητα, καθώς οι τουρίστες μπορεί να μην είναι ευαίσθητοι στα τοπικά ήθη, έθιμα και πρότυπα. Το αποτέλεσμα μπορεί να είναι θετικό ή αρνητικό στην κοινότητα υποδοχής (Esmail Zaei and Esmail Zaei, 2013).

Η κατηγοριοποίηση των επιπτώσεων του τουρισμού λέγεται ότι είναι αρνητική όταν οι επιπτώσεις του τουρισμού προσθέτουν στην αταξία των κοινωνικών στοιχείων και όταν αυτές οι επιπτώσεις οδηγούν στη βελτίωση σημαντικών στοιχείων λέγεται ότι έχουν θετικές επιπτώσεις (Türker and Öztürk, 2013). Σύμφωνα με τους Deery et al., (2012), ο βιώσιμος τουρισμός βασίζεται στη σημασία της κατανόησης των επιπτώσεων του τουρισμού στο κράτος υποδοχής για παρακολούθηση και διαχείριση. Με βάση τη βιβλιογραφία οι κοινωνικές επιπτώσεις του τουρισμού περιλαμβάνουν τα εξής:

- 1. Θετικές Κοινωνικές Επιπτώσεις του Τουρισμού.** Οι θετικές κοινωνικές επιπτώσεις είναι οι κοινωνικές συνεισφορές ή οι επιπτώσεις του

τουρισμού στην ευημερία της κοινότητας υποδοχής και αυτές οι θετικές επιπτώσεις παρατίθενται παρακάτω.

- ◆ **Επιχειρηματικές Ευκαιρίες και Απασχόληση.** Καθώς ο αριθμός των τουριστών αυξάνεται, υπάρχει αντίστοιχη αύξηση στον αριθμό των εμπορικών/εμπορικών δραστηριοτήτων και αυτό με τη σειρά του ανοίγει το παράθυρο επιχειρηματικών ευκαιριών για τους ντόπιους και δημιουργεί ευκαιρίες εργασίας.
- ◆ **Αυξημένη ζήτηση για δημόσια αγαθά και υπηρεσίες.** Τα δημόσια αγαθά και οι υπηρεσίες είναι καλά όπου η κατανάλωση από ένα άτομο δεν επηρεάζει την κατανάλωσή του από άλλους και παραδείγματα είναι οι υπηρεσίες υγείας, ηλεκτρισμού, πυρκαγιάς. Καθώς μια κοινότητα είναι ανοιχτή για μαζικό τουρισμό, θα υπάρξει αύξηση στον αριθμό των τουριστών και αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της ζήτησης για δημόσια αγαθά και υπηρεσίες.
- ◆ **Ανάπτυξη Υποδομών.** Ο τουρισμός συνοδεύεται από ανάπτυξη υποδομών και οι υποδομές αυτές περιλαμβάνουν πάρκα, ξενοδοχεία, λιμάνια και παραλίες. Οι υποδομές αυτές παρέχονται είτε από το κράτος είτε από τον ιδιωτικό τομέα και ενίοτε με σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα προκειμένου να αυξηθεί ο αριθμός των αφίξεων τουριστών και τα έσοδα. Η παροχή αυτών των αναπτύξεων υποδομής είναι επίσης επωφελής για τους ντόπιους κατοίκους της κοινότητας.

2. Αρνητικές Κοινωνικές Επιπτώσεις του Τουρισμού

- ◆ **Συντήρηση Υποδομών.** Καθώς έχει διαπιστωθεί ότι ο τουρισμός φέρνει ανάπτυξη υποδομών, αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι το κόστος συντήρησης αυτών των υποδομών βαρύνει τους ανθρώπους ενώ ορισμένα άτομα ή ομάδες θα επηρεαστούν για την ανάπτυξη αυτών των υποδομών.
- ◆ **Αύξηση των κοινωνικών κακών.** Καθώς ο αριθμός των τουριστών αυξάνεται, παρατηρείται αύξηση του ποσοστού εγκληματικότητας στην κοινότητα. Ο υπερπληθυσμός ή οι θορυβώδεις δραστηριότητες στις κοινότητες ως αποτέλεσμα του μαζικού τουρισμού προσελκύουν υψηλά ποσοστά κοινωνικών κακών όπως ο τζόγος, η κατάχρηση αλκοόλ και ναρκωτικών, η πορνεία κ.λπ..

- ♦ **Κυκλοφοριακή συμφόρηση.** Η αύξηση του αριθμού των αφίξεων τουριστών σε μια κοινότητα μπορεί επίσης να οδηγήσει σε κυκλοφοριακή συμφόρηση, επειδή ο αριθμός των οδηγών σίγουρα θα αυξηθεί ενώ θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στους κατοίκους της περιοχής (Adedoyin, 2020).

1.3 Η βιομηχανία του Τουρισμού

Η τουριστική βιομηχανία περιλαμβάνει τις λειτουργίες σχεδιασμού, οργάνωσης, συντονισμού, εκπαίδευσης και παρακολούθησης-αξιολόγησης σε όλα τα επίπεδα (διεθνές, εθνικό, περιφερειακό, τοπικό). Ως εκ τούτου, ο τουρισμός ενσωματώνεται στη λειτουργική μονάδα της οικονομίας (Esmail Zaei and Esmail Zaei, 2013).

Είναι εμφανές πως ο τουρισμός έχει αναδειχθεί από μια σχετικά μικρής κλίμακας δραστηριότητα σε μια από τις μεγαλύτερες βιομηχανίες του κόσμου και σε έναν ταχύτερα αναπτυσσόμενο παγκόσμιο οικονομικό τομέα της παγκόσμιας οικονομίας από τη δεκαετία του 1960 και μετά. Οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις παρουσίασαν αδιάκοπη αύξηση από 25 εκατομμύρια το 1950, σε 681 εκατομμύρια το 1980, σε 438 εκατομμύρια το 1990 και σε 681 εκατομμύρια το 2000. Οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις ήταν 880 εκατομμύρια και οι αντίστοιχες διεθνείς τουριστικές εισπράξεις ήταν 852 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ 2009. Ο παγκόσμιος τουρισμός αυξάνεται κάθε χρόνο με τον αριθμό των τουριστών που ταξιδεύουν στο εξωτερικό να φτάνει τα 903 εκατομμύρια το 2007. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού είχε προβλέψει ότι στις ΗΠΑ ο αριθμός των διεθνών αφίξεων θα έφτανε τα 1,6 δισεκατομμύρια μέχρι το έτος 2020 (Amutha, 2011).

Σήμερα, η τουριστική βιομηχανία ως ένα εξαιρετικά ανταποδοτικό και ταχύτερα αναπτυσσόμενο οικονομικό πεδίο αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία στην ανάπτυξη μεμονωμένων περιοχών, συμβάλλοντας στη διατήρηση του κοινωνικού και πολιτιστικού δυναμικού και των αυθεντικών αξιών, των φυσικών τοπίων και των οικοσυστημάτων διαφόρων περιοχών. Ως ανεξάρτητη βιομηχανία, συντελεί στην ενσωμάτωση των κοινωνικών σχέσεων και της κοινωνικής κινητικότητας. Έτσι, σε πολλές χώρες, η τουριστική βιομηχανία βρίσκεται στο στάδιο της θεσμικής διαμόρφωσης και του δομικού εκσυγχρονισμού της τουριστικής

υποδομής, του σχηματισμού μιας σταθερής βάσης για διατομεακή αλληλεπίδραση (Valeeva et al., 2019).

Ουσιαστικά, η τουριστική βιομηχανία κατέχει ζωτικό ρόλο στην ανάπτυξη διαφορετικών προορισμών σε όλο τον κόσμο (Mousavi et al., 2016). Χάρη στα μοναδικά και διαφορετικά χαρακτηριστικά της απαιτεί νέα ή υιοθετημένα μοντέλα διαχείρισης απόδοσης και πλαίσια για καλύτερα διαχειριζόμενες εταιρείες φιλοξενίας (Yilmaz, 2018). Για να αναπτυχθεί η τουριστική βιομηχανία σε οποιαδήποτε περιοχή ενδείκνυται να γίνει επεξεργασία διαφόρων δραστηριοτήτων στο αναπτυξιακό σχέδιο, εκ των οποίων η διαμόρφωση θετικής στάσης απέναντι στην περιοχή και η αναγνώριση του περιφερειακού branding θα αυξήσει τη δημοτικότητα της. Η τοποθέτηση μιας θετικής εικόνας της περιοχής, η οποία βασίζεται στη μοναδικότητα του τουριστικού προϊόντος, γίνεται η πραγματική αρχή του σχηματισμού και της ανάπτυξης της τουριστικής βιομηχανίας (Valeeva et al., 2019). Τα χαρακτηριστικά της βιομηχανίας του τουρισμού και της φιλοξενίας, που αφορούν την εποχικότητα, την ευπάθεια, την φθαρτότητα και κυρίως την εξάρτηση από επενδύσεις μεγάλης κλίμακας απαιτούν την ανάπτυξη τέτοιων ολιστικών σχεδίων ανάπτυξης (Yilmaz, 2018).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

2.1 Εννοιολογική προσέγγιση του Εναλλακτικού Τουρισμού

Η ταξιδιωτική και τουριστική βιομηχανία συγκαταλέγεται μεταξύ των μεγαλύτερων βιομηχανιών στον κόσμο (Zolfani et al., 2015). Αν και ο τουρισμός έχει αναγνωριστεί για τα τεράστια οικονομικά και κοινωνικά του οφέλη, καθώς παρέχει θέσεις εργασίας και αύξηση του ΑΕΠ, έχει κατηγορηθεί για διάφορα σοβαρά προβλήματα, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες οικονομίες (Triarchi and Karamanis, 2017).

Ειδικότερα, οι υποβαθμιστικές επιπτώσεις του τουρισμού έχουν γίνει μεγάλη ανησυχία και πρέπει να αντιμετωπιστούν γρήγορα (Zolfani et al., 2015). Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία παρατηρείται ότι ο τουρισμός ευθύνεται για την αλλαγή της σύνθεσης του ενεργού πληθυσμού από τις παραδοσιακές βιομηχανίες της γεωργίας σε βιομηχανίες τουρισμού και φιλοξενίας, που στηρίζονται στις υπηρεσίες που επηρεάζουν την κοινωνία και την πολιτιστική της ταυτότητα (Triarchi and Karamanis, 2017). Τα σημαντικότερα ζητήματα που οδήγησαν στην ανάγκη μιας διαφορετικής προσέγγισης στον τουρισμό είναι τα παρακάτω:

- 1) οικονομικά ζητήματα, καθότι η οικονομική ανάπτυξη δεν επέφερε λύσεις στο πρόβλημα της φτώχειας,
- 2) περιβαλλοντικά ζητήματα που εκδηλώνονται λόγω της μαζικής επίδρασης του τουρισμού στο περιβάλλον,
- 3) πολιτικά ζητήματα που αντικατοπτρίζουν την πολιτική οικονομία της διεθνούς τουριστικής βιομηχανίας, και
- 4) κοινωνικά ζητήματα συμπεριλαμβανομένης της νέας ταξιδιωτικής αγοράς του μεταμοντέρνου πολιτισμού (Triarchi and Karamanis, 2017).

Ο εναλλακτικός τουρισμός συμβάλλει στη διατήρηση, στην εκτίμηση του περιβάλλοντος και των πολιτισμών αποδεκτών με ελάχιστες επιπτώσεις, ειδικά σε προστατευόμενες περιοχές (Medeiros et al., 2021).

Ο εναλλακτικός τουρισμός αντιπροσωπεύει μια «νέα» μορφή τουρισμού που δίνει τη δυνατότητα στον τουρίστα να έρθει πιο κοντά με την τοπική κοινωνικοπολιτική και οικονομική πραγματικότητα. Στόχος του εναλλακτικού τουρισμού είναι η έναρξη μιας νέας σχέσης μεταξύ των τουριστών και προορισμών

υποδοχής. Είναι ένας γενικός όρος που καλύπτει μια ευρεία κατηγορία εναλλακτικών λύσεων μαζικού τουρισμού που έχουν εμφανιστεί από τη δεκαετία του 1950. Διάφοροι κλάδοι όπως ο οικοτουρισμός, ο αγροτουρισμός, ο πολιτιστικός τουρισμός, ο κοινοτικός τουρισμός κ.λπ. δίνουν έμφαση σε ορισμένες ιδιαίτερες αξίες που είναι πιο σημαντικές για τον εναλλακτικό τουρισμό (Procházková, 2012).

Επιπλέον, υπάρχουν πολλές εναλλακτικές προσεγγίσεις που επιτρέπουν την έξοδο από το κυρίαρχο μοντέλο του μαζικού τουρισμού (Theng et al., 2015). Ως έννοια όμως, ο «εναλλακτικός τουρισμός» είναι εκπληκτικά ευρύς και δεν υπάρχει ένας ενιαίος ή απόλυτος ορισμός (Macleod, 2004). Κάποιοι ερευνητές έχουν καταβάλει προσπάθειες να προσδιορίσουν την έννοια του εναλλακτικού τουρισμού που προσδίδει μεγάλη προσοχή στην επικοινωνία και στην κατανόηση του τουρίστα και του ανθρώπου που τον υποδέχεται, αλλά και στην προστασία του περιβάλλοντος. Άλλοι εκτιμούν ότι πρόκειται για μία μορφή του τουρισμού που διασφαλίζει τις κοινωνικές, φυσικές και κοινοτικές αξίες και συμβάλει στη σύναψη καλών σχέσεων μεταξύ των τουριστών και των ανθρώπων που τους υποδέχονται. Άλλος ορισμός γύρω από τον εναλλακτικό τουρισμό προδίδει πως είναι χαμηλής κλίμακας, μη μαζικής εξειδίκευσης, μη συμβατικής φύσης και ταυτόχρονα σέβεται τον περιβάλλον, διαφέροντας έτσι από την κλασική μορφή του μαζικού τουρισμού (Triarchi and Karamanis, 2017).

Ο εναλλακτικός τουρισμός είναι μια καταναλωτική επιλογή που βρίσκεται εκτός καναλιών τακτικού τουρισμού. Από την εδραίωση του μαζικού τουρισμού στα τέλη της δεκαετίας του 1970, υπήρχαν πάντα ορισμένες σημαντικές τουριστικές πρακτικές που δεν ακολουθούσαν τις συνήθεις γραμμές αγοράς και κατανάλωσης του θεσμοθετημένου τουρισμού (τουριστικοί πράκτορες, ταξιδιωτικά γραφεία κ.λπ.). Η ζήτηση όμως για διαφοροποιημένες και εξατομικευμένες εμπειρίες άρχισε να εξαπλώνεται σταδιακά σε όλο τον κόσμο (Agustin and Heredina, 2015).

Ο εναλλακτικός τουρισμός είναι ο τουρισμός που προσφέρει έναν διαφορετικό τρόπο ταξιδιού και σχετίζεται με τον αειφόρο τουρισμό, τον περιβαλλοντικό τουρισμό, τον τουρισμό με βάση την κοινότητα και τον πολιτιστικό τουρισμό. Η ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού συντελεί στην ευαισθητοποίηση και στην υπευθυνότητα της κοινωνίας απέναντι στο περιβάλλον (Valeriani and Wardhani, 2015). Χαρακτηρίζεται ως «εργαλείο ανάπτυξης» και ως μέσο προστασίας της φύσης, έτσι έχει επίσης θεωρηθεί ως ένας ελκυστικός τρόπος για να περάσει ο

ελεύθερος χρόνος των τουριστών, χωρίς να προκαλείται οικολογική ζημιά (Macleod, 2004).

Η βασική ιδέα του εναλλακτικού τουρισμού είναι να φέρει τους τουρίστες κοντά στην τοπική κοινωνία. να τους εντάξουν στην τοπική ζωή. Στην καλύτερη περίπτωση, οι τουρίστες θα πρέπει να φιλοξενούνται από τοπικό παράγοντα αντί να πληρώνουν ένα ξενοδοχείο, να τρώνε σε τοπικά εστιατόρια ή εκεί όπου χρησιμοποιούνται τοπικά προϊόντα, να ακολουθούν έναν ντόπιο τουριστικό οδηγό και να αγοράζουν κάποιο παραδοσιακό προϊόν από τοπικό πάγκο. Αυτό θα στηρίζει άμεσα την τοπική οικονομία (Procházková, 2012).

Γενικότερα, ο εναλλακτικός τουρισμός συντελεί στην προώθηση μίας νέας μορφής τουρισμού που προστατεύει το περιβάλλον, καθιστά ως επιτρεπτές τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και βασίζεται στα βιώματα ανάμεσα στα μέλη των διαφόρων κοινωνιών (Valeriani and Wardhani, 2015). Ουσιαστικά, ο εναλλακτικός τουρισμός έχει ξεφεύγει από τα πρότυπα του μαζικού τουρισμού και έχει πιο εμφανή χαρακτηριστικά, όπως η επαφή με τη φύση, η αποφυγή κοινών προορισμών και τουριστικών πακέτων, ο αθλητισμός, ο σεβασμός στο περιβάλλον κ.λπ. (Georgakopoulou and Delitheou, 2020).

Ο εναλλακτικός τουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού που αντιπροσωπεύει μια εναλλακτική λύση στον συμβατικό μαζικό τουρισμό. Είναι μια προσπάθεια διατήρησης, προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας της υπάρχουσας βάσης πόρων, η οποία είναι θεμελιώδης για τον ίδιο τον τουρισμό. Χαρακτηρίζεται από την ενεργή ενθάρρυνση και μέριμνα για την ανάπτυξη πρόσθετων και συγκεκριμένων αξιοθέατων, καθώς και των υποδομών, οι οποίες βασίζονται στους τοπικούς πόρους, ενώ ταυτόχρονα βοηθούν τους τοπικούς πόρους. Έχει αντίκτυπο στην ποιότητα ζωής στην περιοχή, βελτιώνει τις υποδομές και αυξάνει το μορφωτικό και πολιτιστικό επίπεδο της τοπικής κοινωνίας (Penerliev, 2017).

2.2 Οι μορφές και τα είδη του Εναλλακτικού Τουρισμού

Οι μορφές του εναλλακτικού τουρισμού είναι μικρής κλίμακας, χαμηλής πυκνότητας, χωρισμένες σε μορφές που ασκούνται σε αστικές (θρησκευτικές, πολιτιστικές, επιχειρηματικές) και αγροτικές περιοχές (Penerliev, 2017). Οι πιο βασικές μορφές του εναλλακτικού τουρισμού αφορούν τον αγροτουρισμό, τον οικοτουρισμό και τον πολιτιστικό τουρισμό. Παρόλα αυτά κάθε περιοχή καταβάλλει προσπάθειες ανάπτυξης ποικίλων μορφών του τουρισμού με βάση τα χαρακτηριστικά της γνωρίσματα και τις δυνατότητες της. Οι μορφές του φαίνεται να παρουσιάζουν διαφορές ως προς την περιοχή που διαδραματίζονται, τον σκοπό του ταξιδιώτη και τις δραστηριότητες που παρέχει κάθε περιοχή (Δαλακούρα και Τσικούρη, 2013).

Πίνακας 1: Κατηγοριοποίηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού ανά ομάδα βάσει κινήτρων

Κατηγορία	Βασικά κίνητρα τουριστών ανά ομάδα προϊόντων	Μορφές τουρισμού ανά ομάδα προϊόντων
1 ^η	Γνωριμία (διαμονή, περιήγηση, παρατήρηση, αθλητισμός) με τη φύση και την υπαίθρου	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Οικοτουρισμός ◆ Χιονοδρομικός τουρισμός/ Χειμερινών σπορ ◆ Ορεινός/Ορειβατικός τουρισμός
2 ^η	Πολιτισμός, θρησκεία, επιστήμη και εκπαίδευση, προβολή προϊόντων και υπηρεσιών	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Πολιτιστικός τουρισμός ◆ Θρησκευτικός τουρισμός ◆ Εκπαιδευτικός/Επιστημονικός τουρισμός ◆ Αστικός τουρισμός
3 ^η	Επαγγελματικοί λόγοι	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Συνεδριακός τουρισμός ◆ Εκθεσιακός τουρισμός ◆ Τουρισμός κινήτρων ◆ Ατομικό επαγγελματικό ταξίδι
4 ^η	Θάλασσα (περιήγηση, αθλητισμός, διαμονή, αναψυχή)	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Θαλάσσιος τουρισμός ◆ Τουρισμός γιοτινγκ και ιστιοπλοΐας Τουρισμός κρουαζιέρας ◆ Τουρισμός θαλασσιών σπορ/ Ναυταθλητισμός
5 ^η	Κοινωνικοί λόγοι, υγεία και ποιότητα ζωής, κοινωνικά πρότυπα, κοινωνική προστασία	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ιαματικό/Θεραπευτικό τουρισμό Ιατρικός τουρισμός ◆ Τουρισμός ευεξίας ◆ Κοινωνικό τουρισμό ◆ Τουρισμός ατόμων με ειδικές ανάγκες ◆ Τουρισμός ατόμων τρίτης ηλικίας
6 ^η	Χόμπι, συνδυασμός ελεύθερου χρόνου και τουρισμού. Ειδικά οργανωμένα ταξίδια ατόμων και ομάδων	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Τουρισμός καζίνο ◆ Τουρισμός θεματικών πάρκων/μουσείων ◆ Τουρισμός γκολφ ◆ Τουρισμός περιπέτειας ◆ Mega events (αθλητικού και πολιτιστικού χαρακτήρα)
7 ^η	Παραθερισμός, οργανωμένο real estate, εξοχικών κατοικιών και χρονομεριστική μίσθωση (timesharing)	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Παραθερισμός Οργανωμένο real estate εξοχικών κατοικιών Χρονομεριστική μίσθωση (timesharing)

Πηγή: Κοκκώσης κ.α., (2011)

Με γνώμονα τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού έχουν διαμορφωθεί επιπρόσθετα είδη, τα οποία συντελούν στην κάλυψη των αναγκών, των προσδοκιών και των απαιτήσεων ενός συνόλου πολιτών που προγραμματίζουν ταξίδια σε όλο τον κόσμο. Ειδικότερα, τα είδη του εναλλακτικού τουρισμού έχουν ως εξής:

- ♦ **Αγροτουρισμός.** Πρόκειται για τουριστικές δραστηριότητες που ασκούνται από τους αγρότες μέσω της εκμετάλλευσης της δικής τους φάρμας. Στην επιστημονική βιβλιογραφία, ο όρος «αγροτουρισμός» συχνά γίνεται κατανοητός ως συνώνυμο του «αγροτικού τουρισμού», «τουρισμού με βάση το αγρόκτημα» (Ammirato and Felicetti, 2014). Η βιομηχανία του αγροτουρισμού δυναμώνει μαζί με άλλα είδη τουρισμού (Lan and Hanh, 2020). Ειδικότερα, ο όρος «αγροτουρισμός» βασίζεται συνήθως σε μια σειρά τουριστικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη γεωργία που εκτελούνται σε αγροκτήματα ή άλλα γεωργικά περιβάλλοντα για λόγους αναψυχής, ψυχαγωγίας ή εκπαίδευσης. Ο αγροτουρισμός, τόσο ως έννοια όσο και ως πρακτική, ξεκίνησε από τις αλπικές ορεινές φάρμες της Ευρώπης τον 19^ο αιώνα (Jin et al., 2021). Ο αγροτουρισμός έχει δώσει προτεραιότητα στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των αγροτών των αναπτυσσόμενων χωρών. Πραγματικά, αυτή η προώθηση συνδέεται με την πολλαπλή λειτουργική γεωργία στο πλαίσιο της τοπικής αγροτικής απασχόλησης (Songkhla, 2012). Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (1998) ορίζει τον αγροτουρισμό ως μια πρακτική που περιλαμβάνει την προσφορά ενός χώρου διανομής των τουριστών στην αγροικία ή σε έναν ξεχωριστό ξενώνα, την παροχή γευμάτων και την οργάνωση δραστηριοτήτων και την συμμετοχή τους στις ενοποιημένες αγροτικές δραστηριότητες. Άλλοι εξηγούν την έννοια του αγροτουρισμού ως μια μορφή επισκέψεων σε αγροτικές περιοχές όπου υπάρχουν παροχές και διαθεσιμότητα ανέσεων για διαμονή σε μία αγροικία κατά τη διάρκεια της οποίας, η ενασχόληση με καθημερινές αγροτικές δραστηριότητες είναι εκείνες που ενθαρρύνουν την εκπαίδευση και τον πολιτισμό. Μερικές από τις δραστηριότητες που ενθαρρύνονται να συμμετάσχουν οι τουρίστες κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στο αγροτικό αγρόκτημα περιλαμβάνουν ιππασία, περιηγήσεις σε οινοποιείο, γεωργικά εκθέματα, παραδοσιακές μεθόδους και τεχνικές συγκομιδής και επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων, αγορές αγροτικών προϊόντων, ψάρεμα, περιηγήσεις στον κήπο, κυνήγι κ.λπ. (Oladeji et al., 2020).

- ◆ **Οικοτουρισμός.** Αποτελεί υποσυστατικό του τομέα του αειφόρου τουρισμού. Το αντιληπτό δυναμικό του οικοτουρισμού ως αποτελεσματικό εργαλείο για την αειφόρο ανάπτυξη είναι ο κύριος λόγος για τον οποίο οι αναπτυσσόμενες χώρες τον ενστερνίζονται και τον εντάσσουν στις στρατηγικές οικονομικής ανάπτυξης και διατήρησης. Ο οικοτουρισμός, ως εναλλακτικός τουρισμός, περιλαμβάνει την επίσκεψη φυσικών περιοχών με σκοπό τη μάθηση, τη μελέτη ή την πραγματοποίηση δραστηριοτήτων φιλικών προς το περιβάλλον. Με άλλα λόγια, βασίζεται στην εμπειρία της φύσης, που επιτρέπει την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών. Επικεντρώνεται κυρίως στην εμπειρία και τη μάθηση για τη φύση, το τοπίο, τη χλωρίδα, την πανίδα και τους βιότοπους της, καθώς και πολιτιστικά αντικείμενα από την περιοχή (Kiper, 2013). Ο οικοτουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού στην οποία οι φυσικές περιοχές είναι τα κύρια αξιοθέατα. Βασική επιδίωξη του είναι η διατήρηση του περιβάλλοντος και η παροχή οφέλους προς τους κατοίκους της περιοχής. Αυτή η μορφή εναλλακτικού τουρισμού εξασφαλίζει πόρους για τη διατήρηση, ωφελώντας άμεσα τις τοπικές κοινωνίες, προωθώντας την ενδυνάμωση των τοπικών πληθυσμών και προάγοντας την προστασία των τοπικών πολιτισμών. Η δημοτικότητα του οικοτουρισμού αυξάνεται με τον ρόλο του στη βελτίωση των μέσων διαβίωσης, την ανακούφιση της φτώχειας και την προώθηση της διατήρησης του περιβάλλοντος στις αγροτικές κοινότητες. Είναι πιο σημαντικό για τις κοινότητες που περικλείουν τα εθνικά πάρκα και τις προστατευόμενες περιοχές (Menbere and Admassu, 2020). Ο τουρίστας που επιλέγει τον οικοτουρισμό επισκέπτεται αξιοθέατα που βασίζονται στη φύση, με έμφαση στη μάθηση, την εκπαίδευση, την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιωσιμότητα. Μέσω αυτού ανακαλύπτει μοναδικές ομορφιές της φύσης, τα γεωλογικά και γεωμορφολογικά της χαρακτηριστικά, καθώς και την οικολογική-πολιτιστική ποικιλότητα. Έτσι, ο οικοτουρισμός μπορεί να θεωρηθεί ως παράγοντας επιρροής στην ανάπτυξη του οικοτουρισμού της περιοχής (Safarabati, 2016). Ο οικοτουρισμός έχει κερδίσει σημαντική υποστήριξη σε παγκόσμιο επίπεδο τα τελευταία χρόνια υποστηρίζοντας την προστασία του περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας, των πόρων, ενισχύοντας τη διατήρηση των φυσικών πόρων και αυξάνοντας τη γνώση για τον πολιτισμό του προορισμού (Khallaf, 2014). Ο οικοτουρισμός θεωρείται

υποτομέας του βιώσιμου τουρισμού. Η Διεθνής Οικοτουριστική Εταιρεία δήλωσε ότι ο οικοτουρισμός είναι ένα *«υπεύθυνο ταξίδι σε φυσικές περιοχές που προστατεύει το περιβάλλον, υποστηρίζει την ευημερία των κατοίκων της περιοχής και περιλαμβάνει ερμηνεία και εκπαίδευση»* (Salman et al., 2020).

- ◆ **Πολιτιστικός τουρισμός.** Πολιτισμός και τουρισμός ήταν πάντα άρρηκτα συνδεδεμένοι. Τα πολιτιστικά αξιοθέατα, τα αξιοθέατα και οι εκδηλώσεις παρέχουν ένα σημαντικό κίνητρο για ταξίδια, τα οποία από μόνα τους δημιουργούν πολιτισμό. Ωστόσο, μόνο τις τελευταίες δεκαετίες η σύνδεση μεταξύ πολιτισμού και τουρισμού έχει αναγνωριστεί πιο ρητά με την έννοια του πολιτιστικού τουρισμού (Richards, 2018). Ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί σημαντικό στοιχείο του τουρισμού για πολλούς προορισμούς. Ωστόσο, σχετικά λίγα είναι γνωστά για τους παράγοντες που συμβάλλουν στη συνολική πολιτιστική ταξιδιωτική εμπειρία (Seyfi et al., 2019). Η τουριστική κουλτούρα είναι ο βασικός πόρος με τον οποίο επιβιώνει η τουριστική βιομηχανία μιας περιοχής (Liang et al., 2021).
- ◆ **Επιχειρηματικός τουρισμός.** Σύμφωνα με αυτόν τον τύπο εναλλακτικού τουρισμού επιτυγχάνονται παγκόσμιες διπλωματικές συναντήσεις και συναντήσεις μεταξύ εκπροσώπων διαφορετικών χωρών, συναντήσεις οικονομικών και εμπορικών διαπραγματεύσεων, συναντήσεις για την ανταλλαγή επιστημονικών και τεχνικών πληροφοριών και την επικοινωνία των αποτελεσμάτων ορισμένων έργων έρευνας και ανάπτυξης, πολιτιστικές και εκπαιδευτικές συναντήσεις, καθώς και εκδηλώσεις ειδικές για διάφορες μορφές πολιτιστικών εκδηλώσεων, αθλητικούς αγώνες κ.λπ.. Ο επιχειρηματικός τουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού για εμπορικούς, κυβερνητικούς ή εκπαιδευτικούς σκοπούς, με δευτερεύον κίνητρο το ψυχαγωγικό (αναψυχή) (Virgil and Popsa et al., 2014).
- ◆ **Θρησκευτικός τουρισμός.** Τα ταξίδια για πνευματικούς και θρησκευτικούς λόγους δεν είναι νέο φαινόμενο και θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως μια από τις παλαιότερες τουριστικές τυπολογίες. Αυτή η μορφή ταξιδιού έχει συσχετιστεί με μια κοινωνική αντίληψη του «καθήκοντος», που είναι ισχυρότερη από την αναψυχή ή την ευχαρίστηση, με τη θρησκεία να αποτελεί αναπόσπαστο κίνητρο για την πραγματοποίηση ταξιδιών για αιώνες. Η ταξιδιωτική εμπειρία συνδυάζεται με πτυχές όπως τα θρησκευτικά κίνητρα, η

πνευματικότητα, το πολιτιστικό ενδιαφέρον και τον ελεύθερο χρόνο. Στην πραγματικότητα, ο πολιτιστικός τουρισμός από μόνος του διακρίνει πολλές δραστηριότητες μεταξύ των οποίων μπορεί να περιλαμβάνονται η πολιτιστική κληρονομιά, η γαστρονομία, η λαογραφία ή το προσκύνημα. Η εμπειρία του προσκυνηματος από μόνη της, στις περισσότερες περιπτώσεις, περιλαμβάνει πολλά και ποικίλα κίνητρα. Έτσι, εκατομμύρια προσκυνητές ταξιδεύουν κάθε χρόνο σε διάφορα ιερά μέρη και θρησκευτικούς χώρους, των οποίων το θρησκευτικό κίνητρο για ταξίδι έχει ερευνηθεί από διαφορετικές οπτικές γωνίες. Είναι ευρέως αναγνωρισμένο ότι ο θρησκευτικός τουρίστας είναι συχνά πιο πιστός τύπος ταξιδιώτη, που χαρακτηρίζεται με μικρότερες, αλλά επαναλαμβανόμενες παραμονές στον προορισμό (Abad-Galzacorta and Guerepo-Omil et al., 2016).

- ◆ **Αθλητικός τουρισμός.** Αναφέρεται σε διεθνή ταξίδια που πραγματοποιούνται ειδικά για την παρακολούθηση αθλητικών γεγονότων. Συνήθη παραδείγματα περιλαμβάνουν διεθνείς εκδηλώσεις όπως παγκόσμια κύπελλα (ποδόσφαιρο, ράγκμπι, κρίκετ κ.λπ.), τους Ολυμπιακούς Αγώνες και το Grand Prix της Formula 1, περιφερειακά γεγονότα (όπως το Soccer European Champions League) και μεμονωμένα (μη ομαδικά) αθλήματα συμμετεχόντων, όπως τένις, γκολφ και ιπποδρομίες. Οι αθλητικοί τουρίστες χαρακτηρίζονται πιο εύκολα σύμφωνα με τα αθλήματα που ακολουθούν (Masa'deh et al., 2017).
- ◆ **Γαστρονομικός τουρισμός.** Αναφέρεται στην γευσιγνωσία και στην πρωτοτυπία ενός εδέσματος που παράγει ένας τόπος, μια περιοχή ή μια χώρα. Ο γαστρονομικός τουρισμός περιλαμβάνει την επίσκεψη σε παραγωγούς φαγητού, σε φεστιβάλ παρουσίας εδεσμάτων, σε εστιατόρια και σε ειδικά μέρη που σχετίζονται με ορισμένα ειδικά φαγητά μαζί με τη δοκιμή ενός ειδικού πιάτου, την παρατήρηση των διαδικασιών παραγωγής και παρασκευής του ή την κατανάλωση ενός ειδικού πιάτου από τα χέρια ενός πολύ διάσημου σεφ, καθώς και το πώς ετοιμάζεται ένα συγκεκριμένο πιάτο (Sormaz et al., 2016).
- ◆ **Τουρισμός περιπέτειας.** Υφίσταται όλο και πιο γρήγορες και δραστικές μεταμορφώσεις στην ανάπτυξή του ως απάντηση στις ολοένα πιο εξελιγμένες και απρόβλεπτες τουριστικές ανάγκες. Οι τουρίστες περιπέτειας είναι άτομα με έντονη επιθυμία και ανάγκη για μοναδικές εμπειρίες που δεν αποτελούν

μέρος μιας ομοιόμορφης και επαναλαμβανόμενης τουριστικής εμπειρίας και που βασίζονται σε δραστηριότητες, κίνητρα, τάσεις και νέες τεχνολογίες που μπορούν να δημιουργήσουν μια συναρπαστική εμπειρία (Stipanović et al., 2021).

- ♦ **Θαλάσσιος τουρισμός.** Αφορά εκείνες τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες που περιλαμβάνουν το ταξίδι μακριά από τον τόπο διαμονής κάποιου και των οποίων το επίκεντρο είναι το θαλάσσιο περιβάλλον. Ο ορισμός παραθέτει επίσης τις δραστηριότητες που σχετίζονται με αυτό: καταδύσεις, κολύμβηση με αναπνευστήρα, ιστιοσανίδα, ψάρεμα, παρακολούθηση θαλάσσιων θηλαστικών και θαλάσσιων πτηνών, βιομηχανία κρουαζιέρας και πορθμείων, όλες οι δραστηριότητες στην παραλία, θαλάσσιο καγιάκ, επισκέψεις σε παραθαλάσσια χωριά και φάρους ψαρέματος, ναυτικά μουσεία, ιστιοπλοΐα και μηχανοκίνητα σκάφη, θαλάσσιες εκδηλώσεις, κ.λπ. (Vázquez et al., 2021).

2.3 Βιώσιμος και αειφόρος Τουρισμός

Ο εναλλακτικός τουρισμός δημιουργήθηκε με σκοπό την διατήρηση των κοινωνικών και πολιτιστικών διαστάσεων, τη σχέση με το περιβάλλον, τη συμμετοχή των κοινοτήτων υποδοχής και να την ανάπτυξη στρατηγικών βιώσιμου τουρισμού με πιο σημαντικά οικονομικά οφέλη για τη χώρα υποδοχής (Theng et al., 2015). Η έννοια του βιώσιμου τουρισμού με στόχο τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων των τουριστικών δραστηριοτήτων, η οποία έχει γίνει σχεδόν παγκοσμίως αποδεκτή ως επιθυμητή και πολιτικά κατάλληλη προσέγγιση για την τουριστική ανάπτυξη (Zolfani et al., 2015).

Η έννοια της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης έχει προκύψει λόγω της πρόθεσης να μειωθούν οι συνέπειες του μαζικού τουρισμού τα τελευταία σαράντα χρόνια. Ο μόνος σωστός τρόπος για την ανάπτυξη της κοινωνίας είναι η ανακούφιση της φτώχειας, η προσπάθεια για μια κοινωνία κοινωνικής δικαιοσύνης και η διατήρηση των φυσικών πόρων. Ως εκ τούτου, προκύπτει το συμπέρασμα ότι ο βιώσιμος τουρισμός παρέχει κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη του τουρισμού στο περιβαλλοντικό, κοινωνικό, οικονομικό και ευαίσθητο στο κλίμα σχεδιασμό ή διαχείριση. Ωστόσο, όσον αφορά τον αειφόρο τουρισμό ως προς το περιεχόμενο, η έννοια χωρίζεται στην αποκάλυψη της φυσικής βιωσιμότητας, η οποία

οδηγεί στην εμφάνιση των όρων βιώσιμος τουρισμός, οικοτουρισμός και πράσινος τουρισμός και στην εμφάνιση της κοινωνικής βιωσιμότητας (Roblek et al., 2021).

Ο αειφόρος τουρισμός είναι μια αντιδραστική έννοια ως απάντηση στην οικολογική ζημιά και στις αρνητικές συνέπειες για την κοινωνία και τους παραδοσιακούς πολιτισμούς. Για περισσότερα από 25 χρόνια μελέτης του αειφόρου τουρισμού, το ενδιαφέρον για αυτό το θέμα δεν έχει μειωθεί. Αντίθετα, οι επιστήμονες δίνουν προσοχή στην εξερεύνηση της τουριστικής βιωσιμότητας τόσο σε χωριστές χώρες όσο και σε συγκεκριμένους βιομηχανικούς τομείς. Ο πιο ευρέως γνωστός ορισμός του αειφόρου τουρισμού είναι ο ορισμός του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, ο οποίος θεωρεί πως η αειφόρος τουριστική ανάπτυξη ανταποκρίνεται στις ανάγκες των σημερινών τουριστών και των περιοχών υποδοχής ενώ προστατεύει και ενισχύει τις ευκαιρίες για το μέλλον. Θεωρείται ότι οδηγεί στη διαχείριση όλων των πόρων με τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορούν να εκπληρωθούν οι οικονομικές, κοινωνικές και αισθητικές ανάγκες, διατηρώντας παράλληλα την πολιτιστική ακεραιότητα, τις βασικές οικολογικές διαδικασίες, τη βιολογική ποικιλότητα και τα συστήματα υποστήριξης της ζωής (Stukalo et al., 2018).

Οι ορισμοί του αειφόρου τουρισμού υπογραμμίζουν τα οικολογικά, κοινωνικά και οικονομικά στοιχεία του τουρισμού προκειμένου να επιτευχθεί μια ισορροπημένη χρήση των φυσικών πόρων. Ωστόσο, αυτό εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις αξίες που κατέχουν τα ενδιαφερόμενα μέρη. Ο αειφόρος τουρισμός πρέπει να θεωρείται ως μια προσπάθεια συμφιλίωσης αντικρουόμενων συνόλων αξιών σε σχέση με το περιβάλλον. Είναι περισσότερο μια άποψη παρά ένας ακριβής λειτουργικός ορισμός. Οδηγεί σε εξελίξεις ικανές να διατηρήσουν την περιβαλλοντική ποιότητα των προορισμών, την ποιότητα των τουριστικών εμπειριών και τα κοινωνικά και πολιτιστικά συστήματα των τοπικών πληθυσμών (Rämet et al., 2005).

Η αειφόρος τουριστική ανάπτυξη ανταποκρίνεται στις ανάγκες των σημερινών τουριστών και των περιοχών υποδοχής, ενώ παράλληλα προστατεύει και ενισχύει τις ευκαιρίες για το μέλλον. Θεωρείται ότι οδηγεί στη διαχείριση όλων των πόρων με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να εκπληρωθούν οι οικονομικές, κοινωνικές και αισθητικές ανάγκες διατηρώντας παράλληλα την πολιτιστική ακεραιότητα, τις βασικές οικολογικές διαδικασίες, τη βιολογική ποικιλότητα και τα συστήματα υποστήριξης της ζωής (Cernat and Gourdon, 2007). Επιπλέον, εφαρμόζεται για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, ενισχύοντας τα τοπικά οικονομικά

οφέλη, προστατεύοντας το φυσικό και δομημένο περιβάλλον και παρέχοντας μια εμπειρία υψηλής ποιότητας στους επισκέπτες (Zolfani et al., 2015).

Υπάρχουν κάποιες άλλες διαστάσεις που περιλαμβάνονται αναπόσπαστα στην βιωσιμότητα του εναλλακτικού τουρισμού, όπως:

- ◆ **Συμμετοχή.** Η τοπική κοινωνία θα πρέπει να συμμετέχει άμεσα σε όλα τα στάδια της διαδικασίας: στη λήψη αποφάσεων, στον σχεδιασμό και στην ανάπτυξη του τουρισμού και επίσης στη διαχείριση του τελικού τουριστικού προϊόντος. Μια μορφή συμμετοχικής διακυβέρνησης θα πρέπει να εφαρμοστεί στο σύστημα. Οι ανάγκες και οι επιθυμίες των κατοίκων της περιοχής πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, να δίνονται προτεραιότητες και να λαμβάνονται υπόψη στον προγραμματισμό της τουριστικής ανάπτυξης (Dehoorne and Murat, 2010).
- ◆ **Εκπαίδευση.** Ο εναλλακτικός τουρισμός θα πρέπει να διευρύνει τις επιλογές και τις δυνατότητες των ντόπιων πληθυσμών και ταυτόχρονα να επιτρέπει στους τουρίστες να αποκτήσουν γνώση διαφορετικών πολιτισμών. Θα πρέπει να προωθεί τις διαπολιτισμικές ανταλλαγές και να εκπαιδεύει τόσο τους τουρίστες όσο και την κοινότητα υποδοχής.
- ◆ **Προστασία και η διατήρηση του περιβάλλοντος.** Οι επιπτώσεις του τουρισμού πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Οι αρνητικές επιπτώσεις του είναι γενικά του ίδιου χαρακτήρα, όπως και στην περίπτωση του μαζικού τουρισμού (κατασκευές εγκαταστάσεων, ρύπανση που προκαλείται από αυξημένη ροή επισκεπτών και εντατικότερη χρήση φυσικών πόρων κ.λπ.). Ωστόσο, υπάρχει μια σημαντική διαφορά στην έκταση τους. Οι τουριστικές δραστηριότητες πρέπει να προσαρμόζονται και να βασίζονται στο περιβάλλον και να μην οδηγούν σε υπερφόρτωση και εξάντληση του. Ως εκ τούτου, πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην προστασία του περιβάλλοντος. Αν ο οικοτουρισμός δεν συμβάλλει στη διατήρηση του περιβάλλοντος, τότε είναι απλώς μια οικονομική δραστηριότητα όπως κάθε άλλη». Πρέπει να διασφαλιστεί ότι η όλη διαδικασία ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού είναι επωφελής για την τοπική κοινότητα και το περιβάλλον και οι

αρνητικές επιπτώσεις περιορίζονται στο ελάχιστο (Procházková, 2012).

Η έννοια του βιώσιμου τουρισμού προσαρμόστηκε από την ιδέα της βιώσιμης ανάπτυξης που βασίζεται στην κάλυψη των αναγκών των πολιτών χωρίς να αμφισβητεί την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες (Dorcheh and Mohamed, 2013).

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού των ΗΠΑ είναι ο κορυφαίος διεθνής οργανισμός για τον τομέα του τουρισμού. Σε συνεργασία με πολλούς φορείς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού προσπαθεί για την ανάπτυξη και την προώθηση του βιώσιμου τουρισμού (Kajzar, 2014), τον οποίο όρισε ως τον τουρισμό που λαμβάνει πλήρως υπόψη του τις τρέχουσες και μελλοντικές οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις του, καλύπτοντας τις ανάγκες των επισκεπτών, της βιομηχανίας και του περιβάλλοντος και των κοινοτήτων υποδοχής. Ακόμη, τονίζει ότι οι κατευθυντήριες γραμμές και οι πρακτικές διαχείρισης για την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη είναι κατάλληλες για όλες τις μορφές τουρισμού σε όλους τους τύπους προορισμών, συμπεριλαμβανομένου του μαζικού τουρισμού και των διαφόρων τύπων τουρισμού. Αντίστοιχα, οι περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικο-πολιτιστικές πτυχές του τουρισμού η ανάπτυξη είναι η πιο σημαντική διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης (Dorcheh and Mohamed, 2013).

Είναι επίσης απαραίτητο να αναφερθεί ο ρόλος των καινοτόμων τεχνολογιών για την βιωσιμότητα του τουρισμού. Οι καινοτόμες τεχνολογίες στο βιώσιμο τουρισμό επηρεάζουν την οργανωτική αποτελεσματικότητα, την παραγωγικότητα και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Η ανάπτυξη των τεχνολογιών συμβάλλει και στην ανάπτυξη της κοινωνίας. Για το λόγο αυτό ενδείκνυται να χρησιμοποιούνται πρακτικά εργαλεία και μηχανισμοί, για να λαμβάνουν την καλύτερη δυνατή απόφαση σύμφωνα με το βιώσιμο τουρισμό. Ωστόσο, ακόμη και με τον κίνδυνο αρνητικών συνεπειών που προκύπτουν από την εφαρμογή νέων τεχνολογιών, υπάρχουν οι δυνατότητές να εξαλείψουν τις απειλές για την αειφόρο περιβαλλοντική ανάπτυξη (Roblek et al., 2021).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : Ο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

3.1 Εννοιολογική προσέγγιση του Πολιτιστικού Τουρισμού

Το ενδιαφέρον για τον πολιτιστικό τουρισμό άρχισε να αυξάνεται κατά τη διάρκεια των δεκαετιών του 1980 - 1990, εξαιτίας της ανάπτυξης των διεθνών και εγχώριων ταξιδιών και τον προσδιορισμό του πολιτιστικού τουρισμού ως μία από τις σημαντικότερες μορφές τουρισμού που θα τονώσει την οικονομία και θα βοηθήσει στη διατήρηση του πολιτισμού. Οι αρχές της δεκαετίας του 1990 υποδηλώνουν μια περίοδο μετασχηματισμού του πολιτιστικού τουρισμού που έλαβε μια νέα ευκαιρία για ανάπτυξη στον προσανατολισμό προς τη μαζική αγορά. Ο πολιτιστικός τουρισμός έγινε ένα καθιερωμένο φαινόμενο σε πολλούς τουριστικούς προορισμούς και ήταν όλο και περισσότερο ο στόχος της ακαδημαϊκής έρευνας. Τα πρώτα εγχειρίδια για τον πολιτιστικό τουρισμό άρχισαν να εμφανίζονται, όπως και ένα αυξανόμενο φάσμα ερευνητικών εργασιών, που συνδέονται με πολλές διαφορετικές θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις (Richards, 2018).

Σύμφωνα με αυτές τις προσεγγίσεις, υπάρχει μια καθολική συμφωνία στην τουριστική βιομηχανία ότι ο πολιτιστικός τουρισμός είναι μία έννοια που δύσκολα μπορεί να οριστεί. Επιπλέον, μπορεί να είναι δύσκολο να διαχωριστεί ο «πολιτισμός» και η «κληρονομιά» στο μυαλό του καταναλωτή καθώς συνδέονται εγγενώς (Dorcheh and Mohamed, 2013). Η Πολιτιστική Κληρονομιά αναφέρεται στη χρήση του παρελθόντος από τη σύγχρονη κοινωνία. Η «πολιτιστική κληρονομιά» συμβάλλει στη διαμόρφωση των εθνικών στερεοτύπων και της περιφερειακής ταυτότητας και αποτελεί μια σύγχρονη ή μεταμοντέρνα αντανάκλαση του παρελθόντος. Η UNESCO ορίζει την πολιτιστική κληρονομιά ως *«την κληρονομιά φυσικών αντικειμένων και άυλων ιδιοτήτων μιας ομάδας ή κοινωνίας που κληρονομούνται από προηγούμενες γενιές, διατηρούνται στο παρόν και απονέμονται προς όφελος των μελλοντικών γενεών»* (Nilson and Thorell, 2018).

Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, οι δύο έννοιες του τουρισμού και του πολιτισμού και οι έννοιες που συνδέονται με αυτές έχουν υποστεί σημαντική αλλαγή, σε σημείο που οι διακρίσεις τους έχουν γίνει ασαφείς. Για παράδειγμα, ο MacCannell (1993) εκτιμά πως όλος ο τουρισμός είναι μια πολιτιστική εμπειρία και ο Urry (1990) πιστεύει ότι ο τουρισμός είναι πολιτισμός. Αυτές οι υποθέσεις έκαναν ορισμένους μελετητές να πιστέψουν ότι ο πολιτιστικός τουρισμός είναι κάτι νέο ή είναι ένα

μεταμοντέρνο φαινόμενο. Ωστόσο, εξετάζοντας τον ορισμό του πολιτιστικού τουρισμού, γίνεται σαφές ότι αυτό που έχει αλλάξει είναι η έκταση της κατανάλωσης του πολιτιστικού τουρισμού και οι μορφές πολιτισμού που καταναλώνονται από πολιτιστικούς τουρίστες (Mousavi et al., 2016).

Ειδικότερα, ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί αναπόφευκτο συστατικό της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η έννοια του είναι πολύ περίπλοκη και έτσι υπάρχει μια μακρά συζήτηση μεταξύ των μελετητών σχετικά με τον ορισμό και την έννοια του. Έτσι, μέσα στη βιβλιογραφία αναφέρεται πως υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός ορισμών του πολιτιστικού τουρισμού (Kajzar, 2014). Ειδικότερα, ως όρος αναφέρεται σε ταξίδια αναψυχής που υποκινούνται από μία ή περισσότερες πτυχές του πολιτισμού μιας συγκεκριμένης περιοχής (Csaró, 2012).

Ακόμη, βασίζεται στην ιδέα ότι η πολιτιστική αντίληψη ενός τόπου φέρει αρκετή αξία για να κάνει έναν προορισμό κατάλληλο για ταξίδια. Οι κοινότητες που χαρακτηρίζονται από υψηλό επίπεδο πολιτιστικής ανάπτυξης συνδέονται συνήθως με υψηλό επίπεδο ικανοποίησης για τις συνθήκες διαβίωσης και τον πλούτο (Angelini et al., 2020).

Ο πολιτιστικός τουρισμός είναι ένα είδος τουριστικής δραστηριότητας στην οποία το βασικό κίνητρο του επισκέπτη είναι να μάθει, να ανακαλύψει, να βιώσει και να καταναλώσει τα υλικά και άυλα πολιτιστικά αξιοθέατα/προϊόντα σε έναν τουριστικό προορισμό. Για το λόγο αυτό διαφέρει από άλλους κλάδους του τουρισμού στη γνωστική του λειτουργία. Είναι ιδιαίτερα περίπλοκος επειδή κάθε προορισμός έχει συγκεκριμένους πολιτισμούς και παραδόσεις και είναι δύσκολο για τους ξένους (είτε ακαδημαϊκούς είτε τουρίστες) να τις κατανοήσουν πλήρως. Η έρευνα για τον πολιτιστικό τουρισμό έχει αναπτυχθεί γρήγορα, ιδιαίτερα σε τομείς όπως η πολιτιστική κατανάλωση, τα πολιτιστικά κίνητρα, η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, η οικονομία του πολιτιστικού τουρισμού, η ανθρωπολογία και η σχέση με τη δημιουργική οικονομία (Št'astná et al., 2020).

Ο Stoyan Marinov υποστηρίζει ότι η έννοια του πολιτιστικού τουρισμού σημαίνει όλα τα ταξίδια για επίσκεψη πολιτιστικών και ιστορικών τοποθεσιών και απόκτηση γνώσεων σχετικά με την πολιτιστική κληρονομιά ενός προορισμού που η κληρονομιά περιλαμβάνει αρχιτεκτονική, σκηνικές και εικαστικές τέχνες, λογοτεχνία, φεστιβάλ, τρόπος ζωής των ντόπιων, τοπικές παραδόσεις και πεποιθήσεις. Στον πολιτιστικό τουρισμό όλοι οι τουρίστες επισκέπτονται πολιτιστικούς και ιστορικούς χώρους και αποκτούν γνώση γύρω από την πολιτιστική κληρονομιά και την

πολιτιστική ταυτότητα ενός προορισμού, καθώς και δραστηριότητες που σχετίζονται με ταξίδια και διαμονή και εγκαταστάσεις σχεδιασμένες για να καλύψουν τις ανάγκες τους (Ivanova, 2016).

Σήμερα, ο πολιτιστικός τουρισμός δημιουργεί ένα ζωνρό ενδιαφέρον που ταιριάζει με την αυξανόμενη ανάγκη διατήρησης και προώθησης εθνικών και υποπεριφερειακών ταυτοτήτων. Η ίδια η πολιτιστική κληρονομιά παίζει καθοριστικό ρόλο στην προσέλκυση επισκεπτών σε έναν συγκεκριμένο προορισμό (Okharedia, 2020).

Η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού χαρακτηρίστηκε επίσης από τον κατακερματισμό σε μια σειρά από αναδυόμενες θέσεις, όπως ο τουρισμός πολιτιστικής κληρονομιάς, ο καλλιτεχνικός τουρισμός, ο γαστρονομικός τουρισμός, ο κινηματογραφικός τουρισμός και ο δημιουργικός τουρισμός. Ο πολιτιστικός τουρισμός είναι ένα είδος τουριστικής δραστηριότητας στην οποία το βασικό κίνητρο του επισκέπτη είναι να μάθει, να ανακαλύψει, να βιώσει και να καταναλώσει τα υλικά και άυλα πολιτιστικά αξιοθέατα/προϊόντα σε έναν τουριστικό προορισμό (Richards, 2018).

Η εξέλιξη των συνθηκών και των μοντέλων τουριστικών ταξιδιών είχε ως αποτέλεσμα την αυξημένη ζήτηση για πολιτιστικό τουρισμό. Σε σύγκριση με το πιο παραδοσιακό τουριστικό μοντέλο, το οποίο επικεντρώνεται στους καλοκαιρινούς μήνες, κατά προτίμηση τον Αύγουστο, υπάρχει πλέον η τάση να γίνονται συχνότερα τουριστικά ταξίδια για μικρότερες χρονικές περιόδους. Ως αποτέλεσμα, η περίοδος των διακοπών τείνει να κατακερματίζεται και να κατανέμεται σε διαφορετικές περιόδους του έτους. Ταυτόχρονα, ένας αυξανόμενος αριθμός ανθρώπων επιλέγει να εκμεταλλευτεί τα Σαββατοκύριακα και τις μεγάλες διακοπές για να κάνει μικρά ταξίδια και να επισκεφθεί περιοχές με έντονο πολιτιστικό ενδιαφέρον (Gomez, 2018).

Μεταξύ των υπαρχόντων τύπων τουρισμού, ο πολιτιστικός τουρισμός μπορεί να βοηθήσει στη μείωση ορισμένων αρνητικών μειονεκτημάτων και στη βελτίωση του αντίκτυπου τους στην τοπική κοινωνία (Angelini et al., 2020). Οι τουρίστες είναι πιο πρόθυμοι να δουν διαφορετικά τοπικά και εθνικά χαρακτηριστικά των τουριστικών εγκαταστάσεων και να ενισχύσουν την ικανοποίηση της τουριστικής εμπειρίας. Στη διαδικασία λήψης τουριστικών υπηρεσιών, η πολιτιστική ποιότητα θα επηρεάσει άμεσα τις αντιλήψεις των τουριστών για τα προϊόντα πολιτιστικού τουρισμού (Liang et al., 2021).

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση Ιστορικών Πόλεων και Περιφερειών οι αρχές του βιώσιμου πολιτιστικού τουρισμού είναι:

- Προσοχή στις κλιματικές αλλαγές ως ένα κρίσιμο και μη συμπληρωματικό παγκόσμιο ζήτημα, δηλαδή προσπάθεια μείωσης των εκπομπών άνθρακα.
- Προσοχή στην εγγενή αξία της πολιτιστικής κληρονομιάς των ιστορικών κωμοπόλεων.
- Επίδειξη σεβασμού και θαυμασμού προς την πραγματικότητα και την αλήθεια, τις εξαιρετικές ιδιότητες, τα δικαιώματα και τις πεποιθήσεις των τοπικών πολιτισμών και την υποστήριξη προσεγγίσεων στον πολιτιστικό τουρισμό.
- Ο πολιτιστικός τουρισμός ως μια οικονομικά σημαντική δραστηριότητα θα πρέπει να συμβάλλει σε ένα συνολικό χρονοδιάγραμμα και ατζέντα αειφόρου ανάπτυξης.
- Διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Προσοχή στις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών και συμμετοχή της κοινότητας υποδοχής στην ανάπτυξη και στον προγραμματισμό.
- Η δικαιοσύνη είναι ζωτικής σημασίας για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα και ο πολιτιστικός τουρισμός θα πρέπει να παρέχει δίκαια οφέλη στις τοπικές κοινότητες.
- Η αποτελεσματική διαχείριση απαιτεί καλά οργανωμένη δράση και όλοι οι τοπικοί φορείς, συμπεριλαμβανομένων της τοπικής αυτοδιοίκησης και της πολιτικής, των τοπικών ομάδων ανθρώπων και των επιχειρήσεων, πρέπει να συμμετέχουν στην ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού.
- Ο πολιτιστικός τουρισμός πρέπει να αντιδρά και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του τουρίστα και να βοηθά στην επίτευξη μιας υψηλής ποιότητας εμπειρίας.
- Ο αντίκτυπος του τουρισμού θα πρέπει να αξιολογείται σύμφωνα με την αξία των καταναλωτών και των παραγωγών.
- Η διαχείριση και ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού θα πρέπει να ανταποκρίνεται στην αλλαγή (Dorcheh and Mohamed, 2013).

3.2 Παγκόσμια στοιχεία για τον κλάδο

Με βάση την έρευνα του Št'astná et al., (2021) ο κύριος στόχος ήταν να διαπιστωθεί εάν ο πολιτιστικός τουρισμός θα μπορούσε να αποτελέσει κινητήρια δύναμη της αγροτικής ανάπτυξης σε τρεις περιφέρειες της Νότιας Μοραβίας και γενικότερα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, μπορεί να δηλωθεί ότι ο πολιτιστικός τουρισμός δύσκολα μπορεί να είναι ο κύριος μοχλός της αγροτικής ανάπτυξης μετά την παρακμή της γεωργίας, επειδή η οικονομία της περιοχής έχει διακλαδιστεί σε διάφορες κατευθύνσεις. Ωστόσο, μπορεί να είναι μια σημαντική συμπληρωματική δραστηριότητα που αποφέρει τόσο οικονομικά όσο και μη οικονομικά οφέλη.

Προχωρώντας στην έρευνα του Liang et al., (2020) αναλύεται η εικόνα πολιτισμικής αντίληψης του Wuxi μεταξύ των τουριστών. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι αντιλήψεις των τουριστών για τον τοπικό πολιτιστικό τουρισμό στο Wuxi επικεντρώνονται κυρίως στον θρησκευτικό πολιτισμό, στην κουλτούρα του τοπίου και του κήπου και στον ιστορικό πολιτισμό. Περαιτέρω ανάλυση αποκάλυψε μια προφανή δομική αναντιστοιχία μεταξύ των αντιλήψεων των τουριστών και την προσφορά τοπικών πόρων πολιτιστικού τουρισμού. Τα ευρήματα υποδεικνύουν ότι η εστίαση θα πρέπει να είναι η ομαδοποιημένη ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στο Wuxi και στην ενίσχυση της συσχέτισης μεταξύ γραφικών σημείων στο μέλλον.

Ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί σημαντικό στοιχείο του τουρισμού για πολλούς προορισμούς. Ωστόσο, σχετικά λίγα είναι γνωστά για τους παράγοντες που συμβάλλουν στη συνολική πολιτιστική ταξιδιωτική εμπειρία. Με γνώμονα τη μελέτη του Seyfi et al., (2019) προσπάθησε να συμβάλει σε αυτό το υφιστάμενο κενό γνώσης, ενισχύοντας την κατανόσή για τη φύση των εμπειριών του πολιτιστικού τουρισμού και τη διαδικασία με την οποία σχηματίζονται. Μέσα από εις βάθος συνεντεύξεις πρόσωπο με πρόσωπο με 29 τουρίστες στους πολιτιστικούς χώρους του Παρισιού, αναπτύχθηκε ένα θεωρητικό μοντέλο αξέχαστων εμπειριών πολιτιστικού τουρισμού και προέκυψαν έξι βασικοί παράγοντες που επηρεάζουν τις πολιτιστικές τουριστικές εμπειρίες σε έναν προορισμό χρησιμοποιώντας μια βασισμένη θεωρητική προσέγγιση: προηγούμενη αντιληπτή σημασία της εμπειρίας, αυθεντικότητα, δέσμευση, πολιτιστική ανταλλαγή, γαστρονομική έλξη και ποιότητα υπηρεσιών. Τα ευρήματα αυτής της μελέτης συμβάλλουν στις συνεχείς προσπάθειες για την κατανόηση της ουσίας των αξέχαστων τουριστικών εμπειριών γενικά και ειδικότερα στο πλαίσιο των εμπειριών των πολιτιστικών τουριστών.

Επιπλέον, η εργασία του Okharedia, (2020) εξετάζει την έννοια του πολιτιστικού τουρισμού στις αναπτυσσόμενες οικονομίες με ιδιαίτερη αναφορά στις αφρικανικές χώρες στη Δυτική Αφρική και στις περιοχές της Ανατολικής Αφρικής της ηπείρου. Ειδικότερα, εξετάζει εκτενώς την επιρροή του πολιτιστικού τουρισμού ως εργαλείου για τις αναπτυσσόμενες χώρες της Αφρικής. Η Μπουκίνα Φάσο, η Γκάνα και το Μάλι προσδίδουν ξεκάθαρα τους διάφορους πολιτιστικούς χώρους, τις παραδοσιακές χειροτεχνίες και αρχιτεκτονικά κτίρια και σκαριά που θα προωθήσουν τον πολιτιστικό τουρισμό στην περιοχή. Στην Ανατολική Αφρική, προκύπτει πώς η πολιτιστική κληρονομιά λειτουργεί ως μαγνητική δύναμη στην προσέλκυση τουριστών τα τελευταία χρόνια.

Μέσα από το άρθρο ανασκόπησης του Richards, (2018) ελέγχεται η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού ως πεδίου έρευνας την τελευταία δεκαετία, προσδιορίζοντας τις κύριες τάσεις και τους τομείς έρευνας. Ο πολιτιστικός τουρισμός πρόσφατα επιβεβαιώθηκε ως κύριο στοιχείο της διεθνούς τουριστικής κατανάλωσης, αντιπροσωπεύοντας πάνω από το 39% των αφίξεων τουρισμού. Το πεδίο αντικατοπτρίζει επίσης έναν αριθμό «στροφών» στις κοινωνικές επιστήμες, συμπεριλαμβανομένης της σειράς κινητικότητας, της στροφής απόδοσης και της δημιουργικής στροφής. Η εργασία ολοκληρώνεται με μια σειρά από προτάσεις για μελλοντικές κατευθύνσεις έρευνας, όπως η ανάπτυξη των υπερσύγχρονων πολιτισμών και οι επιπτώσεις των νέων τεχνολογιών.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2018) υποστηρίζεται ότι αναγνωρίζει τη σημασία του πολιτισμού ως μέρος της ευρωπαϊκής τουριστικής εμπειρίας και ως στοιχείου που μπορεί να ενισχύσει το προφίλ της Ευρώπης ως παγκόσμιου προορισμού. Ακόμη, υποστηρίζει τις περιοχές πολιτιστικού τουρισμού που έχουν τις μεγαλύτερες δυνατότητες ανάπτυξης. Η Ευρώπη είναι ένας βασικός πολιτιστικός τουριστικός προορισμός χάρη σε μια ασύγκριτη πολιτιστική κληρονομιά που περιλαμβάνει μουσεία, θέατρα, αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικές πόλεις, βιομηχανικούς χώρους καθώς και μουσική και γαστρονομία. Υπολογίζεται ότι ο πολιτιστικός τουρισμός αντιπροσωπεύει το 40% του συνόλου του ευρωπαϊκού τουρισμού, όπου 4 στους 10 τουρίστες επιλέγουν τον προορισμό τους με βάση την πολιτιστική του προσφορά. Για το λόγο αυτό, προωθεί μια ισορροπημένη προσέγγιση μεταξύ της ανάγκης για τόνωση της ανάπτυξης από τη μία πλευρά και της διατήρησης των αντικειμένων, των ιστορικών τοποθεσιών και των τοπικών παραδόσεων από την άλλη. Το 2018 χρηματοδότησε 7 έργα που υποστηρίζουν την

ανάπτυξη και την προώθηση διακρατικών τουριστικών προϊόντων που εκμεταλλεύονται τις συνέργειες μεταξύ του τουρισμού και των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών.

3.3 Ο Πολιτιστικός Τουρισμός στην Ελλάδα

Η έρευνα της Sdrali and Chazari, (2007) υποστηρίζει πως ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί μια εναλλακτική στρατηγική βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής. Ο κύριος στόχος αυτού του τύπου τουρισμού είναι να μετατρέψει τις περιοχές, που χαρακτηρίζονται από πολιτιστικούς πόρους, σε ιδανικά μέρη για διακοπές, διαμονή ή επαγγελματικούς λόγους. Σε αυτή τη μελέτη εξετάστηκαν οι αντιλήψεις των κατοίκων για τον πολιτιστικό τουρισμό σε μια μελέτη περίπτωσης ενός ελληνικού νησιού, της Άνδρου. Διαπιστώθηκε ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων είχε επίγνωση της σημασίας του πολιτιστικού τουρισμού και υποστήριξε ότι θα μπορούσε να συμβάλει στην τοπική ανάπτυξη του νησιού. Τα ευρήματα υποδηλώνουν επίσης ότι υπάρχει ισχυρή σχέση μεταξύ των χαρακτηριστικών των ερωτηθέντων και των αντιλήψεων τους για τις επιπτώσεις του πολιτιστικού τουρισμού στην ανάπτυξη του νησιού.

Η μελέτη του Karagiannis, (2013) επιχειρεί τη χαρτογράφηση των τόπων όπου εμφανίζεται ο πολιτιστικός τουρισμός και σκιαγραφεί τις αναπτυξιακές δυνατότητες του πολιτιστικού τουρισμού. Μέσα από την έρευνα εγείρονται επίσης ερωτήματα για επιστημονικά ζητήματα και για τη σχέση τουρισμού και πολιτισμού. Καταγράφονται ορισμένοι από τους αναρίθμητους πολιτιστικούς πόρους που μπορούν να εγγυηθούν ορθολογικές και βιώσιμες λύσεις για την εγκαθίδρυση του πολιτιστικού τουρισμού στην ελληνική περιφέρεια. Αναφορικά με τα επιστημονικά θέματα αυτού του άρθρου, προσφέρουν ακριβή γνώση των «μύθων» και της «πραγματικότητας» που σημαίνουν για τις αναπτυξιακές προοπτικές και δυνατότητες της ελληνικής υπαίθρου. Παράλληλα, εντοπίζονται οι αιτίες που δυσχεραίνουν την εκμετάλλευση των ελληνικών πολιτιστικών κοιτασμάτων και προτείνονται λύσεις με αναφορά στην εξάλειψη της εμπορευματοποίησης και στην πραγματική εκμετάλλευση του πολιτιστικού τουρισμού.

Από την μελέτη του Skoultos and Vagionis, (2015) προκύπτει πως ο τουρισμός αλλάζει τις τελευταίες δεκαετίες κυρίως επειδή το παραδοσιακό προϊόν

μαζικού τουρισμού δεν είναι πλέον τόσο ελκυστικό όσο ήταν. Ως αποτέλεσμα, ο Τουρισμός Ειδικού Ενδιαφέροντος αναπτύσσεται ραγδαία για να ικανοποιήσει τουρίστες με πολλαπλά κίνητρα. Ο πολιτιστικός και θρησκευτικός τουρισμός είναι ειδικές μορφές που αντιπροσωπεύουν σημαντικό ποσοστό της τουριστικής ζήτησης και διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη σύγχρονη τουριστική βιομηχανία. Η συγκεκριμένη εργασία καταλήγει στο γεγονός πως οι αρχαιολογικοί χώροι δεν αξιοποιούνται πλήρως ανάλογα με τις δυνατότητες τους. Για παράδειγμα, οι επισκέπτες στην Ακρόπολη αντιπροσωπεύουν μόνο το 7,1% των συνολικών αφίξεων των εισερχόμενων τουριστών σε εθνικό επίπεδο και οι Δελφοί μόνο το 1,3% των συνολικών αφίξεων. Ωστόσο, το Μουσείο της Ακρόπολης, δείχνει τη σημασία της αποτελεσματικής διαχείρισης και προβολής. Η κατάλληλη διαχείριση, προβολή και εκμετάλλευση των αρχαιολογικών χώρων και των υφιστάμενων μουσείων και ιδιαίτερα αυτών που βρίσκονται σε πόλεις και σημεία εισόδου (π.χ. διεθνή αεροδρόμια) μπορεί να αυξήσει τις τουριστικές ροές σε ορισμένες περιοχές.

Προχωρώντας στην μελέτη του Kostakis et al., (2020), εξετάζεται η σχέση μεταξύ της πολιτιστικής κληρονομιάς και της οικονομικής ανάπτυξης στην Ελλάδα την περίοδο 1998-2016. Η περιφερειακή ανάπτυξη προσεγγίζεται μέσω της διαμόρφωσης ενός νεοκλασικού μοντέλου ανάπτυξης επαυξημένο με παράγοντες πολιτιστικής κληρονομιάς. Τα εμπειρικά αποτελέσματα έδειξαν την ύπαρξη μιας μακροπρόθεσμης σχέσης ισορροπίας μεταξύ της πολιτιστικής κληρονομιάς και της οικονομικής ανάπτυξης στην Ελλάδα. Η πολιτιστική κληρονομιά είναι ένας θετικός καταλύτης για την οικονομική ανάπτυξη, επιβεβαιώνοντας την υπόθεση της ανάπτυξης που καθοδηγείται από τον πολιτισμό. Ακόμη, προκύπτει πως οι περιφερειακές οικονομικές επιδόσεις στην Ελλάδα μπορούν να ενισχυθούν σημαντικά εάν αναπτυχθεί και προωθηθεί περαιτέρω η πολιτιστική κληρονομιά, δεδομένου ότι η αναλογία του αριθμού των επισκεπτών προς τα μνημεία προς τον αριθμό των τουριστών είναι περίπου 60% του νοτιοευρωπαϊκού μέσου όρου. Το ποσοστό αυτό είναι περίπου 20% στις μισές σχεδόν ελληνικές περιφέρειες, γεγονός που σημαίνει ότι υπάρχουν πολλά περιθώρια βελτίωσης. Αυτό απαιτεί τη διαμόρφωση ενός συνεκτικού συνόλου συγκεκριμένων δράσεων για την ανάδειξη και ανάπτυξη της πολιτιστικής κληρονομιάς με προτεραιότητα τα λιγότερο επισκεψιμα ιστορικά μνημεία.

Σύμφωνα με την έρευνα της Tsirigou, (2018) στόχος ήταν να εκτιμηθεί η σημασία της πολιτιστικής διαχείρισης και να εξεταστούν οι εναλλακτικές μορφές

τουρισμού εστιάζοντας στο πώς μπορούν να λειτουργήσουν ως υποστηρικτές της τοπικής κοινότητας. Η έρευνα επικεντρώνεται στον αντίκτυπο της πολιτιστικής διαχείρισης στην την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού για τη διατήρηση, προβολή και επικοινωνία του υλικού και άυλου πολιτισμού και του ρόλου της κοινότητας, εξετάζοντας το παράδειγμα του νησιού της Σάμου, στην Ελλάδα. Βάσει των αποτελεσμάτων, το τουριστικό ενδιαφέρον για τη Σάμο ήταν κυρίως αρχαιολογικό μέχρι τώρα. Όμως, τα τελευταία χρόνια εκφράζονται και ακολουθούνται νέες πρωτοβουλίες και ιδέες για να αλλάξει αυτό. Οι άνθρωποι προσπαθούν να αλλάξουν το σκηνικό προσαρμοζόμενοι στις νέες ανάγκες που προκύπτουν καθημερινά από τις αλλαγές που αφορούν τον τουρισμό. Η πολιτιστική διατήρηση και οι εναλλακτικές μορφές πολιτιστικού τουρισμού μπορεί να προσφέρουν έναν νέο και καινοτόμο τρόπο αντίληψης των πραγμάτων. Ο συνδυασμός που μπορεί να προκύψει όταν συνεχώς νέες μορφές ανάδειξης του τι έχει να προσφέρει μια περιοχή στους επισκέπτες μέσω των προσπαθειών τόσο των δημόσιων φορέων όσο και της τοπικής κοινωνίας είναι ανεκτίμητος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4º: Η ΠΑΝΔΗΜΙΑ ΤΟΥ COVID-19 ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

4.1 Αλλαγές στην καθημερινότητα εξαιτίας του COVID-19

Η πανδημία COVID-19 που ξέσπασε στις αρχές του 2020 έχει επηρεάσει σημαντικά την καθημερινή ζωή, τις πρακτικές και τις αντιλήψεις του παγκόσμιου πληθυσμού (Vatavali et al., 2020). Ειδικότερα, η πανδημία του COVID-19 είναι μια σοβαρή πρόκληση για τις κοινωνίες σε όλο τον κόσμο, καθώς ολόκληροι πληθυσμοί έχουν πέσει θύματα της μολυσματικής εξάπλωσης και έχουν τηρήσει την κοινωνική απόσταση. Σε πολλές χώρες, οι άνθρωποι χρειάστηκε να απομονωθούν και να περιοριστούν στα σπίτια τους για αρκετές εβδομάδες έως μήνες για να αποτραπεί η εξάπλωση του ιού. Τα μέτρα κοινωνικής απόστασης είχαν αρνητικές και θετικές επιπτώσεις σε διάφορες πτυχές των οικονομιών, του τρόπου ζωής, της εκπαίδευσης, των μεταφορών, της προσφοράς τροφίμων, της υγείας, της κοινωνικής ζωής και της ψυχικής ευημερίας (Khalifa et al., 2021).

Ουσιαστικά, η παγκόσμια υγειονομική και οικονομική κρίση του COVID-19 επηρεάζει τη συνολική ικανοποίηση από τη ζωή (Cheng et al., 2020). Οι επιπτώσεις του COVID-19 στην καθημερινή ζωή είναι εκτεταμένες και έχουν σημαντικές συνέπειες. Αυτά μπορούν να χωριστούν σε διάφορες κατηγορίες:

1. Φροντίδα υγείας

- ◆ Προκλήσεις στη διάγνωση, την καραντίνα και τη θεραπεία ύποπτων ή επιβεβαιωμένων κρουσμάτων.
- ◆ Υψηλή επιβάρυνση της λειτουργίας του υφιστάμενου ιατρικού συστήματος.
- ◆ Οι ασθενείς με άλλες ασθένειες και προβλήματα υγείας παραμελούνται.
- ◆ Υπερφόρτωση γιατρών και άλλων επαγγελματιών υγείας, οι οποίοι διατρέχουν πολύ υψηλό κίνδυνο.
- ◆ Υπερφόρτωση ιατρικών καταστημάτων.
- ◆ Απαίτηση για υψηλή προστασία.
- ◆ Διακοπή της αλυσίδας ιατρικού εφοδιασμού (Haleem et al., 2020).

2. Οικονομικός

- ◆ Επιβράδυνση της παραγωγής βασικών αγαθών.
- ◆ Διακοπή της εφοδιαστικής αλυσίδας προϊόντων.
- ◆ Απώλειες σε εθνικές και διεθνείς επιχειρήσεις.
- ◆ Κακή ταμειακή ροή στην αγορά.
- ◆ Σημαντική επιβράδυνση στην αύξηση των εσόδων (Haleem et al., 2020).

3. Κοινωνικός

- ◆ Ο τομέας των υπηρεσιών δεν είναι σε θέση να παρέχει τη σωστή υπηρεσία.
- ◆ Ακύρωση ή αναβολή αθλημάτων και τουρνουά μεγάλης κλίμακας.
- ◆ Αποφυγή εθνικών και διεθνών ταξιδιών και ακύρωση δρομολογίων.
- ◆ Διατάραξη εορτασμού πολιτιστικών, θρησκευτικών και εορταστικών εκδηλώσεων.
- ◆ Αδικαιολόγητο άγχος στον πληθυσμό.
- ◆ Κοινωνική απόσταση με τους συνομηλίκους και τα μέλη της οικογένειας.
- ◆ Κλείσιμο ξενοδοχείων, εστιατορίων και θρησκευτικών χώρων.
- ◆ Κλείσιμο χώρων ψυχαγωγίας όπως κινηματογράφοι και θεατρικές παραστάσεις, αθλητικοί σύλλογοι, γυμναστήρια, πισίνες κ.λπ.
- ◆ Αναβολή εξετάσεων (Haleem et al., 2020).

Ακόμα και σήμερα η πανδημία COVID-19 συνεχίζει να δημιουργεί σημαντικές προκλήσεις για τα έθνη (Park et al., 2021). Από την αρχική εξάπλωση της πανδημίας COVID-19 στις αρχές του 2020, οι ευρωπαϊκές χώρες έχουν εφαρμόσει διαφορετικές στρατηγικές για να μειώσουν τις καθημερινές δραστηριότητες και να ενθαρρύνουν τη σωματική απόσταση, με στόχο να περιορίσουν την εξάπλωση του ιού. Ενώ ορισμένες χώρες έχουν εφαρμόσει αυστηρό lockdown, άλλες έχουν βασιστεί περισσότερο σε συστάσεις και εθελοντικές προσαρμογές. Ο βαθμός στον οποίο η αυστηρότητα των περιορισμών σχετίζεται με την εξάπλωση της πανδημίας παραμένει ανοιχτός και η αποτελεσματικότητα των διαφόρων πολιτικών έχει γίνει επίκαιρο θέμα (Connolly et al., 2021).

Το lockdown λόγω της πανδημίας COVID-19 έχει οδηγήσει σε διάφορες ξαφνικές αλλαγές σε μεγάλο αριθμό ατόμων. Οι ξαφνικές αλλαγές που σημειώθηκαν στην καθημερινότητα των ανθρώπων,, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο έγιναν

αντιληπτές αυτές οι αλλαγές (απαραίτητες για μια κατάσταση πανδημίας, ανεπιθύμητες ή απροσδόκητες), επιβάρυναν την ψυχική ευημερία του γενικού πληθυσμού. Στην περίπτωση της Ελβετίας, η αποτελεσματική κυβερνητική επικοινωνία και η ταχεία υποστήριξη που προτάθηκε φάνηκε να έχουν αμβλύνει την επίδραση των επιβεβλημένων αλλαγών στην ψυχική ευημερία του γενικού πληθυσμού κατά το πρώτο lockdown. Αντίθετα, οι απροσδόκητες και οι ανεπιθύμητες αλλαγές επηρέασαν την ψυχική ευημερία των ατόμων (Duay et al., 2021).

Η κρίση του COVID-19 έχει αλλάξει ριζικά τον τρόπο ζωής και εργασίας των ανθρώπων. Περίπου το 30% των Γερμανών και Ελβετών εργαζομένων ανέφερε ότι η εργασία και η ιδιωτική τους ζωή είχαν επιδεινωθεί, ενώ περίπου το 10% ανέφερε βελτιώσεις στην εργασία και το 13% στην ιδιωτική ζωή. Η υποχρεωτική βραχυπρόθεσμη εργασία συσχετίστηκε έντονα με αντιληπτό αρνητικό αντίκτυπο στην επαγγελματική ζωή, ενώ η εργασία από το σπίτι, ιδιαίτερα εάν βιώνεται για πρώτη φορά, συνδέθηκε έντονα με αντιληπτό θετικό αντίκτυπο στην επαγγελματική ζωή. Όσον αφορά την ιδιωτική ζωή, η μικρότερη ηλικία, η απομόνωση, η μείωση του ελεύθερου χρόνου και οι αλλαγές στην ποσότητα των καθηκόντων φροντίδας συνδέθηκαν έντονα με τον αντιληπτό αρνητικό αντίκτυπο. Αντίθετα, η συμβίωση με έναν σύντροφο ή οικογένεια, η σύντομη εργασία και η αύξηση του ελεύθερου χρόνου και των υποχρεώσεων φροντίδας συνδέθηκαν με θετικό αντίκτυπο στην ιδιωτική ζωή (Tušl et al., 2021).

Οι ελληνικές υγειονομικές αρχές ανακοίνωσαν προληπτικά μια σειρά μέτρων για τον περιορισμό της εξάπλωσης της νόσου. Οποσδήποτε, ο COVID-19 αποτέλεσε μια άνευ προηγουμένου πρόκληση για το σύστημα υγείας της Ελλάδας για πολλούς λόγους (Moris and Schizas, 2020). Συγκεκριμένα, η εξάπλωση του COVID-19, οδήγησε την Ελλάδα σε απaráμιλλα παγκόσμια μέτρα, όπως lockdown και αναστολή όλων των λιανικών, ψυχαγωγικών και θρησκευτικών δραστηριοτήτων κατά τους πρώτους μήνες του 2020. Αυτά τα μέτρα είχαν αναμφίβολα άμεση επίδραση στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων (Katrakazas et al., 2020). Συγκεκριμένα, η ελληνική κυβέρνηση συνέχισε να λαμβάνει μέτρα για την αντιμετώπιση της επιδημίας του COVID-19 τις τελευταίες ημέρες του Μαρτίου και ολόκληρο τον μήνα Απρίλιο 2020 (Centre for European Constitutional Law, 2020), τα οποία συνεχίστηκαν και το 2021.

Η διάρκεια της επιβολής των περιοριστικών μέτρων στην Ελλάδα, επέφερε ψυχοκοινωνικές προκλήσεις που σχετίζονται με τον προσαρμοσμένο τρόπο ζωής τους κατά την περίοδο της απομόνωσης. Οι πιο κοινές προκλήσεις μεταξύ των Ελλήνων

περιελάμβαναν ψυχολογικές και ψυχοσωματικές διαταραχές (Anastasiou and Duquenne, 2021). Μεγαλύτερες συμπεριφορικές αντιδράσεις στην πανδημία, δηλαδή η υπερβολική χρήση συμπεριφορών ασφάλειας/ελέγχου και η μεγαλύτερη συμμόρφωση με τις κατευθυντήριες γραμμές, φάνηκε να ενισχύουν τον φόβο, πιθανώς λόγω αυξημένης ευαισθητοποίησης σχετικά με τη μόλυνση. Επιπλέον, το γυναικείο φύλο, η μεγαλύτερη ηλικία και τα πιο σοβαρά συμπτώματα άγχους σχετίζονταν με υψηλότερο φόβο που σχετίζεται με τον COVID-19. Η προσεκτική περιγραφή και στάθμιση του ψυχοκοινωνικού και συμπεριφορικού αντίκτυπου της πανδημίας θα επιτρέψει την εφαρμογή τόσο υποστηρικτικών όσο και προληπτικών παρεμβάσεων (Parlapani et al., 2020).

4.2 Μέτρα προστασίας – Αλλαγές στον Τουρισμό για τη αντιμετώπιση της πανδημίας

Με το ξέσπασμα της πανδημίας COVID-19, ξεκίνησε μια άνευ προηγουμένου παγκόσμια υγειονομική και οικονομική κρίση. Αυτή η κατάσταση είχε καταστροφικές επιπτώσεις σε όλους τους οικονομικούς και κοινωνικούς τομείς, προκαλώντας είτε μείωση ή παύση των εργασιών είτε βαθιές αλλαγές στις συνήθειες ζωής. Ένας από τους κλάδους που επλήγησαν περισσότερο ήταν ο τουρισμός, λόγω των ταξιδιωτικών περιορισμών που προέκυψαν και της απότομης πτώσης της ζήτησης μεταξύ των ταξιδιωτών, καθώς και του προσωρινού lockdown των ξενοδοχείων και εστιατορίων (Araújo-Vila et al., 2021).

Σημαντική επίδραση του προσωρινού lockdown λόγω της πανδημίας COVID-19 στον τουριστικό τομέα ήταν η απότομη και βαθιά μείωση της κινητικότητας, η οποία έχει προκαλέσει ύφεση στον κλάδο, καθώς περιορίστηκε το εμπόριο των ταξιδιωτικών υπηρεσιών και η κατανάλωση από μη κατοίκους. Τα lockdown και τα μέτρα κοινωνικής απόστασης οδήγησαν σε ισχυρές μειώσεις στην κατά τα άλλα σταθερή κατανάλωση υπηρεσιών (Gunnella et al., 2020).

Ο τουριστικός τομέας επηρεάστηκε περισσότερο από την πανδημία σε χώρες που έχουν υψηλή εξάρτηση από τα έσοδα του (Bouarar et al., 2020). Η απότομη πτώση των αφίξεων των τουριστών και η συνεπαγόμενη βουτιά της ζήτησης στον τουριστικό τομέα λόγω του COVID-19 έχει προκαλέσει απώλειες εκατομμυρίων θέσεων εργασίας και οικονομικές δυσκολίες και εξάλειψε πολλές επιχειρήσεις, ειδικά

τις πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που είχαν φροντίσει για τους τουρίστες. ή σε συναφείς κλάδους (Helble and Fink, 2020). Ουσιαστικά, η πτώση του τουρισμού και των ταξιδιών οφείλεται στους περιορισμούς που σχετίζονται με τη διασυνοριακή μετακίνηση των ανθρώπων (π.χ. λόγω των μέτρων lockdown), που οδήγησε σε κατάρρευση του (Gunnella et al., 2020).

Η τουριστική βιομηχανία αναγκάστηκε να σταματήσει λόγω της πανδημίας και των υγειονομικών περιορισμών. Επίσης, κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι περίοδοι προγραμματισμού ταξιδιών μειώθηκαν σημαντικά. Έτσι, προκάλεσε σημαντική και γενικευμένη μείωση της ζήτησης στα τουριστικά καταλύματα (Araújo-Vila et al., 2021).

Κάθε τμήμα της αλυσίδας αξίας του τουρισμού και της φιλοξενίας έχει επηρεαστεί από τους πρωτοφανείς περιορισμούς των ταξιδιών και της κινητικότητας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν ο συνοριακός έλεγχος, το lockdown, η απαγόρευση συναθροίσεων, η κοινωνική απόσταση κ.λπ., τα οποία επέβαλαν οι κυβερνήσεις για να περιορίσουν την εξάπλωση του ιού (Wu et al., 2021).

Στη πορεία, κατά τη διάρκεια της πανδημίας χρησιμοποιήθηκε μια ποικιλία πολιτικών και μέτρων για την αντιμετώπιση της από τους τουρίστες και τις τουριστικές επιχειρήσεις. Πολλές κυβερνήσεις παρείχαν οικονομική αποζημίωση στους τουρίστες σε περίπτωση μόλυνσης από τον COVID-19, βελτίωσαν τις συνθήκες υγιεινής στους ταξιδιωτικούς περιορισμούς για την πρόληψη της εξάπλωσης του ιού. Όσον αφορά τις επιχειρήσεις, αφοσιώθηκαν στην αποκατάσταση και τον μετριασμό των δυσμενών εκβάσεων του COVID-19 στον τομέα του τουρισμού και της φιλοξενίας, παρέχοντας επιδοτήσεις και πιστοποίηση τήρησης των υγειονομικών πρωτοκόλλων (Allaberganov et al., 2021).

Ο τουριστικός τομέας γενικότερα, αλλά και ο ξενοδοχειακός ειδικότερα αντιμετωπίζουν την πρόκληση της διαχείρισης των κατάλληλων μέτρων ασφαλείας για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19. Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε για τα μέτρα ασφαλείας που απαιτούνται να ληφθούν από τον τουριστικό και ξενοδοχειακό κλάδο αφορούν την εξασφάλιση καλών συνθηκών υγιεινής, τη χρήση απολυμαντικών, τη διεξαγωγή ελέγχων υγείας και πληροφοριών, την προσαρμογή των τουριστικών επιχειρήσεων στις συστάσεις του ΠΟΥ, την απόκτηση πιστοποίησης ποιότητας. τη μέτρηση της θερμοκρασίας των τουριστών, την ανάγκη παροχής πληροφοριών για τα πρωτόκολλα, τα μέτρα και την εξάλειψη της σωματικής επαφής μεταξύ των ανθρώπων. Αυτό, ως πρακτική εφαρμογή, καθιστά

δυνατή την ακριβέστερη γνώση των απαιτήσεων ασφάλειας των πελατών κατά φύλο ενόψει μελλοντικών κρίσεων υγείας, επιτρέποντας στους διαχειριστές τουριστών να προσφέρουν ασφαλέστερους προορισμούς και στον ξενοδοχειακό τομέα καλύτερες συνθήκες υγείας για τους πελάτες τους (Lopez et al., 2021).

4.3 Επιδράσεις του COVID-19 στην συμπεριφορά και τις αποφάσεις των τουριστών

Δεδομένου ότι η επιδημία εισήλθε σε κατάσταση αδρανοποίησης με τις περισσότερες τουριστικές δραστηριότητες να έχουν ανασταλεί, οι προορισμοί σε ολόκληρη τη χώρα έκλεισαν και τα έσοδα μειώθηκαν κατακόρυφα (Cao and Nguyen, 2021). Συγκεκριμένα, τα τελευταία στοιχεία από το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού (2021) δείχνουν μείωση 49,1% στη συνολική παγκόσμια συνεισφορά του ταξιδιωτικού και τουριστικού ΑΕΠ, που ισοδυναμεί με κάμψη σχεδόν 3,86 δισεκατομμυρίων ευρώ σε σχέση με το 2019. Στην Ευρώπη, οι συνεισφορές Ταξιδιών και Τουρισμού (T&T) στο ΑΕΠ μειώθηκαν από μερίδιο 9,5% το 2019 σε 4,9% το 2020. Οι διεθνείς αφίξεις τουρισμού στην Ευρώπη το 2020 μειώθηκαν κατά 70% σε σύγκριση με το 2019. Οι υψηλότερες μειώσεις καταγράφηκαν στην Κεντρική/Ανατολική Ευρώπη (74,9%), ακολουθούμενη από τη Βόρεια Ευρώπη (73,4%) και τη Νότια Μεσογειακή Ευρώπη (72,4%), ενώ τα αποτελέσματα στη Δυτική Ευρώπη ήταν λιγότερο σοβαρά (56,2%). Την ίδια στιγμή, στην Ευρώπη, το μερίδιο των ταξιδιών εσωτερικού στο σύνολο των ταξιδιών αυξήθηκε από 55% το 2019 σε 69% το 2020 (Cvelbar et al., 2021).

Ο τουρισμός αναψυχής και ο εσωτερικός τουρισμός κατέδειξαν μια απότομη πτώση ύψους 2,86 τρισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ, που σημαίνει περισσότερο από 50% απώλειες εσόδων (Abbas et al., 2021). Επιπλέον, η πανδημία COVID-19 έχει επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τον κίνδυνο ταξιδιού και τις αντιλήψεις διαχείρισης. Ο ταξιδιωτικός κίνδυνος και η αντίληψη της διαχείρισης είχαν σημαντική σχέση με τη διαχείριση κινδύνου, την παροχή υπηρεσιών, τα πρότυπα μεταφοράς, τα κανάλια διανομής, την αποφυγή υπερπληθυσμένων προορισμών και την υγιεινή και ασφάλεια (Rahman et al., 2021).

Είναι γεγονός πως η πανδημία του COVID-19 έχει επηρεάσει τη συμπεριφορά και τη στάση των τουριστών απέναντι στα ταξίδια και οι άνθρωποι προτιμούν να ταξιδεύουν στο εσωτερικό παρά στο εξωτερικό (Chan, 2021). Ειδικότερα, οι

τουρίστες θα αποφεύγουν να επισκέπτονται προορισμούς εάν τους θεωρούν επικίνδυνους. Η οργάνωση του ταξιδιού των τουριστών θα πρέπει να γίνεται έτσι ώστε να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος και το άγχος τους. Για παράδειγμα, οι τουρίστες θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι πρόκειται να επισκεφθούν έναν τόπο που εφαρμόζει μέτρα υγειονομικής προστασίας όταν κάνουν κράτηση για το ταξίδι τους. Ο κίνδυνος είναι αυτός που περιορίζει τα ταξίδια κι επηρεάζει αρνητικά την τουριστική ζήτηση. Ακόμη, επηρεάζει αρνητικά τις αντιλήψεις των τουριστών για τον τουριστικό προορισμό (Rahman et al., 2021).

Σύμφωνα με μία έρευνα, παρατηρήθηκαν διακυμάνσεις στη συμπεριφορά των καταναλωτών τουριστών, λόγω των υψηλότερων αντιληπτών κινδύνων για την υγεία και των αυστηρών μέτρων περιορισμού που εφαρμόστηκαν εξαιτίας της πανδημίας του COVID-19. Επίσης, διαπιστώθηκαν σημαντικές τροποποιήσεις στη στάση και τις προτιμήσεις των τουριστών σχετικά με τον τρόπο περιήγησης και τις επιλογές προορισμού και την αύξηση της ευαισθητοποίησης για τη δημόσια υγεία (Cao and Nguyen, 2021).

Σε άλλη έρευνα τα αποτελέσματα υποδηλώνουν ότι ο γενικός αντίκτυπος έχει σημαντικές μερικές επιπτώσεις στην πρόθεση ταξιδιού, η στάση και η προτίμηση έχουν σημαντικό μερικό αντίκτυπο στην πρόθεση ταξιδιού, η υγιεινή και η ασφάλεια έχουν σημαντικές μερικές επιπτώσεις στην πρόθεση ταξιδιού, στον γενικό αντίκτυπο, στη στάση και στην προτίμηση λόγω του COVID-19. Η υγιεινή και η ασφάλεια έχουν σημαντικό ταυτόχρονο αντίκτυπο στην πρόθεση ταξιδιού (Riestyaningrum et al., 2020).

Ο πρώτος παράγοντας που εξηγεί καλύτερα τις διαφορές στη συμπεριφορά των τουριστών προς τους τουριστικούς προορισμούς την περίοδο της πανδημίας είναι η αντίληψη κινδύνου. Οι τουρίστες έχουν ουσιαστικά αποφύγει τους μεγάλους αστικούς προορισμούς και τα κύρια τουριστικά hot spots στην ακτή, δηλαδή χώρους όπου θα μπορούσαν να συγκεντρωθούν πολλοί άνθρωποι. Αντίθετα, οι χώροι που επηρεάστηκαν λιγότερο ήταν οι φυσικοί χώροι και οι παράκτιες πόλεις, που συνήθως προσελκύουν λιγότερους τουρίστες. Οι φυσικοί χώροι γίνονται αντιληπτοί ως υγιές περιβάλλον χαμηλής πυκνότητας, παράγοντας που έχει προσελκύσει και τον εσωτερικό τουρισμό. Ο δεύτερος παράγοντας είναι η εγγύτητα στο σπίτι. Οι πλησιέστερες αγορές παρουσίασαν καλύτερες επιδόσεις, ενώ οι μακρινές αγορές παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη πτώση τουριστικής ζήτησης (Donaire et al., 2021).

Η κατανόηση και η πρόβλεψη των ταξιδιωτικών συμπεριφορών είναι ζωτικής σημασίας για τον προγραμματισμό των μεταφορών, τη λήψη αποφάσεων και τη χάραξη πολιτικής κατά τη διάρκεια πανδημικών καταστάσεων με βάση τις ταξιδιωτικές ανάγκες των ανθρώπων. Για παράδειγμα, οι κυβερνητικές αρχές θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν αυτές τις γνώσεις για τον επαναπρογραμματισμό του τουρισμού να σχεδιάσουν καλύτερα τις τουριστικές υπηρεσίες τους χρησιμοποιώντας τέτοιες πληροφορίες (Abdullah et al., 2020).

4.4 Προκλήσεις του Τουρισμού στο μέλλον – αλλαγές στην βιομηχανία εξαιτίας της πανδημίας

Καθώς οι χώρες έχουν λάβει μέτρα για τον μετριασμό των επιπτώσεων της κρίσης στον τουρισμό, παρέχονται συστάσεις για την ενίσχυση της προετοιμασίας του κλάδου για την οικονομική ανάκαμψη, ενισχύοντας παράλληλα τη διαφοροποίηση καθώς και την περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα (Donaire et al., 2021).

Ωστόσο, οι προοπτικές για τον τουριστικό τομέα παραμένουν εξαιρετικά αβέβαιες. Η πανδημία του κορωνοϊού (COVID-19) συνεχίζει να πλήττει σκληρά, με τον διεθνή τουρισμό να αναμένεται να μειωθεί κατά περίπου 80% το 2020. Ο εγχώριος τουρισμός συμβάλλει στην άμβλυνση του πλήγματος, τουλάχιστον εν μέρει, και οι κυβερνήσεις έχουν λάβει εντυπωσιακά άμεσα μέτρα για την αποκατάσταση και την επανενεργοποίηση του κλάδου, προστατεύοντας παράλληλα θέσεις εργασίας και επιχειρήσεις. Πολλές χώρες αναπτύσσουν επίσης τώρα μέτρα για την οικοδόμηση μιας πιο ανθεκτικής τουριστικής οικονομίας μετά τον COVID-19. Αυτά περιλαμβάνουν την προετοιμασία σχεδίων για τη στήριξη της βιώσιμης ανάκαμψης του τουρισμού, την προώθηση της ψηφιακής μετάβασης και τη μετάβαση σε ένα πιο πράσινο σύστημα τουρισμού και την επανεξέταση του τουρισμού για το μέλλον (OECD, 2020).

Οι παράγοντες του τουρισμού αναγνώρισαν τη δυνατότητα αναζωογόνησης της τουριστικής βιομηχανίας και των επιχειρήσεων μέσω του εσωτερικού τουρισμού. Παρόλα αυτά, οι δηλώσεις για θέματα υγείας, ασφάλειας, διαθεσιμότητας πτήσεων, ταξιδιωτικών περιορισμών και διάρκειας καραντίνας αποτελούν βασικούς φραγμούς για την τόνωση του εσωτερικού τουρισμού και την ανοικοδόμηση της τουριστικής βιομηχανίας. Οι βασικές στρατηγικές για την τόνωση των ταξιδιών εσωτερικού

στηρίζονται στο να δοθεί προτεραιότητα στην οικοδόμηση και ενίσχυση της εμπιστοσύνης των τουριστών σχετικά με την ασφάλεια, την υγεία και την παροχή ελκυστικών τιμών και πακέτων, σε λιγότερο πολυσύχναστους τουριστικούς χώρους (Chan, 2021).

Η πανδημία του COVID-19 αντανακλά κοινωνικές, ψυχολογικές και κοινωνικοοικονομικές και πολιτιστικές επιρροές σε διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς του τουρισμού, που πρόκειται να επιφέρουν δυσμενείς επιπτώσεις για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Η καινοτομία και η αλλαγή μπορούν να συμβάλουν στην αναβίωση της τουριστικής βιομηχανίας στο επόμενο διάστημα. Οι τουριστικές επιχειρήσεις πρέπει να εξετάσουν και να αλλάξουν τις βασικές αρχές, τις κύριες παραδοχές και τις οργανωτικές καταστάσεις που σχετίζονται με το πλαίσιο έρευνας και πρακτικής μέσω της ανοικοδόμησης και της δημιουργίας του τουριστικού τομέα (Abbas et al., 2021).

Ειδικότερα, απαιτούνται μέτρα πολιτικής για την αντιμετώπιση αυτής της κρίσης βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Οι βραχυπρόθεσμες δράσεις έγκεινται στην άμεση αντίδραση στην υγειονομική και οικονομική κρίση και στον τρόπο με τον οποίο οι περιφερειακοί παράγοντες αντέδρασαν για να μετριάσουν τις αρνητικές επιπτώσεις της. Οι μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες παρεμβάσεις συνδέονται με την επανενεργοποίηση της ζήτησης και της προσφοράς, με την ανάπτυξη νέων μορφών βιώσιμου τουρισμού, τη διαφοροποίηση αξιοποιώντας την εδαφική και πολιτιστική πολυμορφία της Ευρώπης και με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των περιφερειών σε εξωγενείς κραδασμούς (Amoroso et al., 2020).

Επιπλέον, η επανέναρξη της βιομηχανίας μαζικού τουρισμού βασίζεται στην επιτυχία της εκστρατείας εμβολιασμού κατά του COVID-19, η οποία απαιτεί εθελοντική συμμετοχή των ατόμων για τη μείωση των κινδύνων για την υγεία για τους κατοίκους μίας περιοχής και τους επισκέπτες (Williams et al., 2021). Στην αρχή της διαδικασίας εμβολιασμού, οι προθέσεις εμβολιασμού επηρέασαν αρνητικά τις ταξιδιωτικές προθέσεις, καθώς τα άτομα που ήταν πρόθυμα να κάνουν το εμβόλιο ανέβηκαν τα ταξίδια τους βραχυπρόθεσμα, ενώ τα άτομα που δεν σχεδίαζαν να κάνουν το εμβόλιο δεν άλλαξαν τα ταξιδιωτικά τους σχέδια (Gursoy et al., 2021).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ - ΕΡΕΥΝΑ

5.1 Ερευνητικός σκοπός - Ερευνητικά ερωτήματα ή Ερευνητικές Υποθέσεις

Σκοπός της μελέτης είναι ο βαθμός επίδρασης του COVID-19 στον εναλλακτικό-πολιτιστικό τουρισμό της χώρας. Ειδικότερα, η μελέτη αποσκοπεί στο να εξετάσει το βαθμό στον οποίο επηρέασε η πανδημία του COVID-19 τις αποφάσεις των τουριστών να επισκεφθούν έναν τουριστικό προορισμό. Παρακάτω γίνεται παρουσίαση όλων των ερευνητικών ερωτημάτων της παρούσας μελέτης.

1. Ποιος είναι ο βαθμός επηρεασμού των αποφάσεων για μετακίνηση τουριστικού χαρακτήρα;
2. Ποιος είναι ο βαθμός επικινδυνότητας των ταξιδιών την περίοδο της πανδημίας;
3. Ποιος είναι ο βαθμός επικινδυνότητας των ταξιδιών σε εναλλακτικούς προορισμούς την περίοδο της πανδημίας;
4. Ποιο είναι οι σημαντικότεροι παράγοντες που συνέβαλαν στην απόφαση πραγματοποίηση ενός ταξιδιού;
5. Ποια είναι τα κριτήρια επιλογής ενός εναλλακτικού – πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης;
6. Σε ποιο βαθμό προτιμούνται τοποθεσίες και εκδηλώσεις που διεξάγονται σε εξωτερικούς χώρους;
7. Σε ποιο βαθμό δίνεται μεγάλη προσοχή στην ασφάλεια και την φύλαξη στον ευρύτερο χώρο;
8. Σε ποιο βαθμό δίνεται μεγάλη προσοχή στην υγιεινή και την τήρηση των μέτρων κατά του ιού σε όλους τους χώρους του προορισμού;
9. Σε ποιο βαθμό προτιμούνται μορφές εναλλακτικού-πολιτιστικού τουρισμού με λιγότερη πολυκοσμία και αποστάσεις;
10. Σε ποιο βαθμό η πιθανή ύπαρξη πιστοποιητικού εμβολιασμού (εργαζομένων στον πολιτιστικό τουρισμό αλλά και τουριστών) θα επηρέαζε θετικά κάποια τουριστική επιλογή;

5.2 Ερευνητική μέθοδος

Ολοκληρώνοντας την καταγραφή του θεωρητικού μέρους της μελέτης τέθηκε ως σημαντικό να γίνει μία έρευνα προς ένα δείγμα και να εξετάσει το βαθμό επίδρασης της πανδημίας του COVID 19 στον τουρισμό και ειδικότερα στον εναλλακτικό πολιτιστικό τουρισμό. Έτσι, κρίθηκε ιδιαίτερα αναγκαίο να διεξαχθεί μία προσωπική έρευνα. Η προσωπική έρευνα εστιάζει στη διερεύνηση του βαθμού που έχει δεχθεί προκλήσεις ο τουριστικός τομέας από την επέλαση της πανδημίας. Ειδικότερα, επικεντρώνεται στην καταγραφή των απόψεων του δείγματος σχετικά με το βαθμό στον οποίο επηρεάζεται η συμπεριφορά τους και η στάση τους ως προς τις επιλογές ενός τουριστικού προορισμού.

Πρόκειται για μία δειγματοληπτική έρευνα που πραγματοποιείται με τη χρήση ερωτηματολογίου. Λαμβάνοντας τα δεδομένα που ανακύπτουν από την διενέργεια της δειγματοληπτικής έρευνας μπορούν να ποσοτικοποιηθούν, να εκτιμηθούν και να συμβάλουν στην διαμόρφωση ενός αποτελέσματος. Η συγκεκριμένη δειγματοληπτική έρευνα βασίζεται στην ποσοτική μέθοδο και προσδιορίζει τη συμπεριφορά και τη στάση του δείγματος απέναντι στις επιλογές για την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού και την στροφή προς τον εναλλακτικό πολιτιστικό τουρισμό.

Τα βήματα για την διεξαγωγή της προσωπικής έρευνας αφορούν πρωτίστως τον προσδιορισμό του σκοπού και των στόχων της ερευνητικής προσέγγισης. Έπειτα, ακολούθησε η διαμόρφωση των ερευνητικών ερωτημάτων μέσω του ερωτηματολογίου. Η διαμόρφωση αυτή έγινε με γνώμονα τη διάρθρωση της βιβλιογραφικής ανασκόπησης της μελέτης και τους στόχους της έρευνας. Στη συνέχεια, το ερωτηματολόγιο καταχωρήθηκε σε ηλεκτρονική πλατφόρμα και προωθήθηκε προς το δείγμα για τη συλλογή των δεδομένων. Η πλατφόρμα που χρησιμοποιήθηκε ήταν το Google Form, μέσω του οποίου δίνεται η δυνατότητα λήψης των δεδομένων σε ένα συγκεντρωτικό φύλλο του excel.

Μετά τη λήψη των δεδομένων και την ποσοτικοποίησή τους χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό SPSS18, έτσι ώστε να εξαχθούν τα περιγραφικά στατιστικά μέτρα των μεταβλητών του ερωτηματολογίου. Τα μέτρα αυτά παρουσιάζονται μέσα από πίνακες και γραφήματα με ποσοστιαία κλίμακα. Ακολούθησε η εκτίμηση και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της δειγματοληπτικής αυτής έρευνας. Έπειτα έγινε η σύνοψη των αποτελεσμάτων της δειγματοληπτικής έρευνας και των συμπερασμάτων, που προέκυψαν τόσο από την δειγματοληπτική έρευνα, όσο και από τη θεωρία.

5.3 Δειγματοληψία

Με βάση την δειγματοληπτική έρευνα είναι βασικό να καταγραφούν σχετικές πληροφορίες που σχετίζονται με το δείγμα. Έχοντας κατά νου τον σκοπό της έρευνας, το δείγμα επιλέχθηκε μέσω της τυχαίας δειγματοληψίας, καθώς δεν απευθύνθηκε σε συγκεκριμένη ομάδα ατόμων. Ειδικότερα, λόγω του ότι η έρευνα επικεντρώνεται στην διερεύνηση του βαθμού επίδρασης της πανδημίας του COVID 19 στο εναλλακτικό πολιτιστικό τουρισμό, το δείγμα αφορά τους Έλληνες πολίτες διαφορετικού φύλου, ηλικίας και επαγγέλματος. Ωστόσο, δε πρόκειται για ένα δείγμα ευκολίας, καθώς δεν απευθύνθηκε σε συγκεκριμένες κατηγορίες ανθρώπων που ταξιδεύουν σε μέρη της Ελλάδας με έντονο εναλλακτικό πολιτιστικό ενδιαφέρον. Έτσι, η έρευνα που ακολουθεί βασίζεται στην δειγματοληψία χωρίς πιθανότητες και όσον αφορά την τεχνική της απλής τυχαίας δειγματοληψία, καθώς απευθύνεται σε έναν ευρύτερο πληθυσμό που αφορά τους καταναλωτές.

Συγκεκριμένα, οι απαντήσεις δόθηκαν από ένα τυχαίο δείγμα που ήταν πρόθυμο να πάρει μέρος στην έρευνα και να προσδιορίσει τις απόψεις του πάνω στο ζήτημα της επίδρασης της πανδημίας του COVID 19 στον εναλλακτικό πολιτιστικό τουρισμό. Επίσης, μεγάλο ρόλο έπαιξε η προθυμία και η διάθεση του να δώσει απαντήσεις στα ερωτήματα κλειστού του ερωτηματολογίου. Ως προς αυτό συνέβαλε η σχετική ενημέρωση για τις προθέσεις και τον σκοπό διεξαγωγής της συγκεκριμένης έρευνας.

Η ανάρτηση του ερωτηματολογίου έγινε στις 15 Ιουνίου 2021 και η λήψη των δεδομένων ολοκληρώθηκε στις 22 Ιουνίου του 2021. Καθ' όλη αυτή τη περίοδο κατέστη δυνατή η λήψη δεδομένων από 202 άτομα συνολικά.

5.4 Ερευνητικό εργαλείο

Αναφορικά με το ερευνητικό εργαλείο της συγκεκριμένης δειγματοληπτικής έρευνας θεωρείται το ερωτηματολόγιο. Το ερωτηματολόγιο είναι ένα βασικό εργαλείο που βοηθά στην άντληση πρωτογενών δεδομένων πάνω σε ένα συγκεκριμένο θέμα διερεύνησης. Η διαμόρφωση του ερωτηματολογίου βασίστηκε στη βιβλιογραφική ανασκόπηση και στον σκοπό της έρευνας, ενώ η ανάρτηση του πραγματοποιήθηκε μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Google Form.

Τα ερωτήματα που περιλαμβάνει αφορούν τον προσδιορισμό των δημογραφικών χαρακτηριστικών του δείγματος και των απόψεων του σχετικά με την επίδραση της πανδημίας του COVID 19 στον εναλλακτικό πολιτιστικό τουρισμό. Πρόκειται για ερωτήματα κλειστού τύπου, των οποίων οι απαντήσεις δίνονται με διάφορες βαθμίδες. Συγκεκριμένα, δίνονται μέσω των πολλαπλών επιλογών, των διπολικών (Ναι/Όχι) και της κλίμακας διαβάθμισης (Likert), όπου 1=Καθόλου – 5= Πάρα πολύ.

Σε γενικές γραμμές, το ερωτηματολόγιο της παρούσας μελέτης λήφθηκε υπόψη, με σκοπό να τεθεί η δειγματοληπτική έρευνα. Άρα, κρίνεται ως απαραίτητο εργαλείο, εφόσον συντελεί στην διαμόρφωση αποτελεσμάτων και στην έκβαση συμπερασμάτων πάνω στο θέμα διερεύνησης. Είναι με άλλα λόγια το εργαλείο εκείνο που εξυπηρετεί την γνωστοποίηση των απόψεων του δείγματος, με απόκρυψη των προσωπικών τους δεδομένων. Για όλους αυτούς τους λόγους, χαρακτηρίζεται ως ένα αξιόλογο μέσο, που χρησιμοποιείται για τη συλλογή των δειγματοληπτικών δεδομένων.

5.5 Αποτελέσματα έρευνας

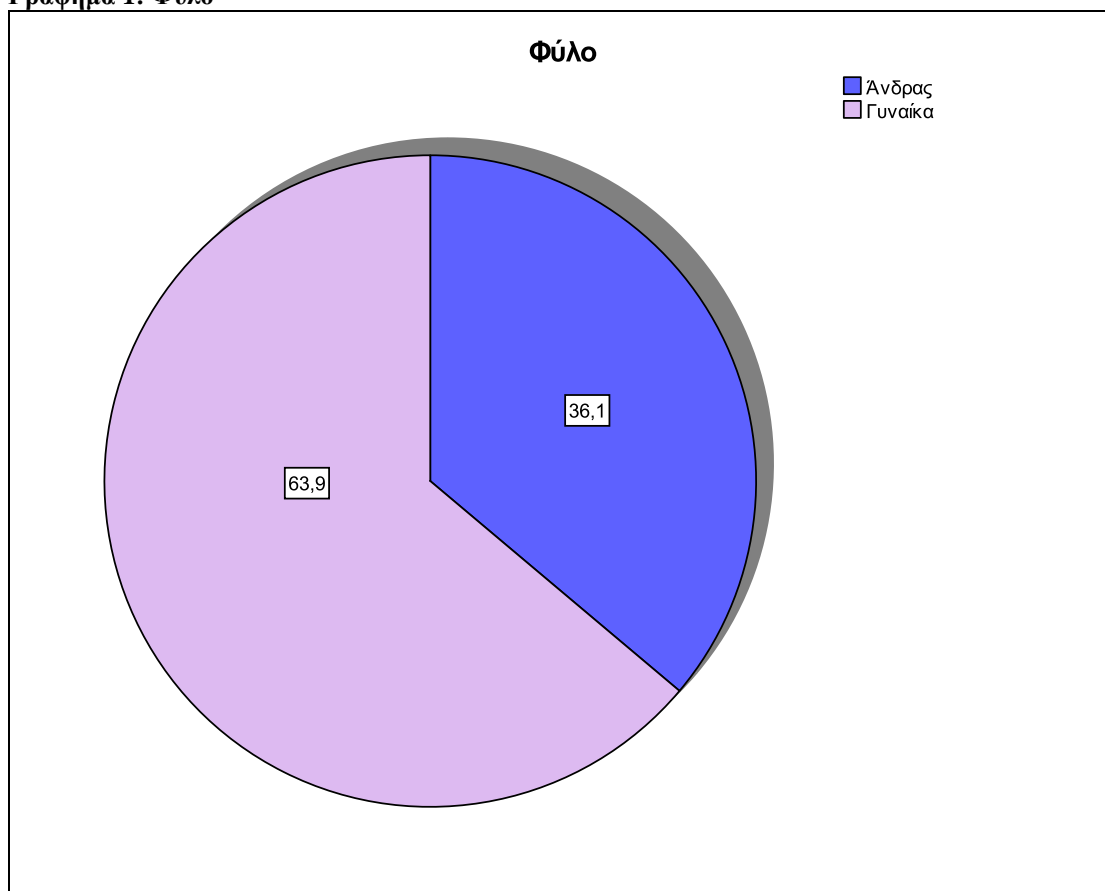
5.5.1 Περιγραφικά Στατιστικά Μέτρα των δημογραφικών μεταβλητών του δείγματος

Με βάση τα δεδομένα των ερωτηματολογίων που συγκεντρώθηκαν, χρησιμοποιήσαμε το στατιστικό πακέτο SPSS18 για να εξαχθούν τα περιγραφικά στατιστικά μέτρα των δημογραφικών μεταβλητών του δείγματος μέσω των πινάκων συχνοτήτων και κυκλικών γραφημάτων.

Πίνακας 2: Φύλο

		Φύλο			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άνδρας	73	36,1	36,1	36,1
	Γυναίκα	129	63,9	63,9	100,0
Total		202	100,0	100,0	

Γράφημα 1: Φύλο

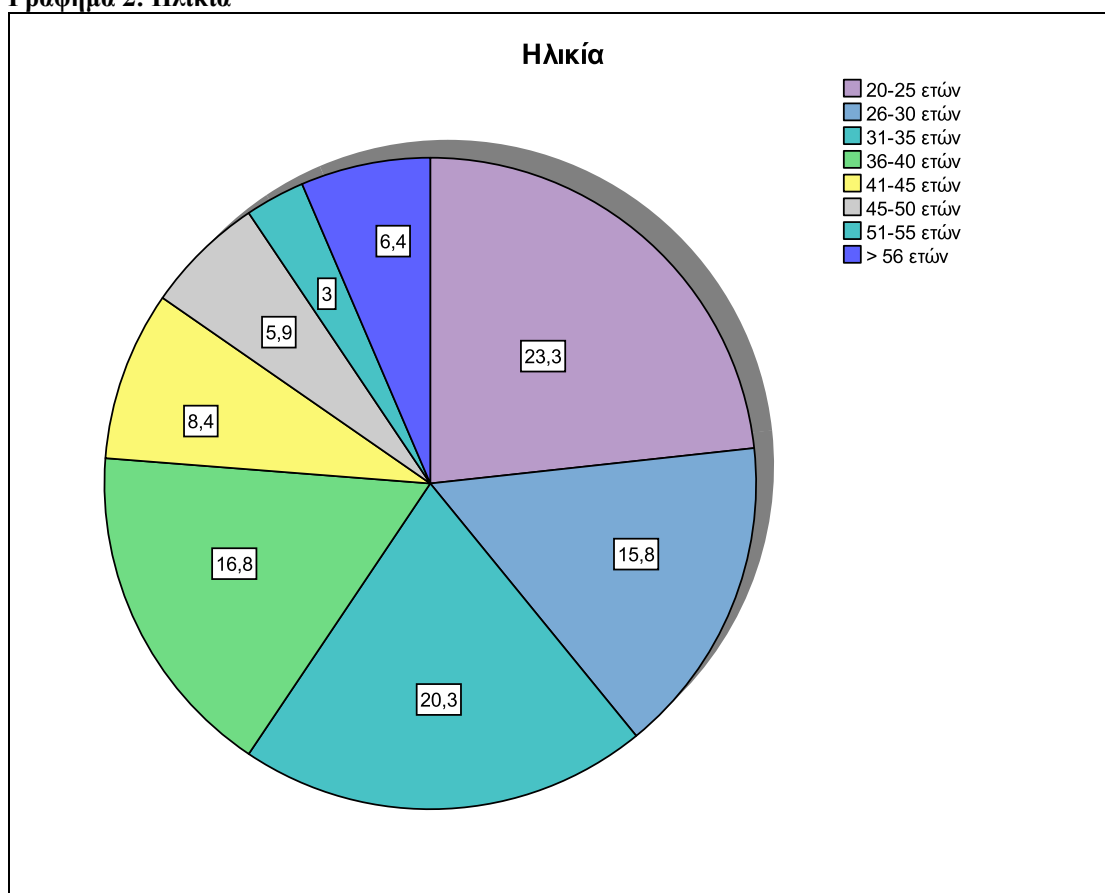
Το δείγμα της έρευνας που είναι άνδρες αντιστοιχεί σε 73 άτομα (36,1%) και το δείγμα που είναι γυναίκες αντιστοιχεί σε 129 άτομα (63,9%) (N=202). Επομένως, η πλειοψηφία του δείγματος αφορά τις γυναίκες.

Πίνακας 3: Ηλικία

		Ηλικία			Cumulative
		Frequency	Percent	Valid Percent	Percent
Valid	20-25 ετών	47	23,3	23,3	23,3
	26-30 ετών	32	15,8	15,8	39,1
	31-35 ετών	41	20,3	20,3	59,4
	36-40 ετών	34	16,8	16,8	76,2
	41-45 ετών	17	8,4	8,4	84,7
	45-50 ετών	12	5,9	5,9	90,6
	51-55 ετών	6	3,0	3,0	93,6
	> 56 ετών	13	6,4	6,4	100,0

		Ηλικία			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	20-25 ετών	47	23,3	23,3	23,3
	26-30 ετών	32	15,8	15,8	39,1
	31-35 ετών	41	20,3	20,3	59,4
	36-40 ετών	34	16,8	16,8	76,2
	41-45 ετών	17	8,4	8,4	84,7
	45-50 ετών	12	5,9	5,9	90,6
	51-55 ετών	6	3,0	3,0	93,6
	> 56 ετών	13	6,4	6,4	100,0
Total		202	100,0	100,0	

Γράφημα 2: Ηλικία

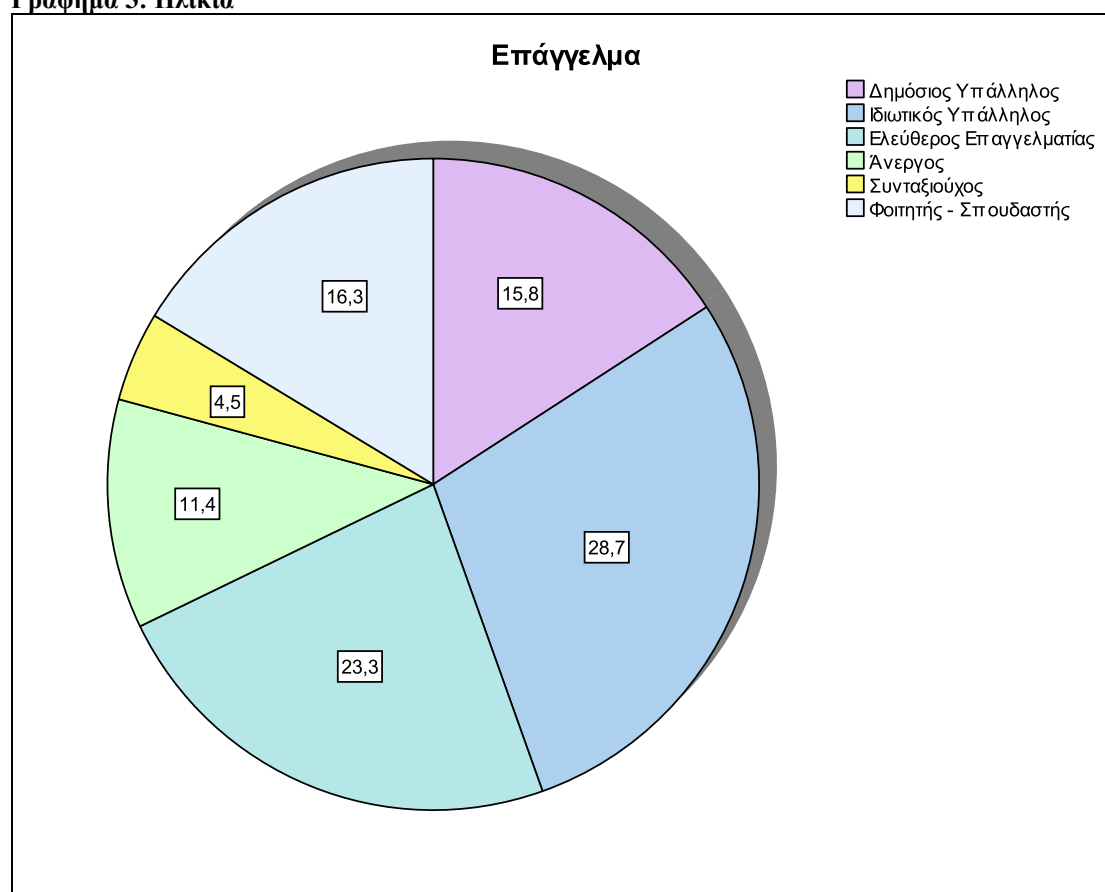

Το δείγμα της έρευνας που είναι ηλικίας από 20-25 ετών αντιστοιχεί σε 47 άτομα (23,3%), 26-30 ετών 32 άτομα (15,8%), 31-35 ετών 41 άτομα (20,3%), 36-40 ετών 34 άτομα (16,8%) (N=202). Επομένως, η πλειοψηφία του δείγματος αφορά κυρίως άτομα ηλικίας από 20 έως 40 ετών.

Πίνακας 4: Επάγγελμα

		Επάγγελμα			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δημόσιος Υπάλληλος	32	15,8	15,8	15,8
	Ιδιωτικός Υπάλληλος	58	28,7	28,7	44,6
	Ελεύθερος Επαγγελματίας	47	23,3	23,3	67,8
	Άνεργος	23	11,4	11,4	79,2
	Συνταξιούχος	9	4,5	4,5	83,7
	Φοιτητής - Σπουδαστής	33	16,3	16,3	100,0
	Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 3: Ηλικία

Το δείγμα της έρευνας που είναι δημόσιοι υπάλληλοι αντιστοιχεί σε 32 άτομα (15,8%), ιδιωτικοί υπάλληλοι 58 άτομα (28,7%), ελεύθεροι επαγγελματίες 47 άτομα (23,3%), άνεργοι 23 άτομα (11,4%), συνταξιούχοι 9 (4,5%) και φοιτητές 33 άτομα (16,3%) (N=202). Επομένως, η πλειοψηφία του δείγματος αφορά κυρίως άτομα ιδιωτικούς υπαλλήλους και ελεύθερους επαγγελματίες.

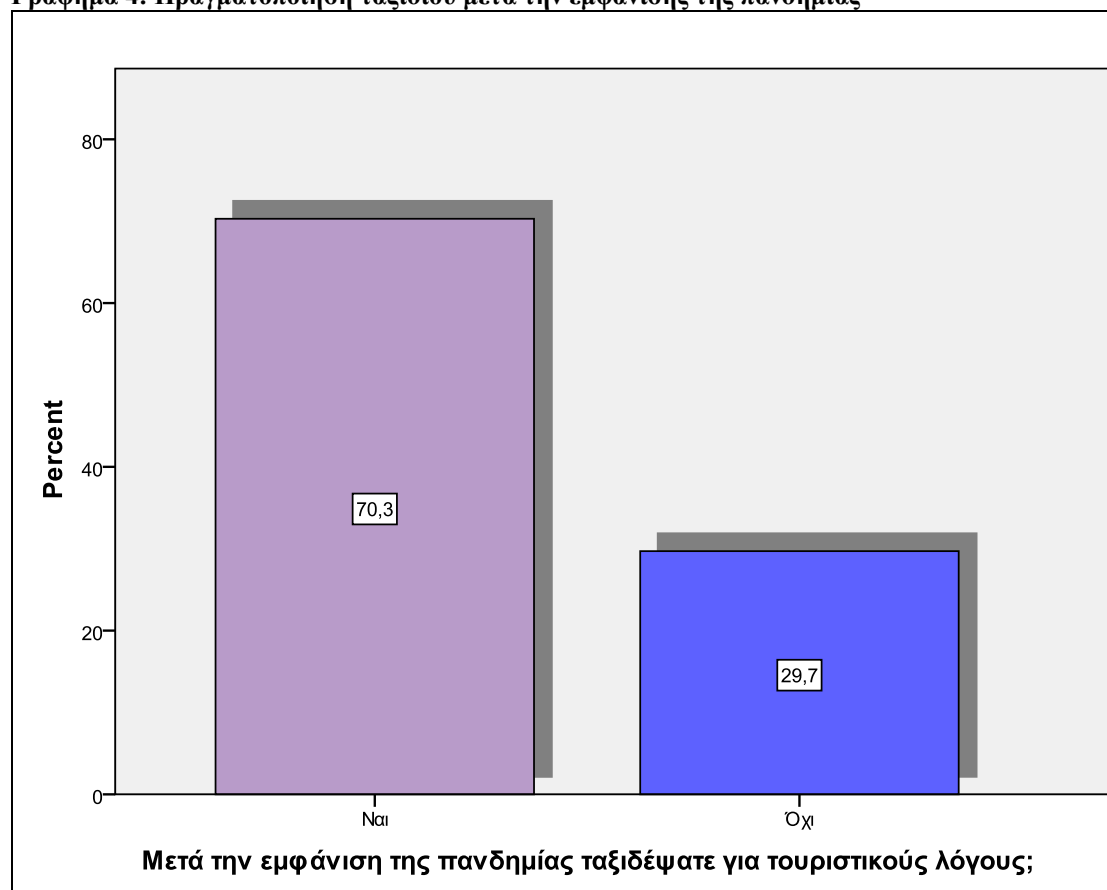
5.5.2 Περιγραφικά Στατιστικά Μέτρα των δημογραφικών μεταβλητών του ταξιδιού

Παρακάτω παρουσιάζονται τα περιγραφικά στατιστικά μέτρα των δημογραφικών μεταβλητών του ταξιδιού μέσω των πινάκων συχνοτήτων και γραφημάτων με ράβδους.

Πίνακας 5: Πραγματοποίηση ταξιδιού μετά την εμφάνιση της πανδημίας

		Μετά την εμφάνιση της πανδημίας ταξιδέψατε για τουριστικούς λόγους;			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	142	70,3	70,3	70,3
	Όχι	60	29,7	29,7	100,0
Total		202	100,0	100,0	

Γράφημα 4: Πραγματοποίηση ταξιδιού μετά την εμφάνιση της πανδημίας

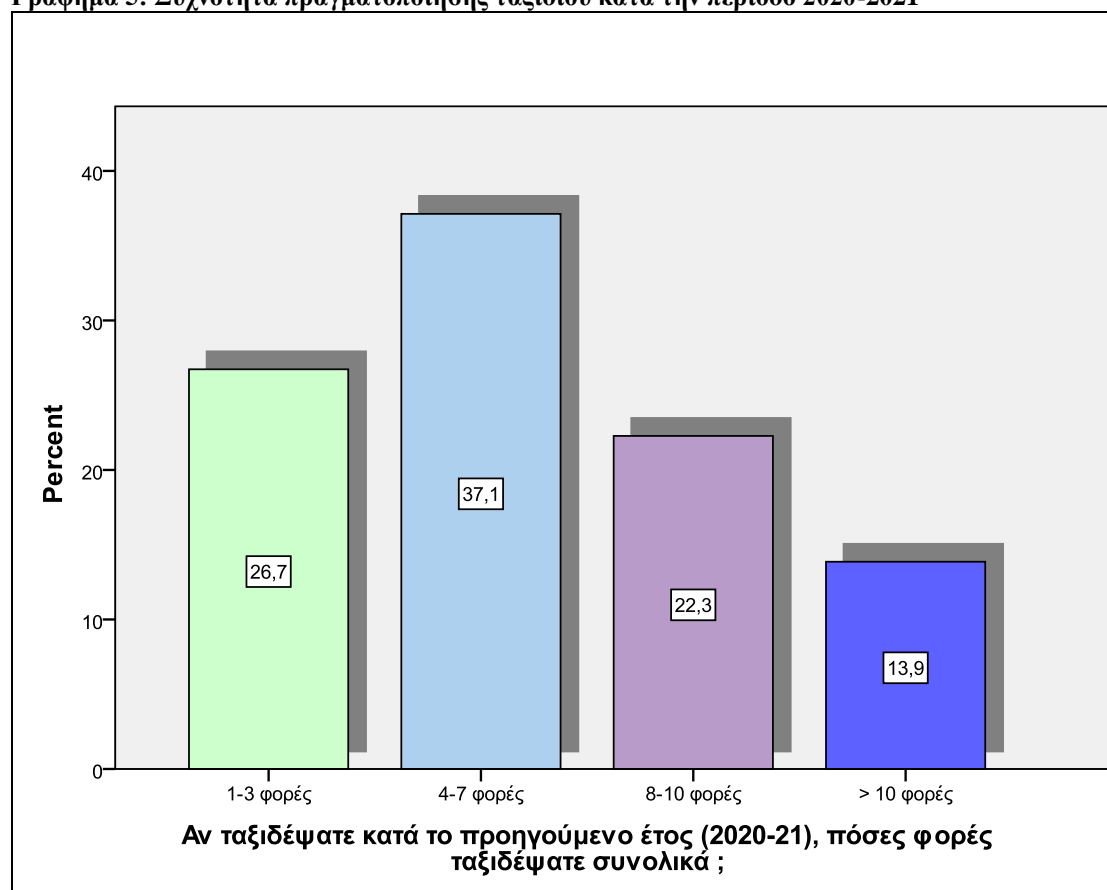
Το δείγμα της έρευνας που πραγματοποίησε ταξίδι μετά την εμφάνιση της πανδημίας αντιστοιχεί σε 142 άτομα (70,3%), ενώ όσοι δεν πραγματοποίησαν σε 60 άτομα (29,7%) (N=202). Επομένως, η πλειοψηφία του δείγματος πραγματοποίησε ταξίδι μετά την εμφάνιση της πανδημίας.

Πίνακας 6: Συχνότητα πραγματοποίησης ταξιδιού κατά την περίοδο 2020-2021

Αν ταξιδέψατε κατά το προηγούμενο έτος (2020-21), πόσες φορές ταξιδέψατε συνολικά ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1-3 φορές	54	26,7	26,7	26,7
	4-7 φορές	75	37,1	37,1	63,9
	8-10 φορές	45	22,3	22,3	86,1
	> 10 φορές	28	13,9	13,9	100,0
Total		202	100,0	100,0	

Γράφημα 5: Συχνότητα πραγματοποίησης ταξιδιού κατά την περίοδο 2020-2021

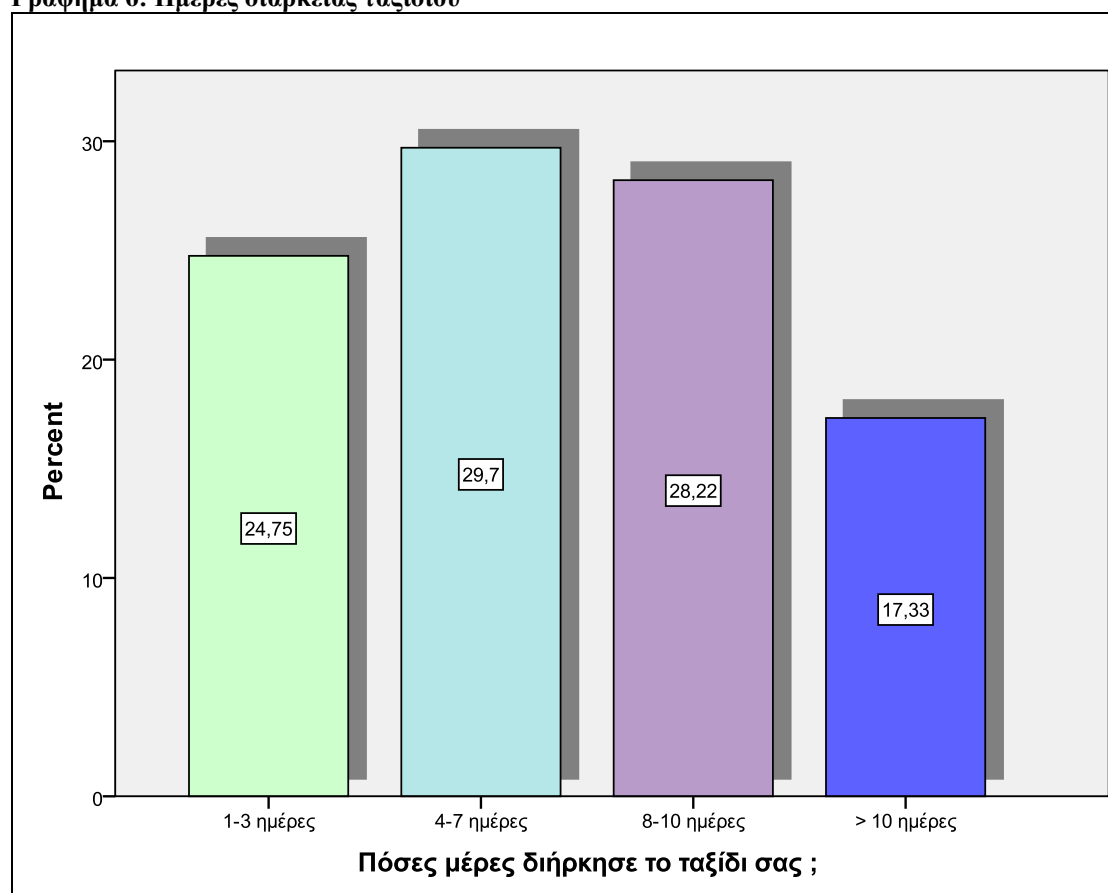

Το δείγμα της έρευνας που ταξίδεψε το έτος 2020-2021 1 έως 3 φορές αντιστοιχεί σε 54 άτομα (26,7%), 4 έως 7 φορές σε 75 άτομα (37,1%), 8 έως 10 φορές σε 45 άτομα (22,3%) και πάνω από 10 φορές σε 28 άτομα (13,9%) (N=202). Επομένως, η πλειοψηφία του δείγματος πραγματοποίησε ταξίδι 4 έως 7 φορές το έτος 2020-2021.

Πίνακας 7: Ημέρες διάρκειας ταξιδιού

		Πόσες μέρες διήρκησε το ταξίδι σας ;			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1-3 ημέρες	50	24,8	24,8	24,8
	4-7 ημέρες	60	29,7	29,7	54,5
	8-10 ημέρες	57	28,2	28,2	82,7
	> 10 ημέρες	35	17,3	17,3	100,0
Total		202	100,0	100,0	

Γράφημα 6: Ημέρες διάρκειας ταξιδιού

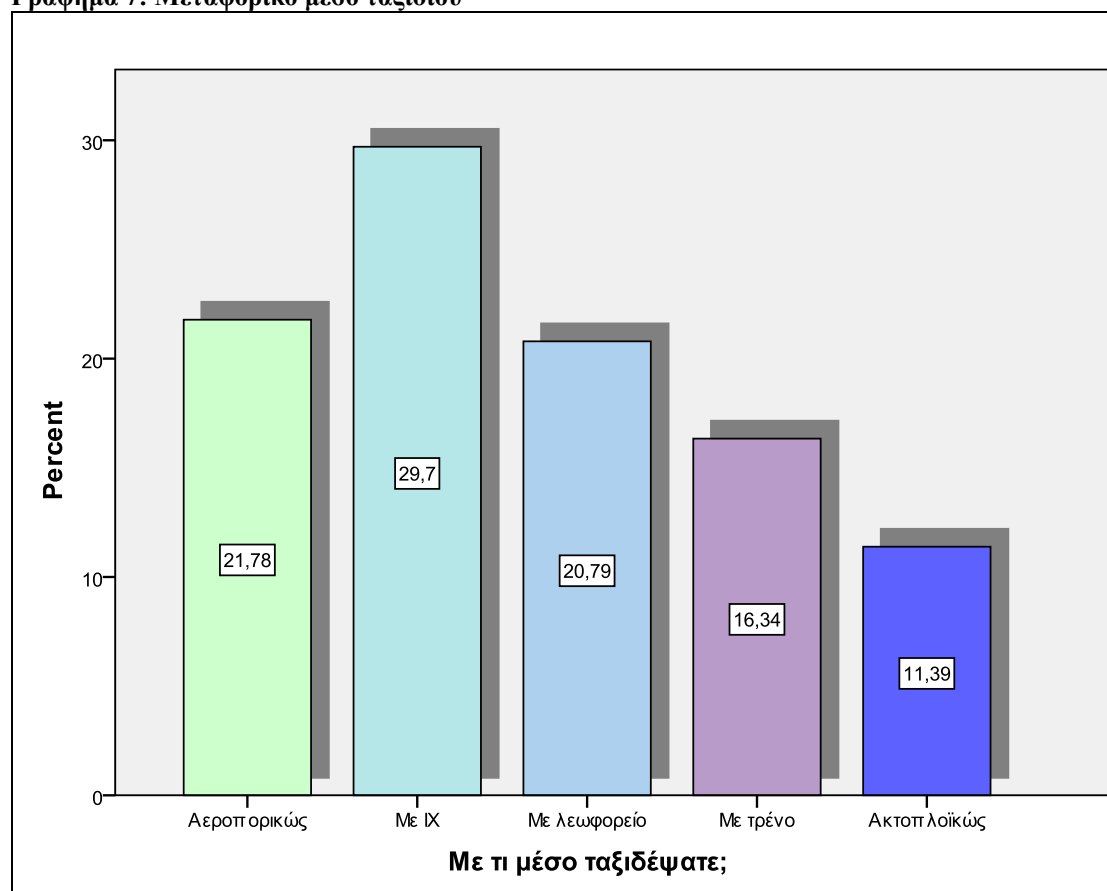

Το δείγμα της έρευνας που το ταξίδι του διήρκησε 1 έως 3 ημέρες αντιστοιχεί σε 50 άτομα (24,7%), 4 έως 7 ημέρες σε 60 άτομα (29,7%), 8 έως 10 ημέρες σε 57 άτομα (28,2%) και πάνω από 10 ημέρες σε 35 άτομα (17,3%) (N=202). Επομένως, η πλειοψηφία του δείγματος υποστηρίζει ότι πραγματοποίησε ταξίδι που διήρκησε 4 έως 7 ημέρες.

Πίνακας 8: Μεταφορικό μέσο ταξιδιού

		Με τι μέσο ταξιδεύατε;			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αεροπορικώς	44	21,8	21,8	21,8
	Με ΙΧ	60	29,7	29,7	51,5
	Με λεωφορείο	42	20,8	20,8	72,3
	Με τρένο	33	16,3	16,3	88,6
	Ακτοπλοϊκώς	23	11,4	11,4	100,0
	Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 7: Μεταφορικό μέσο ταξιδιού

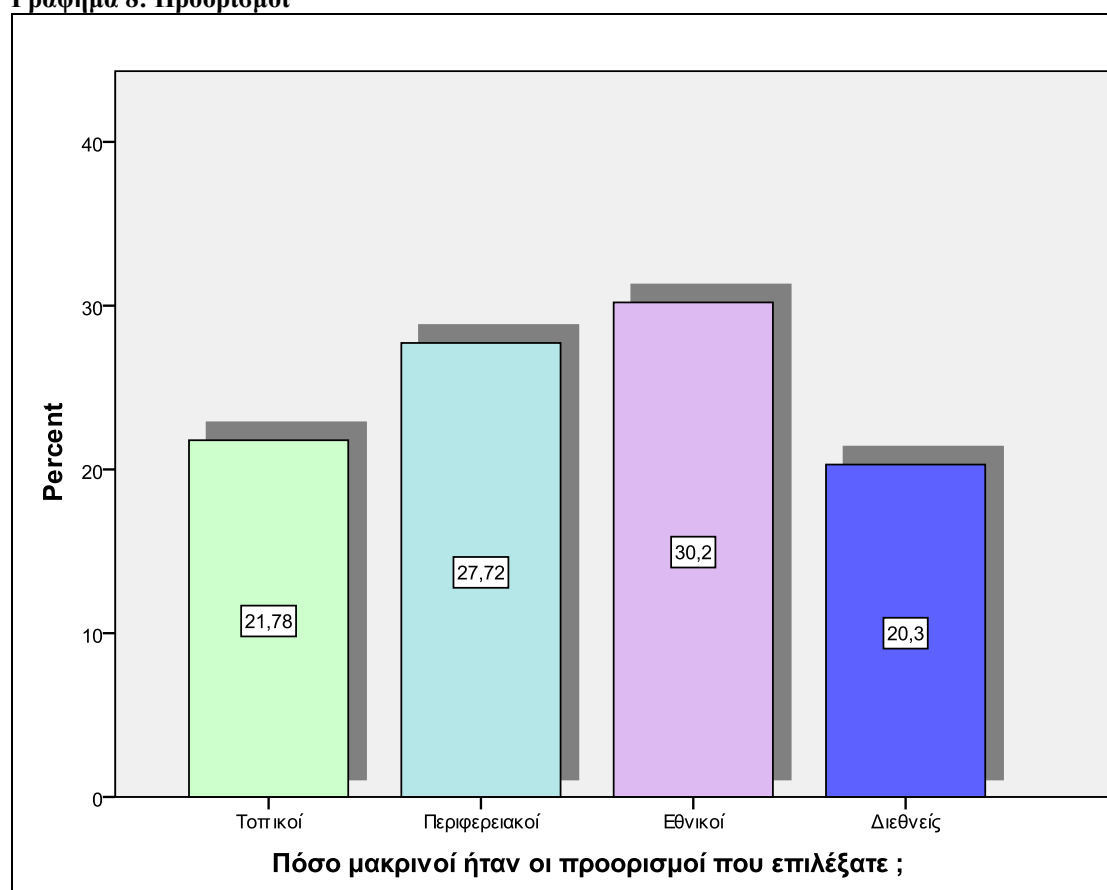
Το δείγμα της έρευνας που ταξίδεψε με αεροπλάνο αντιστοιχεί σε 44 άτομα (21,7%), με αυτοκίνητο σε 60 άτομα (29,7%), με λεωφορείο σε 42 άτομα (20,7%), με τρένο σε 33 άτομα (16,3%) και με καράβι σε 23 άτομα (11,3%) (N=202). Επομένως, η πλειοψηφία του δείγματος ταξίδεψε κυρίως με το αυτοκίνητο.

Πίνακας 9: Προορισμοί

Πόσο μακρινοί ήταν οι προορισμοί που επιλέξατε ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Τοπικοί	44	21,8	21,8	21,8
Περιφερειακοί	56	27,7	27,7	49,5
Εθνικοί	61	30,2	30,2	79,7
Διεθνείς	41	20,3	20,3	100,0
Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 8: Προορισμοί

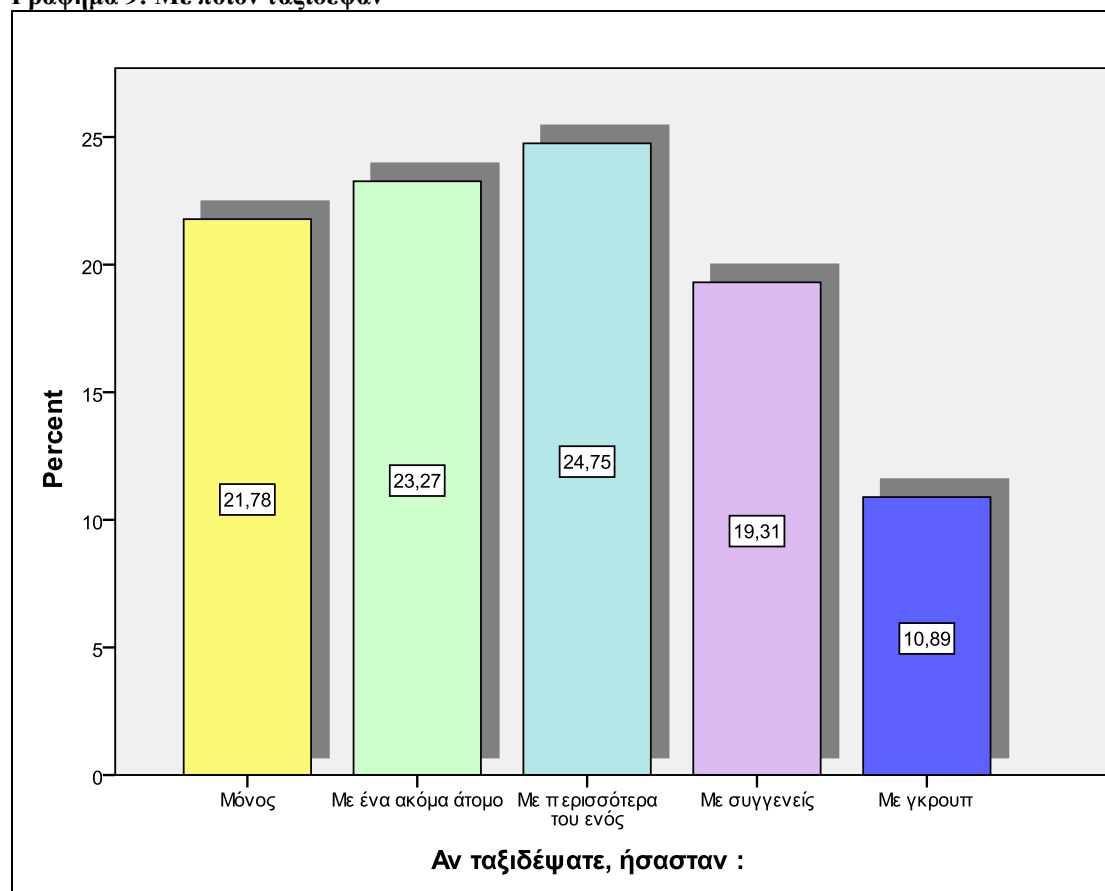
Το δείγμα της έρευνας που ταξίδεψε σε τοπικούς προορισμούς αντιστοιχεί σε 44 άτομα (21,7%), σε περιφερειακούς προορισμούς σε 56 άτομα (27,7%), σε εθνικούς προορισμούς σε 61 άτομα (30,2%) και σε διεθνείς προορισμούς σε 41 άτομα (20,3%) (N=202). Επομένως, η πλειοψηφία του δείγματος ταξίδεψε κυρίως σε εθνικούς προορισμούς.

Πίνακας 10: Με ποιον ταξίδεψαν

Αν ταξιδέψατε, ήσασταν :

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μόνος	44	21,8	21,8	21,8
	Με ένα ακόμα άτομο	47	23,3	23,3	45,0
	Με περισσότερα του ενός	50	24,8	24,8	69,8
	Με συγγενείς	39	19,3	19,3	89,1
	Με γκρουπ	22	10,9	10,9	100,0
	Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 9: Με ποιον ταξίδεψαν

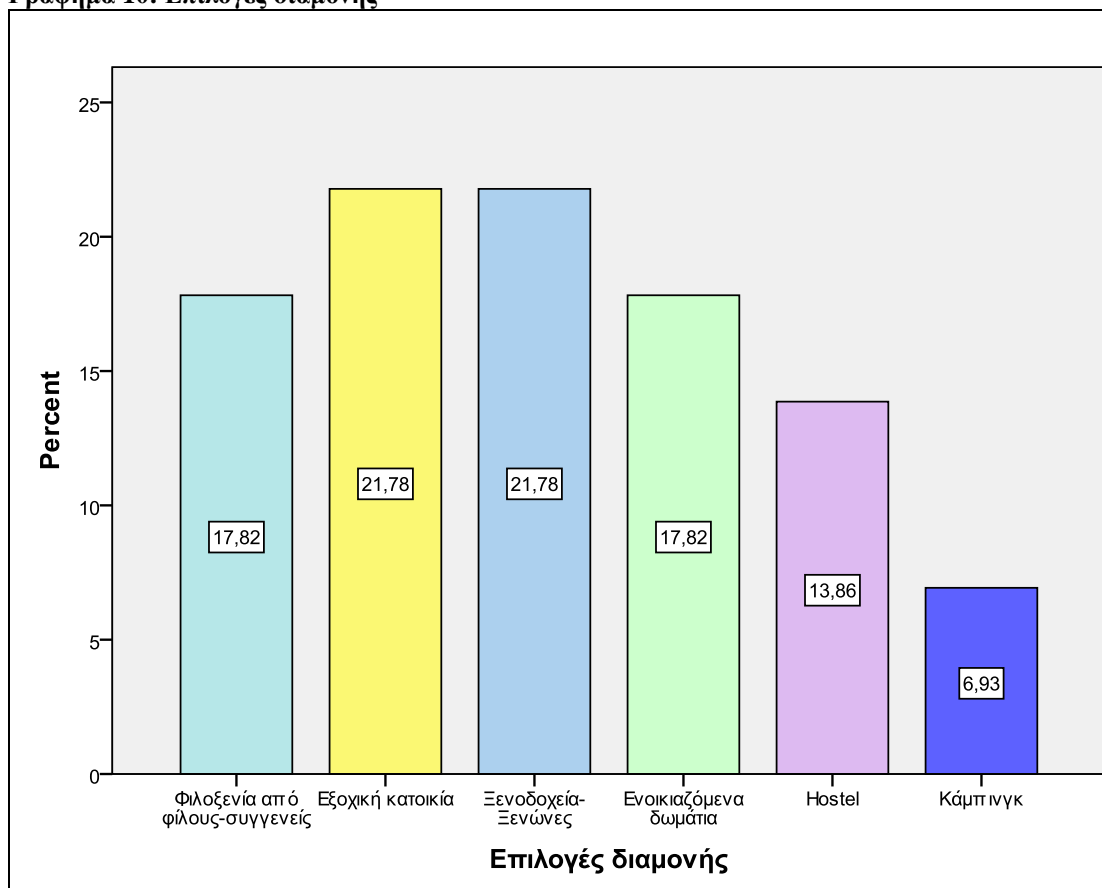

Το δείγμα της έρευνας που ταξίδεψε μόνο του αντιστοιχεί σε 44 άτομα (21,7%), με ένα ακόμη άτομο σε 47 άτομα (23,2%), με περισσότερα του ενός ατόμου σε 50 άτομα (24,7%), με συγγενείς σε 39 άτομα (19,3%) και με γκρουπ σε 22 άτομα (10,8%) (N=202). Επομένως, η πλειοψηφία του δείγματος ταξίδεψε κυρίως με περισσότερα του ενός ατόμου.

Πίνακας 11: Επιλογές διαμονής

		Επιλογές διαμονής			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Φιλοξενία από φίλους-συγγενείς	36	17,8	17,8	17,8
	Εξοχική κατοικία	44	21,8	21,8	39,6
	Ξενοδοχεία-Ξενώνες	44	21,8	21,8	61,4
	Ενοικιαζόμενα δωμάτια	36	17,8	17,8	79,2
	Hostel	28	13,9	13,9	93,1
	Κάμπινγκ	14	6,9	6,9	100,0
	Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 10: Επιλογές διαμονής

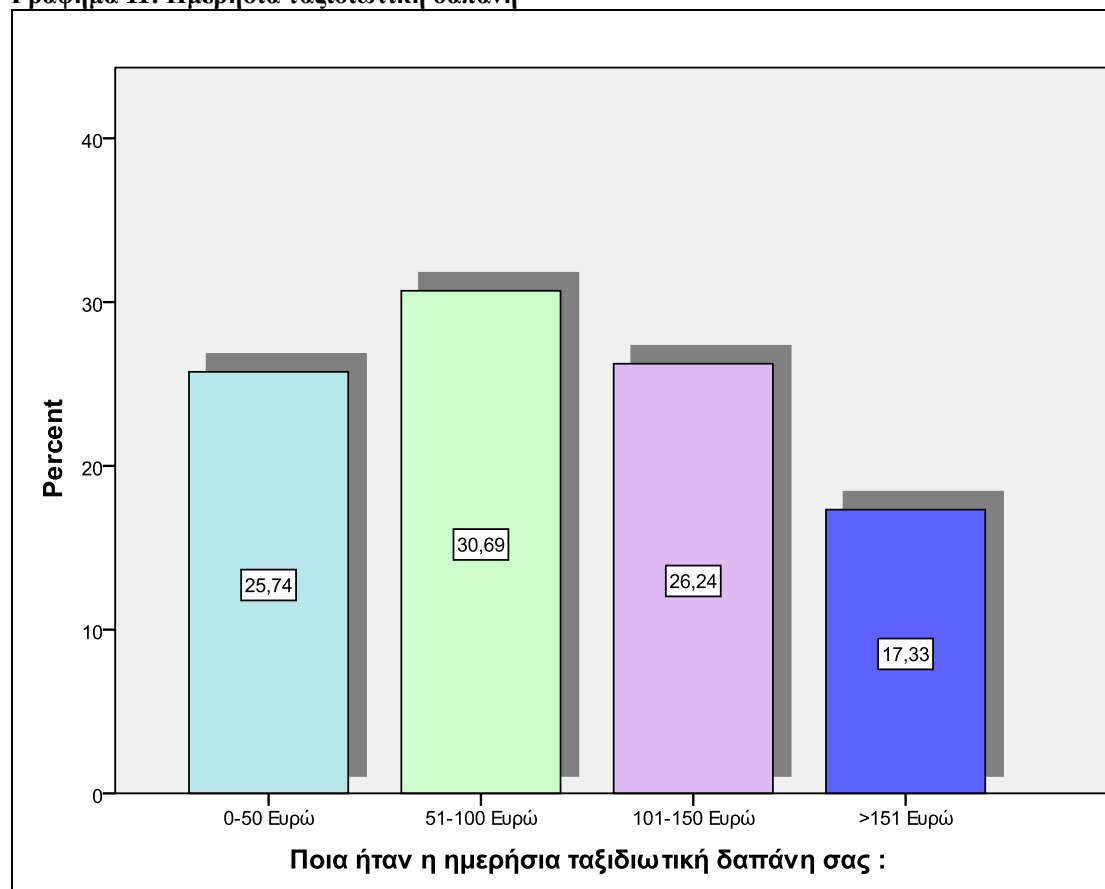
Το δείγμα της έρευνας που επέλεξε να φιλοξενηθεί από φίλους - συγγενείς αντιστοιχεί σε 36 άτομα (17,8%), να διαμείνει σε εξοχική κατοικία σε 44 άτομα (21,7%), σε ξενοδοχεία – ξενώνες σε 44 άτομα (21,7%), σε ενοικιαζόμενα δωμάτια σε 36 άτομα (17,8%), σε hostel σε 28 άτομα (13,8%) και με κάμπινγκ σε 14 άτομα (6,9%) (N=202). Επομένως, η πλειοψηφία του δείγματος επέλεξε να μείνει σε εξοχική κατοικία και ξενοδοχεία – ξενώνες.

Πίνακας 12: Ημερήσια ταξιδιωτική δαπάνη

Ποια ήταν η ημερήσια ταξιδιωτική δαπάνη σας :

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0-50 Ευρώ	52	25,7	25,7	25,7
51-100 Ευρώ	62	30,7	30,7	56,4
101-150 Ευρώ	53	26,2	26,2	82,7
>151 Ευρώ	35	17,3	17,3	100,0
Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 11: Ημερήσια ταξιδιωτική δαπάνη

Το δείγμα της έρευνας που τα ημερήσια ταξιδιωτικά έξοδα του ήταν από 0-50 ευρώ αντιστοιχεί σε 52 άτομα (25,7%), από 51-100 ευρώ σε 62 άτομα (30,6%), από 101-150 ευρώ σε 53 άτομα (26,2%) και πάνω από 151 ευρώ σε 35 άτομα (17,3%) (N=202). Επομένως, η πλειοψηφία του δείγματος έκανε ημερησίως από 51 έως 100 ευρώ έξοδα.

5.5.3 Περιγραφικά μέτρα ως προς τον μέσο βαθμό συμφωνίας για τις τουριστικές επιλογές του δείγματος

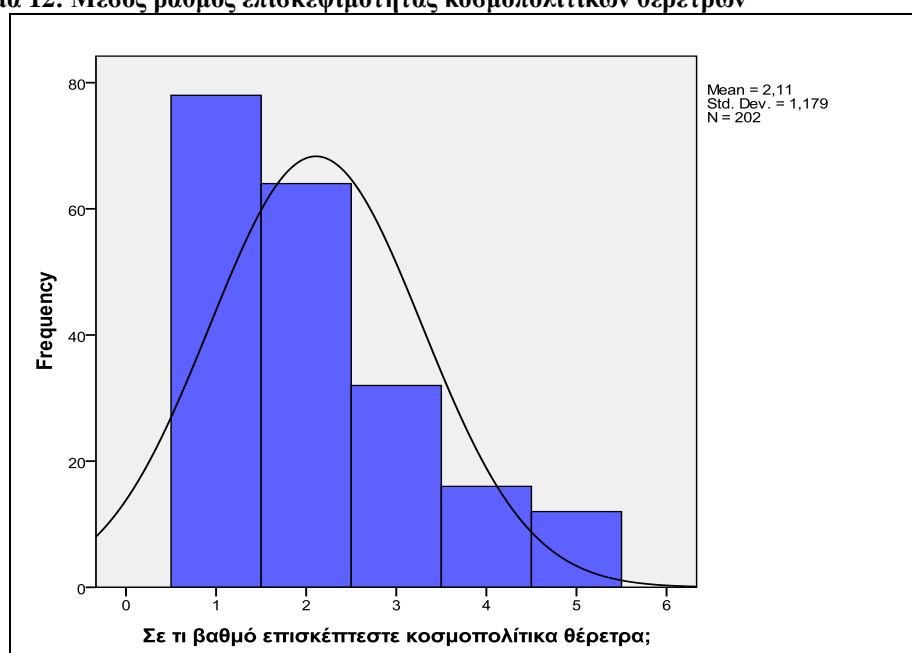
Παρακάτω παρουσιάζεται ο μέσος βαθμός στον οποίο συμφωνεί ή όχι το δείγμα με τις τουριστικές επιλογές που του δίνονται. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων γίνεται μέσω πινάκων και γραφημάτων.

Πίνακας 13: Βαθμός επισκεψιμότητας κοσμοπολίτικων θέρετρων

Σε τι βαθμό επισκέπτεστε κοσμοπολίτικα θέρετρα;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	78	38,6	38,6	38,6
Ελάχιστα	64	31,7	31,7	70,3
Αρκετά	32	15,8	15,8	86,1
Πολύ	16	7,9	7,9	94,1
Πάρα πολύ	12	5,9	5,9	100,0
Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 12: Μέσος βαθμός επισκεψιμότητας κοσμοπολίτικων θέρετρων

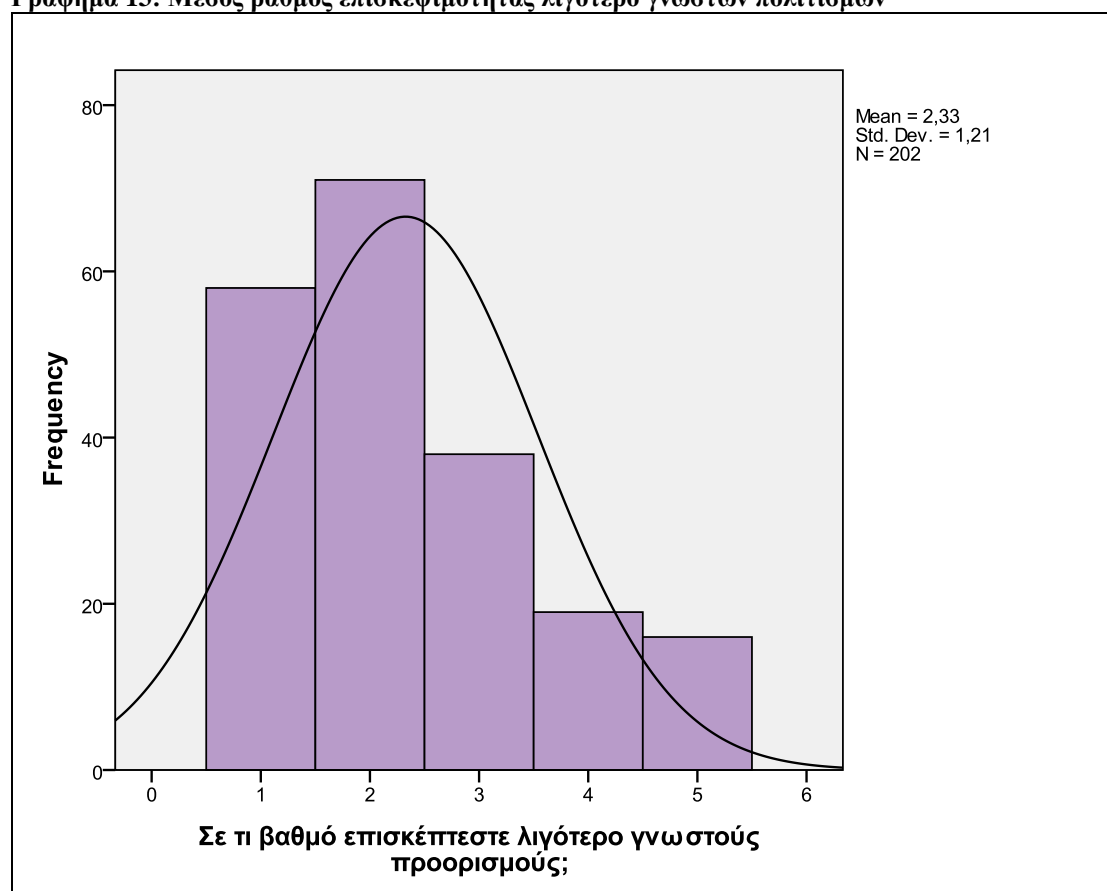
Κατά μέσο όρο (2,11) το δείγμα δεν επισκέπτεται καθόλου έως ελάχιστα κοσμοπολίτικα θέρετρα. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: από το σύνολο του δείγματος 78 άτομα (38,6%) δεν επισκέπτονται συνήθως κοσμοπολίτικα θέρετρα και 64 άτομα (31,7%) (N=202) επισκέπτονται ελάχιστα τέτοιου είδους θέρετρα.

Πίνακας 14: Βαθμός επισκεψιμότητας λιγότερο γνωστών πολιτισμών

Σε τι βαθμό επισκέπτεστε λιγότερο γνωστούς προορισμούς;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	58	28,7	28,7	28,7
	Ελάχιστα	71	35,1	35,1	63,9
	Αρκετά	38	18,8	18,8	82,7
	Πολύ	19	9,4	9,4	92,1
	Πάρα πολύ	16	7,9	7,9	100,0
Total		202	100,0	100,0	

Γράφημα 13: Μέσος βαθμός επισκεψιμότητας λιγότερο γνωστών πολιτισμών

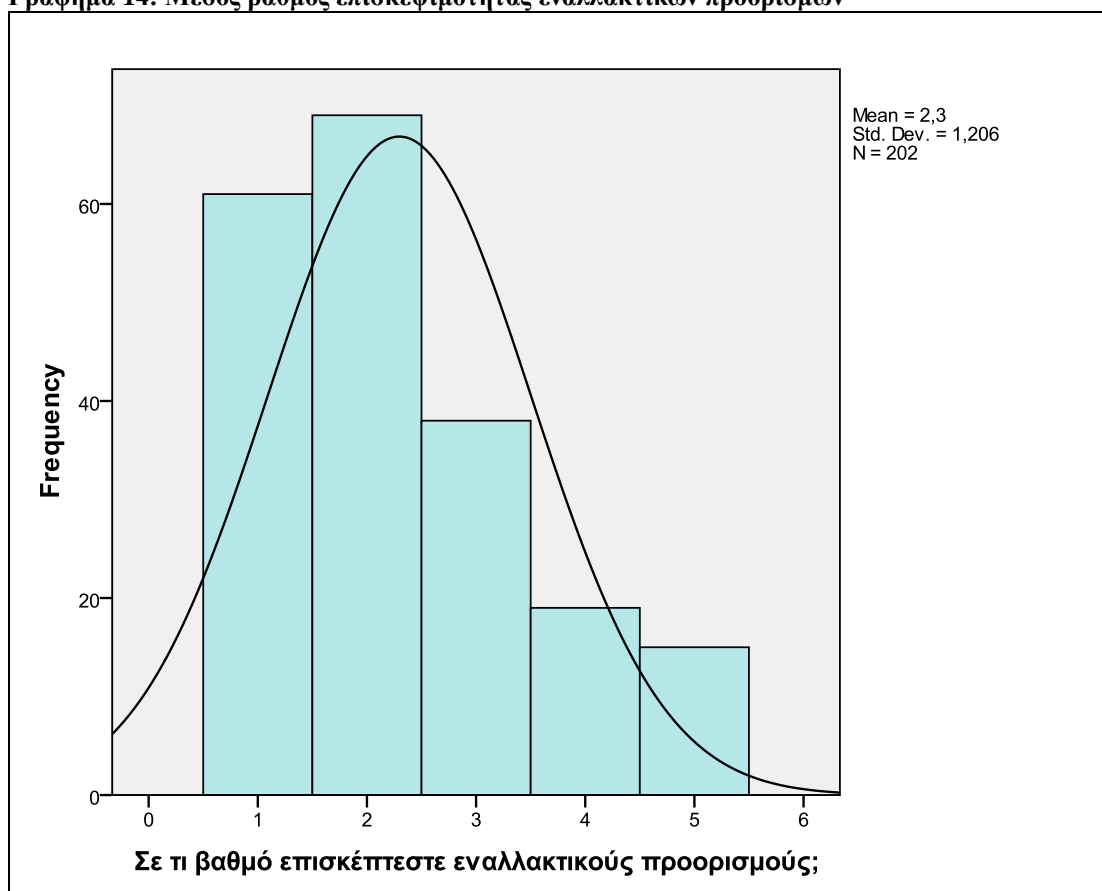

Κατά μέσο όρο (2,3) το δείγμα δεν επισκέπτεται καθόλου έως ελάχιστα λιγότερο γνωστούς προορισμούς. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: από το σύνολο του δείγματος 58 άτομα (28,7%) δεν επισκέπτονται συνήθως λιγότερο γνωστούς προορισμούς και 71 άτομα (35,1%) (N=202) επισκέπτονται ελάχιστα τέτοιου είδους προορισμούς.

Πίνακας 15: Βαθμός επισκεψιμότητας εναλλακτικών προορισμών

		Σε τι βαθμό επισκέπτεστε εναλλακτικούς προορισμούς;			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	61	30,2	30,2	30,2
	Ελάχιστα	69	34,2	34,2	64,4
	Αρκετά	38	18,8	18,8	83,2
	Πολύ	19	9,4	9,4	92,6
	Πάρα πολύ	15	7,4	7,4	100,0
Total		202	100,0	100,0	

Γράφημα 14: Μέσος βαθμός επισκεψιμότητας εναλλακτικών προορισμών

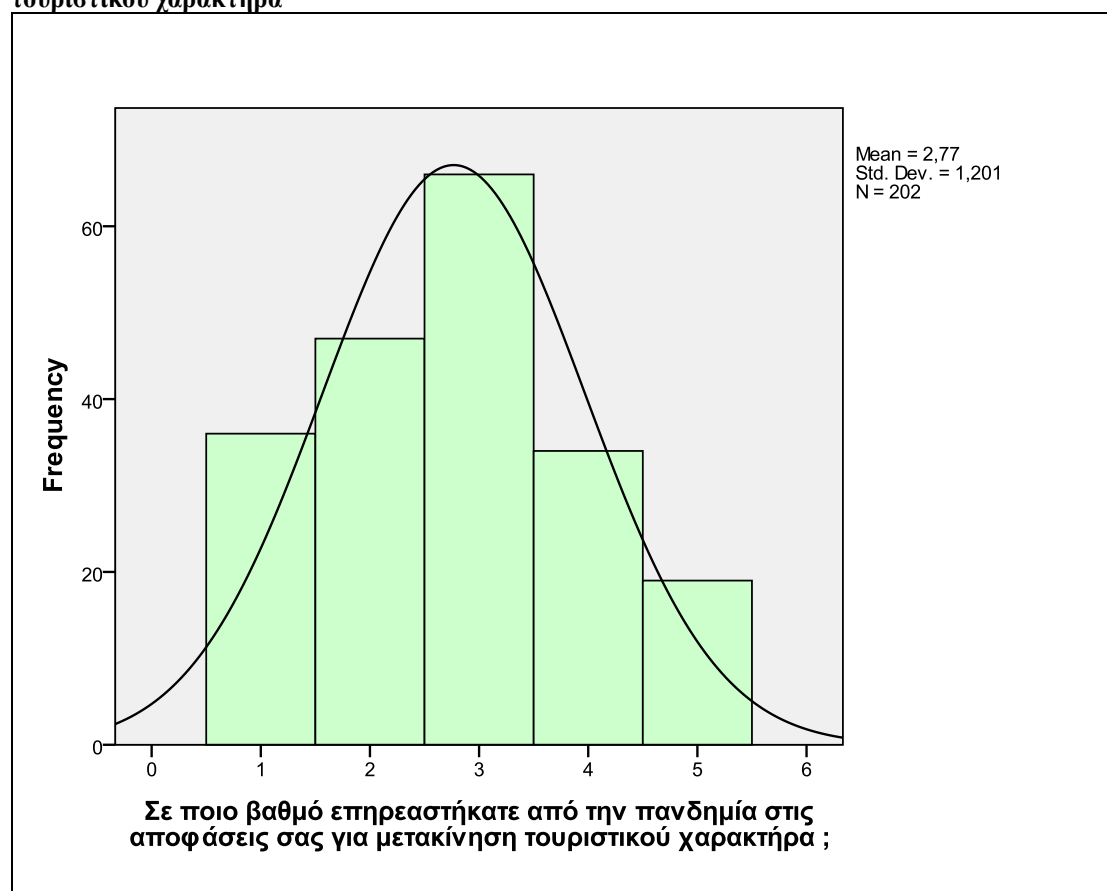
Κατά μέσο όρο (2,3) το δείγμα δεν επισκέπτεται καθόλου έως ελάχιστα εναλλακτικούς προορισμούς. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: από το σύνολο του δείγματος 61 άτομα (30,2%) δεν επισκέπτονται συνήθως εναλλακτικούς προορισμούς και 69 άτομα (34,2%) (N=202) επισκέπτονται ελάχιστα τέτοιου είδους προορισμούς.

Πίνακας 16: Βαθμός επηρεασμού από την πανδημία στις αποφάσεις για μετακίνηση τουριστικού χαρακτήρα

Σε ποιο βαθμό επηρεαστήκατε από την πανδημία στις αποφάσεις σας για μετακίνηση τουριστικού χαρακτήρα ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	36	17,8	17,8	17,8
	Ελάχιστα	47	23,3	23,3	41,1
	Αρκετά	66	32,7	32,7	73,8
	Πολύ	34	16,8	16,8	90,6
	Πάρα πολύ	19	9,4	9,4	100,0
Total		202	100,0	100,0	

Γράφημα 15: Μέσος βαθμός επηρεασμού από την πανδημία στις αποφάσεις για μετακίνηση τουριστικού χαρακτήρα

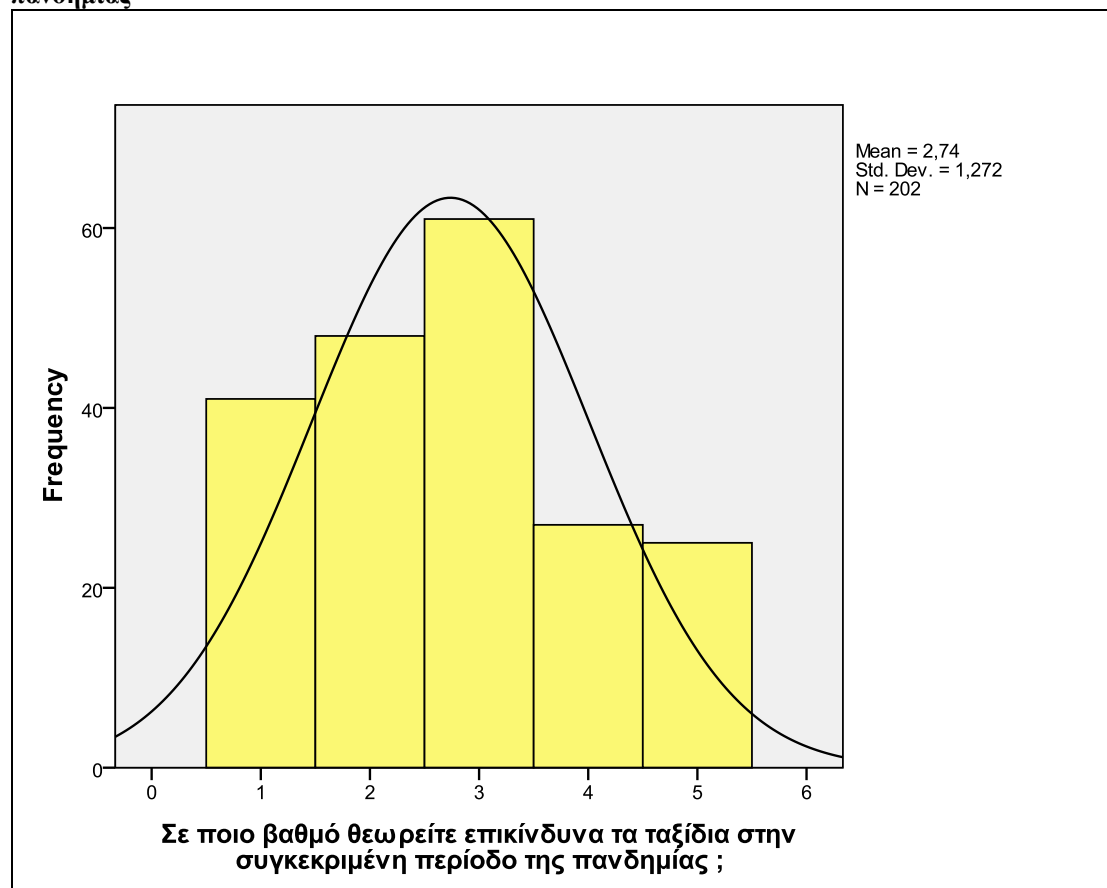
Κατά μέσο όρο (2,77) το δείγμα επηρεάστηκε ελάχιστα έως αρκετά από την πανδημία ως προς τις αποφάσεις του για μετακίνηση τουριστικού χαρακτήρα. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: από το σύνολο του δείγματος 47 άτομα (23,3%) επηρεάστηκαν ελάχιστα ως προς τις αποφάσεις τους για μετακίνηση τουριστικού χαρακτήρα και 66 άτομα (32,7%) (N=202) επηρεάστηκαν αρκετά.

Πίνακας 17: Βαθμός επικινδυνότητας των ταξίδια την συγκεκριμένη περίοδο της πανδημίας

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε επικίνδυνα τα ταξίδια στην συγκεκριμένη περίοδο της πανδημίας ;

		πανδημίας ;			Cumulative
		Frequency	Percent	Valid Percent	Percent
Valid	Καθόλου	41	20,3	20,3	20,3
	Ελάχιστα	48	23,8	23,8	44,1
	Αρκετά	61	30,2	30,2	74,3
	Πολύ	27	13,4	13,4	87,6
	Πάρα πολύ	25	12,4	12,4	100,0
Total		202	100,0	100,0	

Γράφημα 16: Μέσος βαθμός επικινδυνότητας των ταξίδια την συγκεκριμένη περίοδο της πανδημίας

Κατά μέσο όρο (2,74) το δείγμα θεωρεί ελάχιστα έως αρκετά επικίνδυνα τα ταξίδια την συγκεκριμένη περίοδο της πανδημίας. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: από το σύνολο του δείγματος 48 άτομα (23,8%) θεωρούν λίγο επικίνδυνα τα ταξίδια την συγκεκριμένη περίοδο της πανδημίας και 61 άτομα (30,2%) (N=202) τα θεωρούν αρκετά επικίνδυνα.

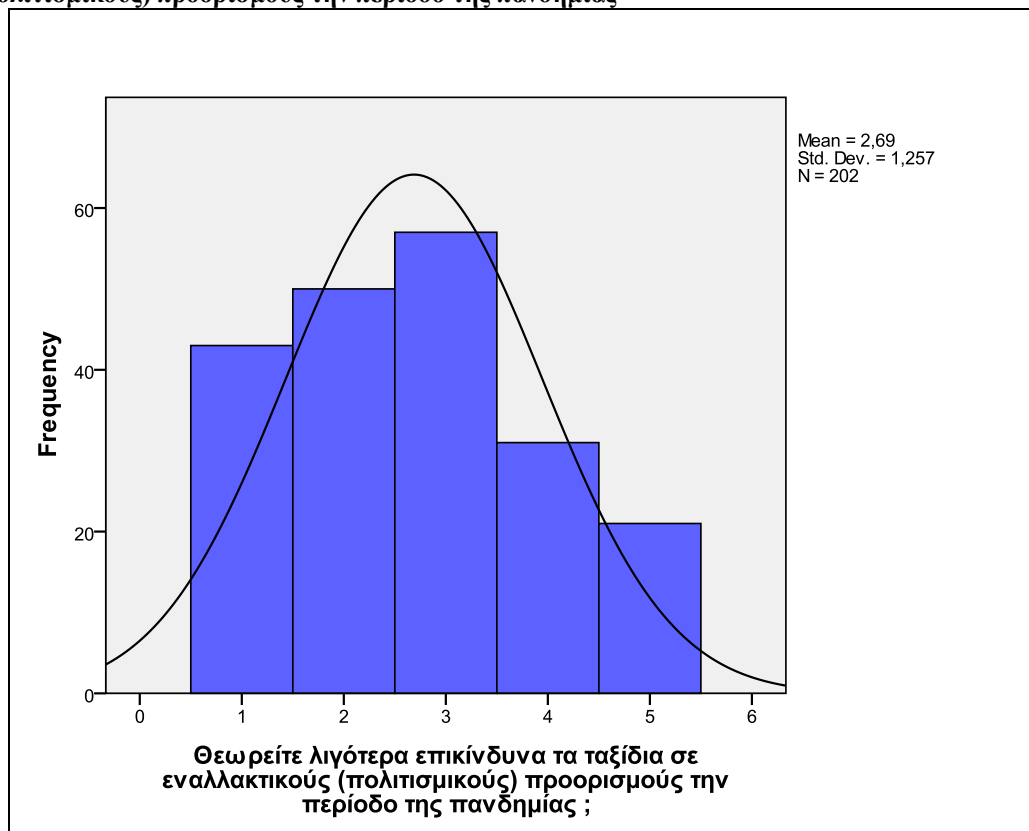
Πίνακας 18: Βαθμός λιγότερο επικίνδυνων των ταξιδιών σε εναλλακτικούς (πολιτισμικούς) προορισμούς την περίοδο της πανδημίας

Θεωρείτε λιγότερα επικίνδυνα τα ταξίδια σε εναλλακτικούς (πολιτισμικούς)

προορισμούς την περίοδο της πανδημίας ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	43	21,3	21,3	21,3
	Ελάχιστα	50	24,8	24,8	46,0
	Αρκετά	57	28,2	28,2	74,3
	Πολύ	31	15,3	15,3	89,6
	Πάρα πολύ	21	10,4	10,4	100,0
	Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 17: Μέσος βαθμός λιγότερο επικίνδυνων των ταξιδιών σε εναλλακτικούς (πολιτισμικούς) προορισμούς την περίοδο της πανδημίας

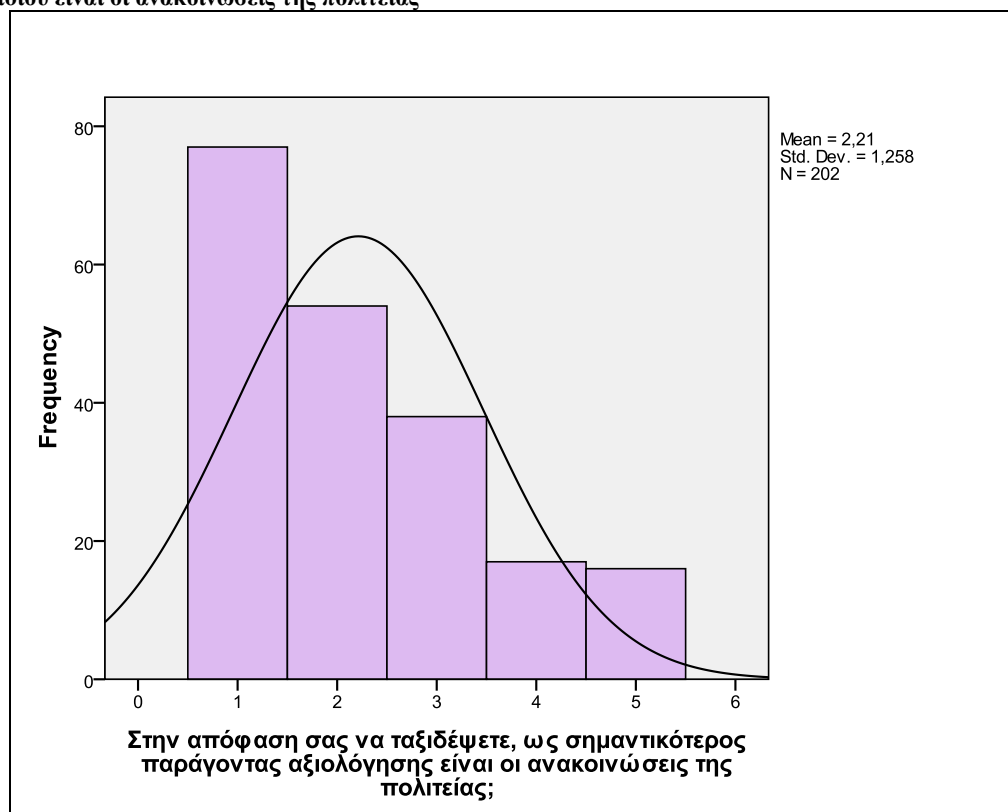
Κατά μέσο όρο (2,69) το δείγμα θεωρεί ελάχιστα έως αρκετά λιγότερο επικίνδυνα τα ταξίδια σε εναλλακτικούς (πολιτιστικούς) προορισμούς την συγκεκριμένη περίοδο της πανδημίας. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: από το σύνολο του δείγματος 50 άτομα (24,8%) υποστηρίζουν ελάχιστα ότι είναι λιγότερο επικίνδυνα τα ταξίδια σε εναλλακτικούς (πολιτιστικούς) προορισμούς την συγκεκριμένη περίοδο της πανδημίας και 57 άτομα (28,2%) (N=202) τα θεωρούν αρκετά λιγότερο επικίνδυνα.

Πίνακας 19: Βαθμός στον οποίο ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης στην απόφαση ταξιδιού είναι οι ανακοινώσεις της πολιτείας

Στην απόφαση σας να ταξιδέψετε, ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης είναι οι ανακοινώσεις της πολιτείας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	77	38,1	38,1	38,1
Ελάχιστα	54	26,7	26,7	64,9
Αρκετά	38	18,8	18,8	83,7
Πολύ	17	8,4	8,4	92,1
Πάρα πολύ	16	7,9	7,9	100,0
Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 18: Μέσος βαθμός στον οποίο ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης στην απόφαση ταξιδιού είναι οι ανακοινώσεις της πολιτείας

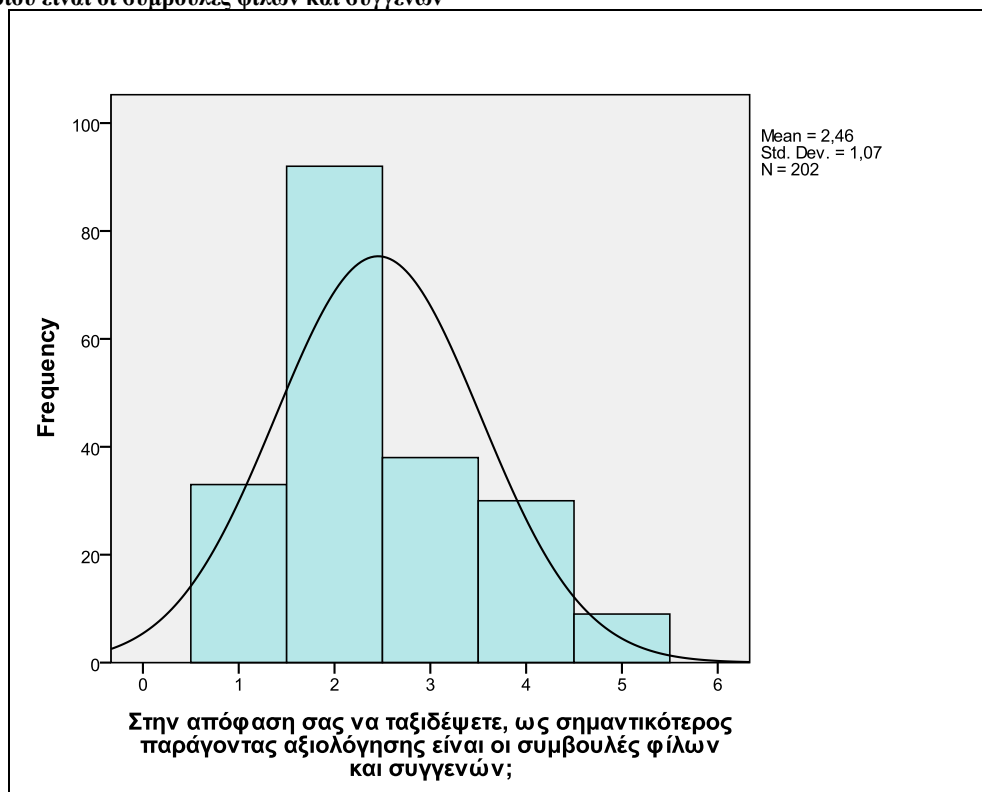
Κατά μέσο όρο (2,21) το δείγμα δεν θεωρεί καθόλου έως ελάχιστα πως στην απόφαση του να ταξιδέψει ως σημαντικότερος παράγοντας ήταν οι ανακοινώσεις της πολιτείας. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: από το σύνολο του δείγματος 77 άτομα (38,1%) υποστηρίζουν ότι δεν είναι ο σημαντικότερος παράγοντας οι ανακοινώσεις της πολιτείας στην απόφαση πραγματοποίησης κάποιου ταξιδιού και 54 άτομα (26,7%) (N=202) υποστηρίζουν ότι ελάχιστα έπαιξαν ρόλο οι ανακοινώσεις της πολιτείας στην απόφαση πραγματοποίησης κάποιου ταξιδιού.

Πίνακας 20: Βαθμός στον οποίο ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης στην απόφαση ταξιδιού είναι οι συμβουλές φίλων και συγγενών

Στην απόφαση σας να ταξιδέψετε, ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης είναι οι συμβουλές φίλων και συγγενών;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	33	16,3	16,3	16,3
Ελάχιστα	92	45,5	45,5	61,9
Αρκετά	38	18,8	18,8	80,7
Πολύ	30	14,9	14,9	95,5
Πάρα πολύ	9	4,5	4,5	100,0
Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 19: Μέσος βαθμός στον οποίο ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης στην απόφαση ταξιδιού είναι οι συμβουλές φίλων και συγγενών

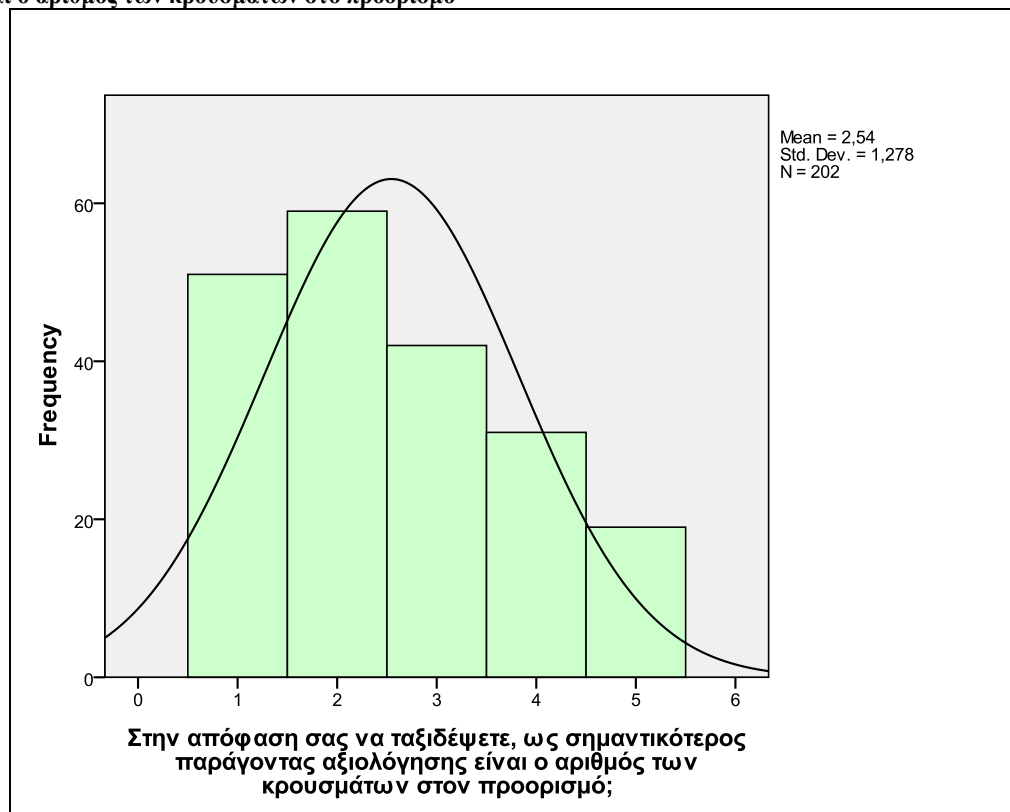
Κατά μέσο όρο (2,46) το δείγμα θεωρεί ελάχιστα έως αρκετά πως στην απόφαση του να ταξιδέψει ως σημαντικότερος παράγοντας ήταν οι συμβουλές φίλων και συγγενών. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: από το σύνολο του δείγματος 92 άτομα (45,5%) υποστηρίζουν ότι οι συμβουλές φίλων και συγγενών αποτέλεσαν ελάχιστα τον σημαντικότερο στην απόφαση πραγματοποίησης κάποιου ταξιδιού και 38 άτομα (18,8%) (N=202) υποστηρίζουν ότι οι συμβουλές φίλων και συγγενών αποτέλεσαν αρκετά σημαντικό παράγοντα στην απόφαση πραγματοποίησης κάποιου ταξιδιού.

Πίνακας 21: Βαθμός στον οποίο ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης στην απόφαση ταξιδιού είναι ο αριθμός των κρουσμάτων στο προορισμό

Στην απόφαση σας να ταξιδέψετε, ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης είναι ο αριθμός των κρουσμάτων στον προορισμό;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	51	25,2	25,2	25,2
Ελάχιστα	59	29,2	29,2	54,5
Αρκετά	42	20,8	20,8	75,2
Πολύ	31	15,3	15,3	90,6
Πάρα πολύ	19	9,4	9,4	100,0
Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 20: Βαθμός στον οποίο ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης στην απόφαση ταξιδιού είναι ο αριθμός των κρουσμάτων στο προορισμό

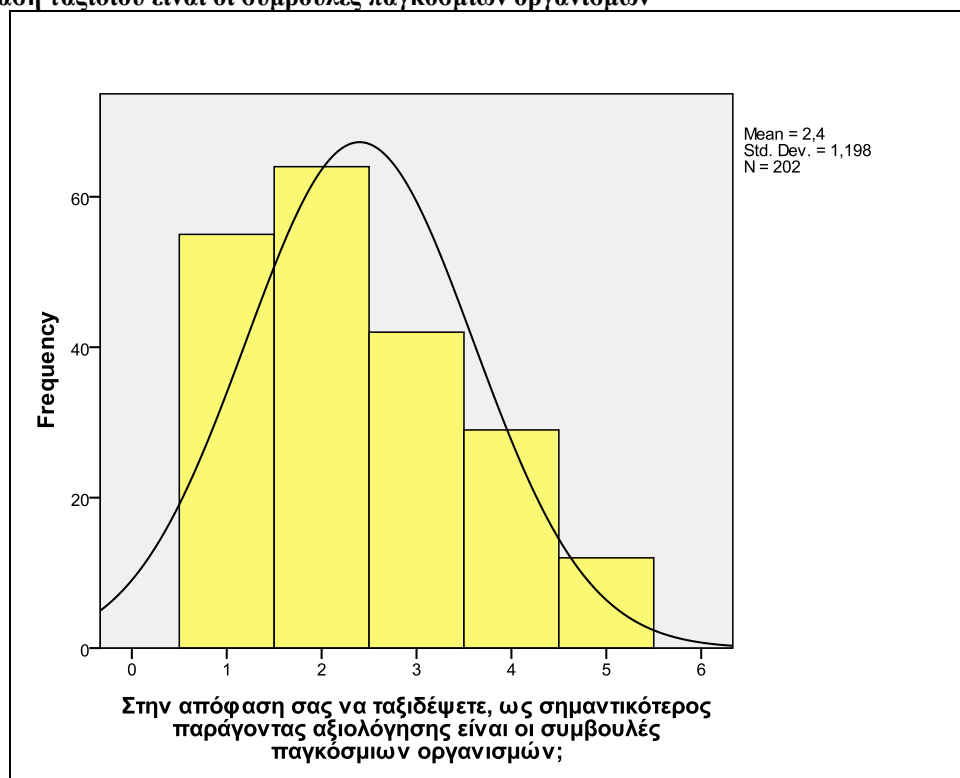
Κατά μέσο όρο (2,54) το δείγμα δεν θεωρεί καθόλου έως ελάχιστα πως στην απόφαση του να ταξιδέψει ως σημαντικότερος παράγοντας ήταν ο αριθμός των κρουσμάτων στον προορισμό. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: από το σύνολο του δείγματος 51 άτομα (25,2%) υποστηρίζουν ότι ο αριθμός των κρουσμάτων στον προορισμό δεν αποτέλεσε τον σημαντικότερο στην απόφαση πραγματοποίησης κάποιου ταξιδιού και 59 άτομα (29,2%) (N=202) υποστηρίζουν ότι ελάχιστα έπαιξε ρόλο αυτός ο παράγοντας.

Πίνακας 22: Βαθμός στον οποίο ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης στην απόφαση ταξιδιού είναι οι συμβουλές παγκόσμιων οργανισμών

Στην απόφαση σας να ταξιδέψετε, ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης είναι οι συμβουλές παγκόσμιων οργανισμών;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	55	27,2	27,2	27,2
Ελάχιστα	64	31,7	31,7	58,9
Αρκετά	42	20,8	20,8	79,7
Πολύ	29	14,4	14,4	94,1
Πάρα πολύ	12	5,9	5,9	100,0
Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 21: Μέσος βαθμός στον οποίο ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης στην απόφαση ταξιδιού είναι οι συμβουλές παγκόσμιων οργανισμών

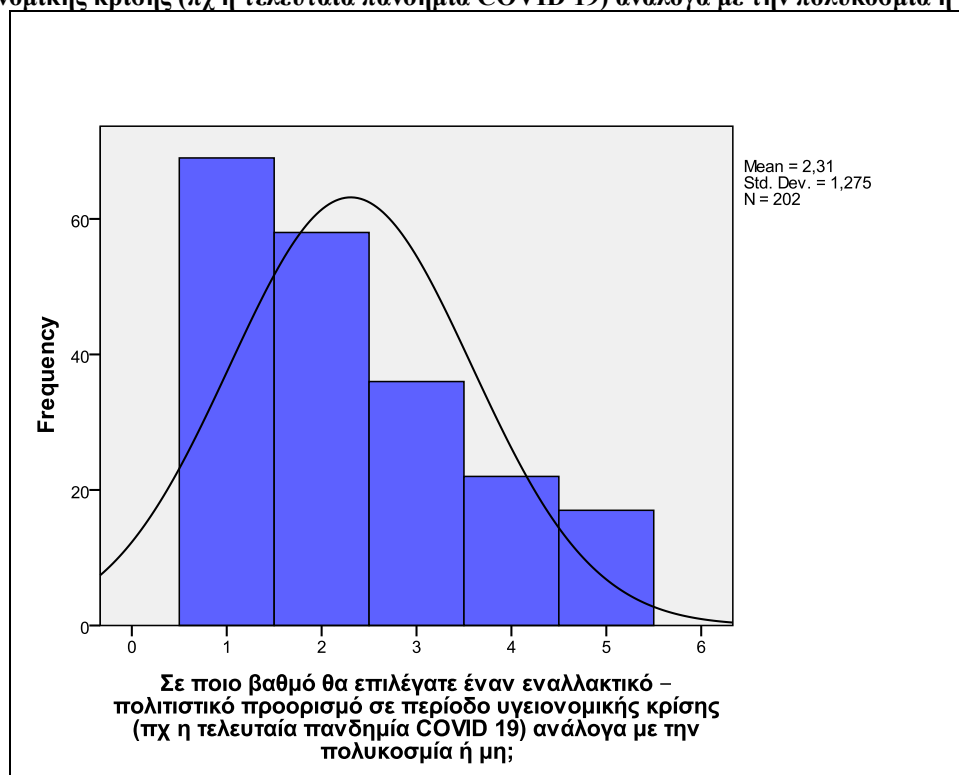
Κατά μέσο όρο (2,4) το δείγμα δεν θεωρεί καθόλου έως ελάχιστα πως στην απόφαση του να ταξιδέψει ως σημαντικότερος παράγοντας ήταν οι συμβουλές των παγκόσμιων οργανισμών. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: από το σύνολο του δείγματος 55 άτομα (27,2%) υποστηρίζουν ότι οι συμβουλές των παγκόσμιων οργανισμών δεν αποτέλεσε τον σημαντικότερο στην απόφαση πραγματοποίησης κάποιου ταξιδιού και 64 άτομα (31,7%) (N=202) υποστηρίζουν ότι ελάχιστα έπαιξε ρόλο αυτός ο παράγοντας.

Πίνακας 23: Βαθμός επιλογής ενός εναλλακτικού – πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης (πχ η τελευταία πανδημία COVID 19) ανάλογα με την πολυκοσμία ή μη

Σε ποιο βαθμό θα επιλέγατε έναν εναλλακτικό – πολιτιστικό προορισμό σε περίοδο υγειονομικής κρίσης (πχ η τελευταία πανδημία COVID 19) ανάλογα με την πολυκοσμία ή μη;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	69	34,2	34,2	34,2
Ελάχιστα	58	28,7	28,7	62,9
Αρκετά	36	17,8	17,8	80,7
Πολύ	22	10,9	10,9	91,6
Πάρα πολύ	17	8,4	8,4	100,0
Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 22: Μέσος βαθμός επιλογής ενός εναλλακτικού – πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης (πχ η τελευταία πανδημία COVID 19) ανάλογα με την πολυκοσμία ή μη

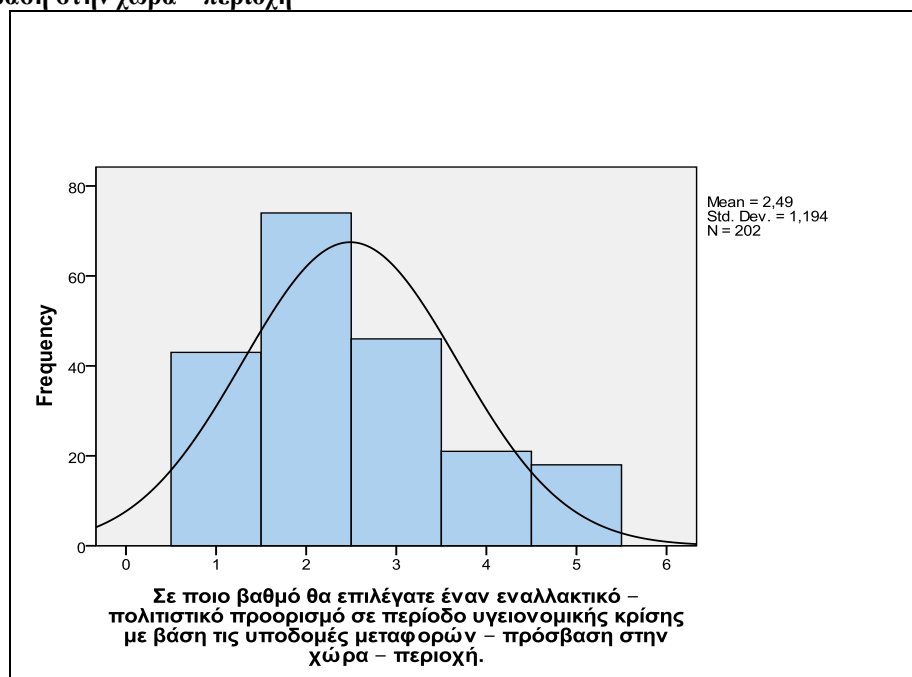
Κατά μέσο όρο (2,3) το δείγμα υποστηρίζει πως δεν θα επέλεγε καθόλου έως ελάχιστα έναν εναλλακτικό πολιτιστικό προορισμό την περίοδο της πανδημίας ανάλογα με την πολυκοσμία ή μη. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: από το σύνολο του δείγματος 69 άτομα (34,2%) υποστηρίζουν ότι δεν θα επέλεγαν έναν εναλλακτικό πολιτιστικό προορισμό την περίοδο της πανδημίας ανάλογα με την πολυκοσμία ή μη και 58 άτομα (28,7%) (N=202) υποστηρίζουν ότι ελάχιστα θα επέλεγαν με γνώμονα την πολυκοσμία ή μη.

Πίνακας 24: Βαθμός επιλογής ενός εναλλακτικού – πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης (πχ η τελευταία πανδημία COVID 19) ανάλογα με τις υποδομές μεταφορών – πρόσβαση στην χώρα – περιοχή

Σε ποιο βαθμό θα επιλέγατε έναν εναλλακτικό – πολιτιστικό προορισμό σε περίοδο υγειονομικής κρίσης (πχ η τελευταία πανδημία COVID 19) με βάση τις υποδομές μεταφορών – πρόσβαση στην χώρα – περιοχή. (πχ σταθερή και συχνή αεροπορική σύνδεση, συχνή ακτοπολική σύνδεση, οδικό δίκτυο, μέσα μαζικής μεταφοράς κλπ);

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	43	21,3	21,3	21,3
Ελάχιστα	74	36,6	36,6	57,9
Αρκετά	46	22,8	22,8	80,7
Πολύ	21	10,4	10,4	91,1
Πάρα πολύ	18	8,9	8,9	100,0
Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 23: Μέσος βαθμός επιλογής ενός εναλλακτικού – πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης (πχ η τελευταία πανδημία COVID 19) ανάλογα με τις υποδομές μεταφορών – πρόσβαση στην χώρα – περιοχή

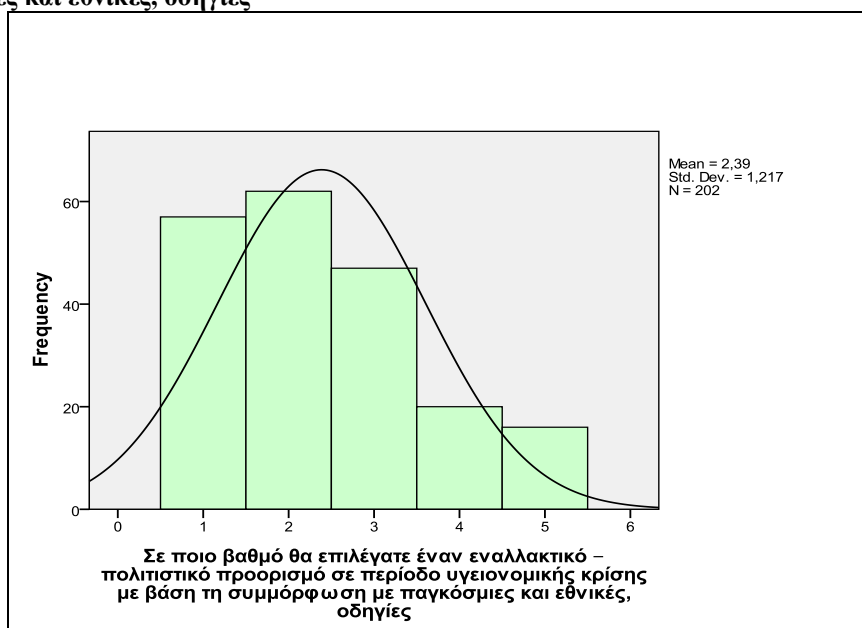
Κατά μέσο όρο (2,49) το δείγμα υποστηρίζει πως θα επέλεγε ελάχιστα έως αρκετά έναν εναλλακτικό πολιτιστικό προορισμό την περίοδο της πανδημίας ανάλογα με τις υποδομές μεταφορών – πρόσβαση στην χώρα – περιοχή. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: από το σύνολο του δείγματος 74 άτομα (36,6%) υποστηρίζουν ότι ελάχιστα θα επέλεγαν έναν εναλλακτικό πολιτιστικό προορισμό την περίοδο της πανδημίας ανάλογα με τις υποδομές μεταφορών – πρόσβαση στην χώρα – περιοχή και 46 άτομα (22,8%) (N=202) υποστηρίζουν ότι θα επέλεγαν αρκετά με γνώμονα τις υποδομές μεταφορών – πρόσβαση στην χώρα – περιοχή.

Πίνακας 25: Βαθμός επιλογής ενός εναλλακτικού – πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης (πχ η τελευταία πανδημία COVID 19) ανάλογα με τη συμμόρφωση με παγκόσμιες και εθνικές, οδηγίες

Σε ποιο βαθμό θα επιλέγατε έναν εναλλακτικό – πολιτιστικό προορισμό σε περίοδο υγειονομικής κρίσης (πχ η τελευταία πανδημία COVID 19) με βάση τη συμμόρφωση με παγκόσμιες και εθνικές, οδηγίες (π.χ. οδηγίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, ταξιδιωτικές οδηγίες κλπ).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	57	28,2	28,2	28,2
Ελάχιστα	62	30,7	30,7	58,9
Αρκετά	47	23,3	23,3	82,2
Πολύ	20	9,9	9,9	92,1
Πάρα πολύ	16	7,9	7,9	100,0
Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 24: Μέσος βαθμός επιλογής ενός εναλλακτικού – πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης (πχ η τελευταία πανδημία COVID 19) ανάλογα με τη συμμόρφωση με παγκόσμιες και εθνικές, οδηγίες

Κατά μέσο όρο (2,39) το δείγμα υποστηρίζει πως δεν θα επέλεγε καθόλου έως ελάχιστα έναν εναλλακτικό πολιτιστικό προορισμό την περίοδο της πανδημίας ανάλογα με τη συμμόρφωση με παγκόσμιες και εθνικές, οδηγίες. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: από το σύνολο του δείγματος 57 άτομα (28,2%) υποστηρίζουν ότι δεν θα επέλεγαν έναν εναλλακτικό πολιτιστικό προορισμό την περίοδο της πανδημίας ανάλογα με τη συμμόρφωση με παγκόσμιες και εθνικές, οδηγίες και 62 άτομα (30,7%) (N=202) υποστηρίζουν ότι θα επέλεγαν ελάχιστα με γνώμονα τη συμμόρφωση με παγκόσμιες και εθνικές, οδηγίες.

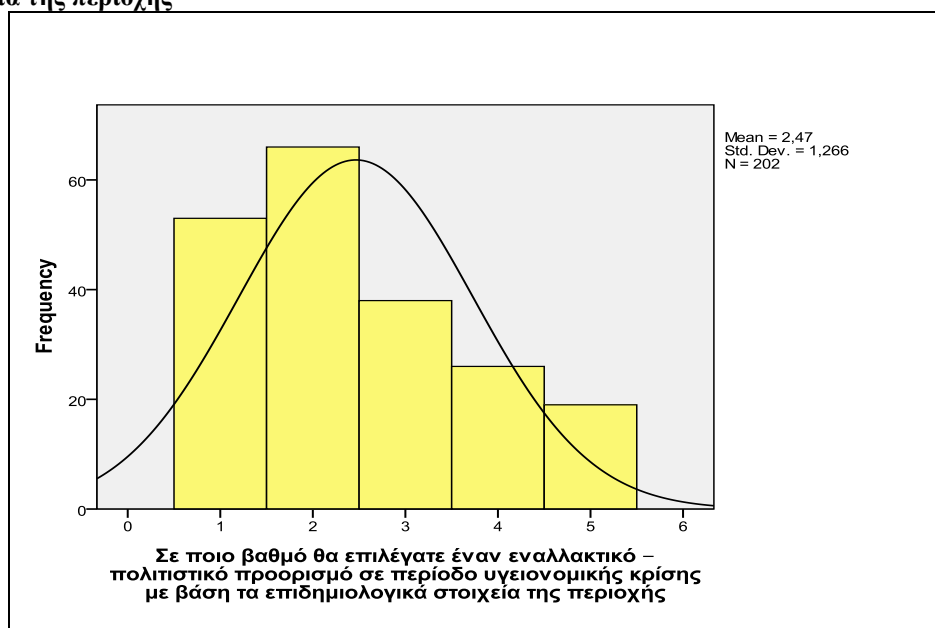
Πίνακας 26: Βαθμός επιλογής ενός εναλλακτικού – πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης (πχ η τελευταία πανδημία COVID 19) ανάλογα με τα επιδημιολογικά στοιχεία της περιοχής

Σε ποιο βαθμό θα επιλέγατε έναν εναλλακτικό – πολιτιστικό προορισμό σε περίοδο υγειονομικής κρίσης (πχ η τελευταία πανδημία COVID 19) με βάση τα επιδημιολογικά στοιχεία της περιοχής

(π.χ αριθμός κρουσμάτων);

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	53	26,2	26,2	26,2
Ελάχιστα	66	32,7	32,7	58,9
Αρκετά	38	18,8	18,8	77,7
Πολύ	26	12,9	12,9	90,6
Πάρα πολύ	19	9,4	9,4	100,0
Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 25: Μέσος βαθμός επιλογής ενός εναλλακτικού – πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης (πχ η τελευταία πανδημία COVID 19) ανάλογα με τα επιδημιολογικά στοιχεία της περιοχής

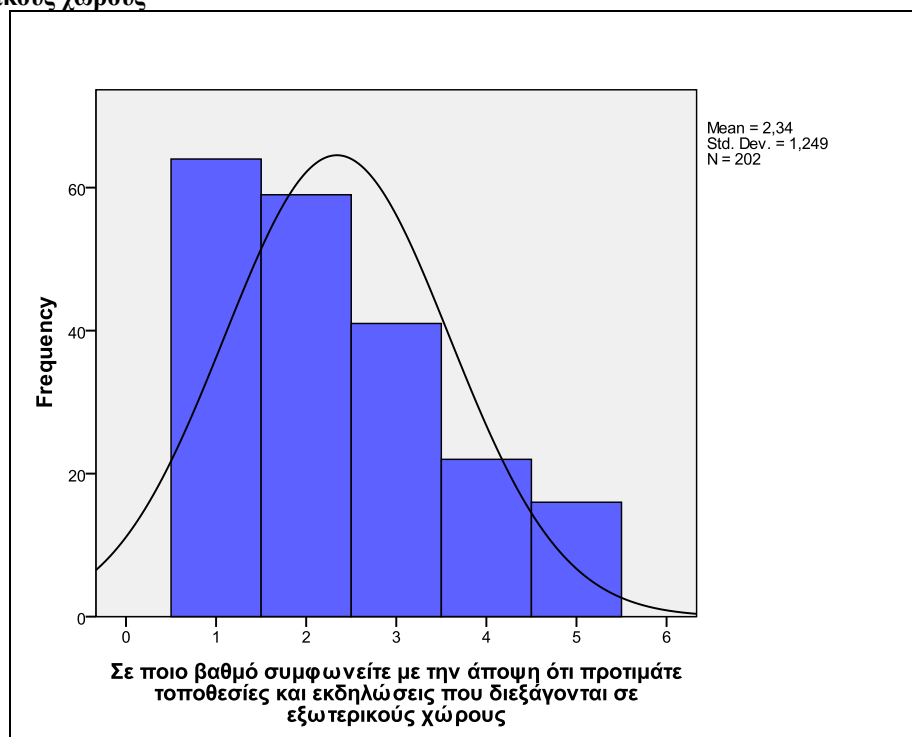
Κατά μέσο όρο (2,47) το δείγμα υποστηρίζει πως δεν θα επέλεγε καθόλου έως ελάχιστα έναν εναλλακτικό πολιτιστικό προορισμό την περίοδο της πανδημίας ανάλογα με τα επιδημιολογικά δεδομένα της περιοχής. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: από το σύνολο του δείγματος 53 άτομα (26,2%) υποστηρίζουν ότι δεν θα επέλεγαν έναν εναλλακτικό πολιτιστικό προορισμό την περίοδο της πανδημίας ανάλογα με τα επιδημιολογικά δεδομένα της περιοχής και 66 άτομα (32,7%) (N=202) υποστηρίζουν ότι θα επέλεγαν ελάχιστα με γνώμονα με τα επιδημιολογικά δεδομένα της περιοχής.

Πίνακας 27: Βαθμός προτίμησης τοποθεσιών και εκδηλώσεων που διεξάγονται σε εξωτερικούς χώρους

Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε με την άποψη ότι προτιμάτε τοποθεσίες και εκδηλώσεις που διεξάγονται σε εξωτερικούς χώρους (π.χ. ανοιχτά θέατρα)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	64	31,7	31,7	31,7
Ελάχιστα	59	29,2	29,2	60,9
Μέτρια	41	20,3	20,3	81,2
Πολύ	22	10,9	10,9	92,1
Πάρα πολύ	16	7,9	7,9	100,0
Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 26: Μέσος βαθμός προτίμησης τοποθεσιών και εκδηλώσεων που διεξάγονται σε εξωτερικούς χώρους

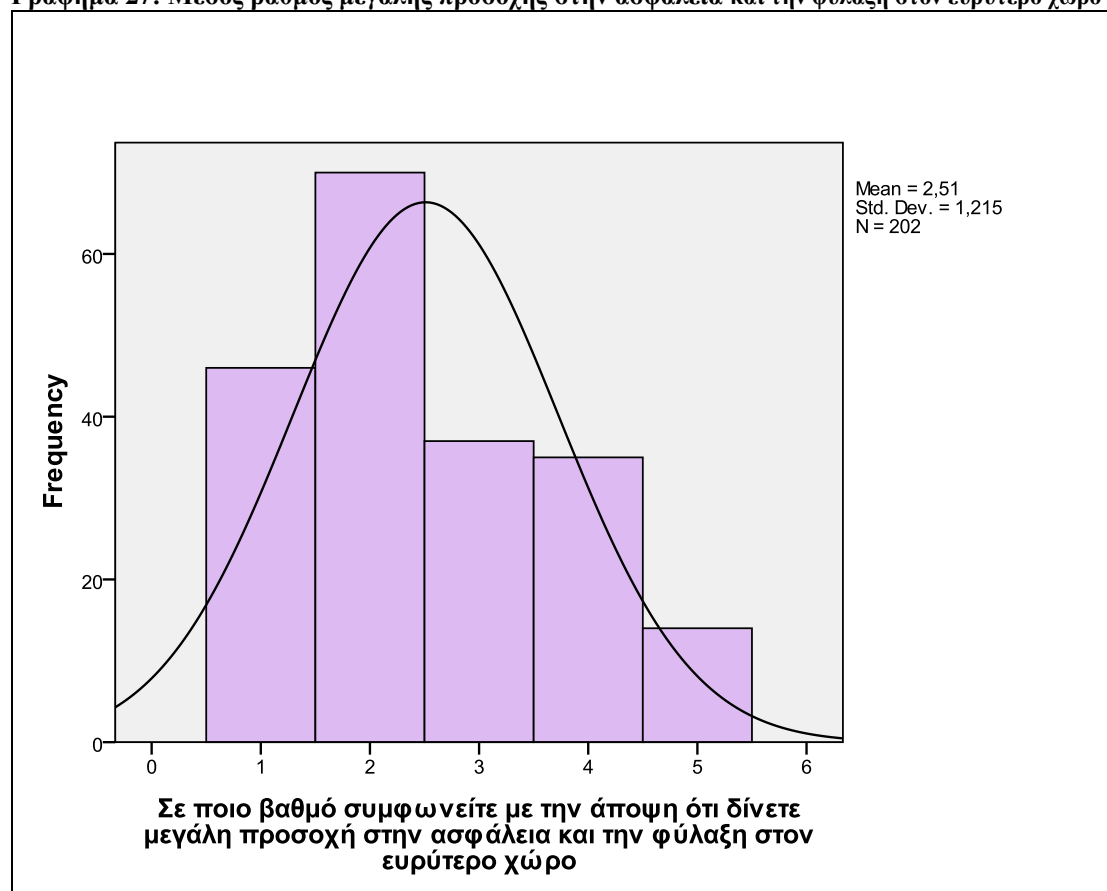
Κατά μέσο όρο (2,34) το δείγμα υποστηρίζει πως δεν προτιμά τοποθεσίες και εκδηλώσεις που διεξάγονται σε εξωτερικούς χώρους. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: από το σύνολο του δείγματος 64 άτομα (31,7%) υποστηρίζουν ότι δεν προτιμούν τοποθεσίες και εκδηλώσεις που διεξάγονται σε εξωτερικούς χώρους και 59 άτομα (29,2%) (N=202) υποστηρίζουν ότι προτιμούν ελάχιστα τοποθεσίες και εκδηλώσεις που διεξάγονται σε εξωτερικούς χώρους.

Πίνακας 28: Βαθμός μεγάλης προσοχής στην ασφάλεια και την φύλαξη στον ευρύτερο χώρο

Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε με την άποψη ότι δίνετε μεγάλη προσοχή στην ασφάλεια και την φύλαξη στον ευρύτερο χώρο (πχ παρουσία φύλακα σε μουσεία, ταξιθέτη-φύλακα στα θέατρα κλπ)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	46	22,8	22,8	22,8
Ελάχιστα	70	34,7	34,7	57,4
Μέτρια	37	18,3	18,3	75,7
Πολύ	35	17,3	17,3	93,1
Πάρα πολύ	14	6,9	6,9	100,0
Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 27: Μέσος βαθμός μεγάλης προσοχής στην ασφάλεια και την φύλαξη στον ευρύτερο χώρο

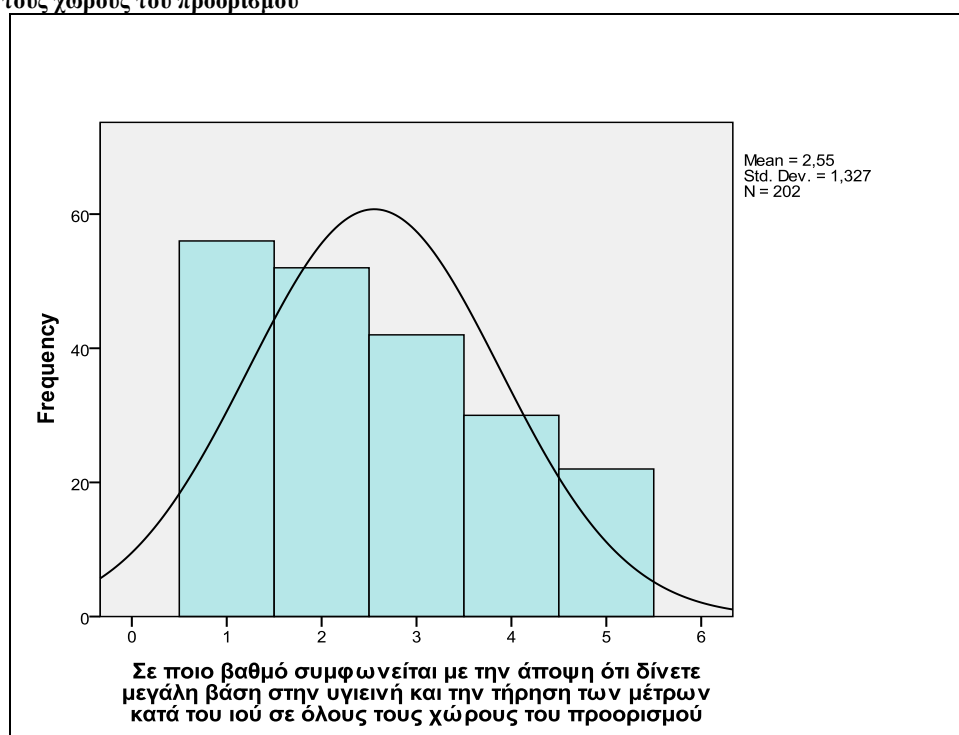
Κατά μέσο όρο (2,51) το δείγμα υποστηρίζει πως δεν συμφωνεί καθόλου ή συμφωνεί ελάχιστα με την άποψη πως δίνει μεγάλη προσοχή στην ασφάλεια και την φύλαξη στον ευρύτερο χώρο. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: από το σύνολο του δείγματος 46 άτομα (22,8%) υποστηρίζουν ότι δεν συμφωνούν καθόλου με την άποψη πως δίνουν μεγάλη προσοχή στην ασφάλεια και την φύλαξη στον ευρύτερο χώρο και 70 άτομα (34,7%) (N=202) υποστηρίζουν ότι συμφωνούν ελάχιστα με την άποψη πως δίνουν μεγάλη προσοχή στην ασφάλεια και την φύλαξη στον ευρύτερο χώρο.

Πίνακας 29: Βαθμός μεγάλης βάσης στην υγιεινή και την τήρηση των μέτρων κατά του ιού σε όλους τους χώρους του προορισμού

Σε ποιο βαθμό συμφωνείται με την άποψη ότι δίνετε μεγάλη βάση στην υγιεινή και την τήρηση των μέτρων κατά του ιού σε όλους τους χώρους του προορισμού (πχ απολυμάνσεις, αποστάσεις κλπ).

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	56	27,7	27,7	27,7
Ελάχιστα	52	25,7	25,7	53,5
Αρκετά	42	20,8	20,8	74,3
Πολύ	30	14,9	14,9	89,1
Πάρα πολύ	22	10,9	10,9	100,0
Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 28: Μέσος βαθμός μεγάλης βάσης στην υγιεινή και την τήρηση των μέτρων κατά του ιού σε όλους τους χώρους του προορισμού

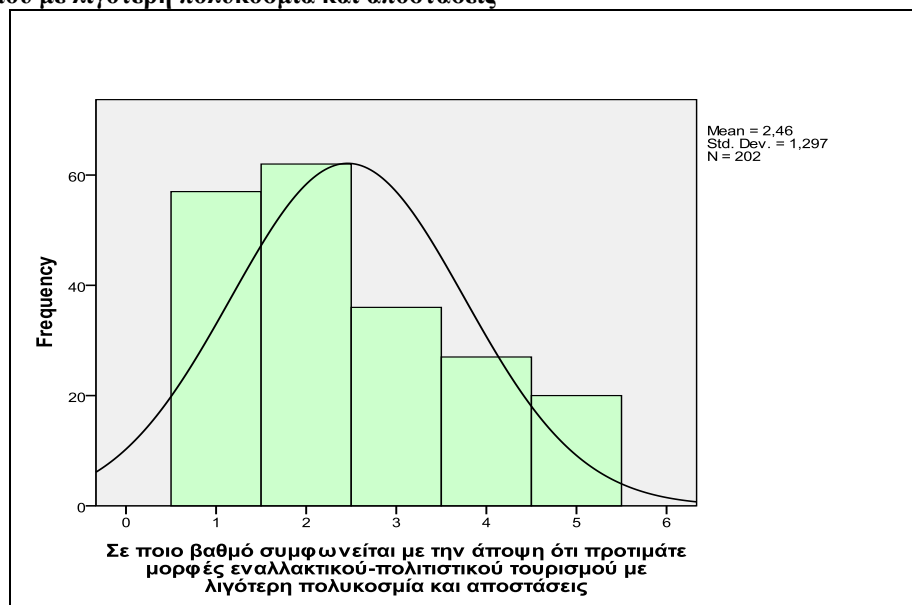
Κατά μέσο όρο (2,55) το δείγμα υποστηρίζει πως δεν συμφωνεί καθόλου ή συμφωνεί ελάχιστα με την άποψη πως δίνει μεγάλη βάση στην υγιεινή και την τήρηση των μέτρων κατά του ιού σε όλους τους χώρους του προορισμού. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: από το σύνολο του δείγματος 56 άτομα (27,7%) υποστηρίζουν ότι δεν συμφωνούν καθόλου με την άποψη πως δίνουν μεγάλη βάση στην υγιεινή και την τήρηση των μέτρων κατά του ιού σε όλους τους χώρους του προορισμού και 52 άτομα (25,7%) (N=202) υποστηρίζουν ότι συμφωνούν ελάχιστα με την άποψη πως δίνουν μεγάλη βάση στην υγιεινή και την τήρηση των μέτρων κατά του ιού σε όλους τους χώρους του προορισμού.

Πίνακας 30: Βαθμός προτίμησης μορφών εναλλακτικού τουρισμού - πολιτιστικού τουρισμού με λιγότερη πολυκοσμία και αποστάσεις

Σε ποιο βαθμό συμφωνείται με την άποψη ότι προτιμάτε μορφές εναλλακτικού-πολιτιστικού τουρισμού με λιγότερη πολυκοσμία και αποστάσεις (πχ μουσεία παρά θέατρα)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	57	28,2	28,2	28,2
Ελάχιστα	62	30,7	30,7	58,9
Μέτρια	36	17,8	17,8	76,7
Πολύ	27	13,4	13,4	90,1
Πάρα πολύ	20	9,9	9,9	100,0
Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 29: Μέσος βαθμός προτίμησης μορφών εναλλακτικού τουρισμού - πολιτιστικού τουρισμού με λιγότερη πολυκοσμία και αποστάσεις

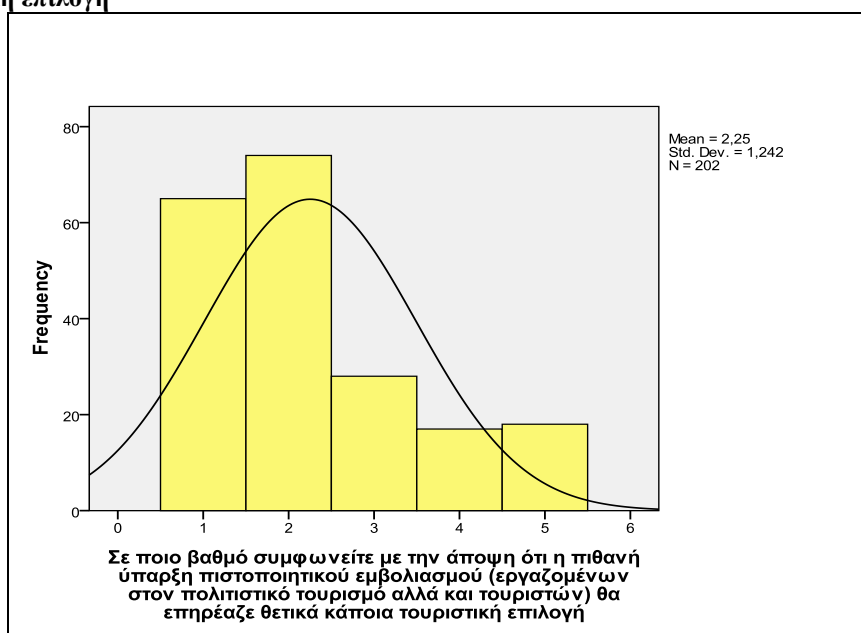
Κατά μέσο όρο (2,46) το δείγμα υποστηρίζει πως δεν συμφωνεί καθόλου ή συμφωνεί ελάχιστα με την άποψη πως προτιμά μορφές εναλλακτικού τουρισμού - πολιτιστικού τουρισμού με λιγότερη πολυκοσμία και αποστάσεις. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: από το σύνολο του δείγματος 57 άτομα (28,2%) υποστηρίζουν ότι δεν προτιμούν μορφές εναλλακτικού τουρισμού - πολιτιστικού τουρισμού με λιγότερη πολυκοσμία και αποστάσεις και 62 άτομα (30,7%) (N=202) υποστηρίζουν ότι προτιμούν ελάχιστα μορφές εναλλακτικού τουρισμού - πολιτιστικού τουρισμού με λιγότερη πολυκοσμία και αποστάσεις.

Πίνακας 31: Βαθμός στον οποίο η πιθανή ύπαρξη πιστοποιητικού εμβολιασμού (εργαζομένων στον πολιτιστικό τουρισμό αλλά και τουριστών) θα επηρέαζε θετικά κάποια τουριστική επιλογή

Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε με την άποψη ότι η πιθανή ύπαρξη πιστοποιητικού εμβολιασμού (εργαζομένων στον πολιτιστικό τουρισμό αλλά και τουριστών) θα επηρέαζε θετικά κάποια τουριστική επιλογή για εσάς;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	65	32,2	32,2	32,2
Ελάχιστα	74	36,6	36,6	68,8
Μέτρια	28	13,9	13,9	82,7
Πολύ	17	8,4	8,4	91,1
Πάρα πολύ	18	8,9	8,9	100,0
Total	202	100,0	100,0	

Γράφημα 30: Μέσος βαθμός στον οποίο η πιθανή ύπαρξη πιστοποιητικού εμβολιασμού (εργαζομένων στον πολιτιστικό τουρισμό αλλά και τουριστών) θα επηρέαζε θετικά κάποια τουριστική επιλογή

Κατά μέσο όρο (2,25) το δείγμα υποστηρίζει πως δεν συμφωνεί καθόλου ή συμφωνεί ελάχιστα με την άποψη πως η πιθανή ύπαρξη πιστοποιητικού εμβολιασμού (εργαζομένων στον πολιτιστικό τουρισμό αλλά και τουριστών) θα επηρέαζε θετικά κάποια τουριστική επιλογή. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: από το σύνολο του δείγματος 65 άτομα (32,2%) υποστηρίζουν ότι η πιθανή ύπαρξη πιστοποιητικού εμβολιασμού (εργαζομένων στον πολιτιστικό τουρισμό αλλά και τουριστών) δεν θα επηρέαζε θετικά κάποια τουριστική επιλογή και 74 άτομα (36,6%) (N=202) υποστηρίζουν ότι θα επηρέαζε ελάχιστα.

5.5.4 Συντελεστής συσχέτισης μεταξύ του φύλου και των επιλογών του δείγματος

Παρακάτω επιτυγχάνεται ο έλεγχος εξάρτησης μεταξύ των μεταβλητών που προσδιορίζουν τις τουριστικές επιλογές του δείγματος και του φύλου. Ειδικότερα, μέσω του συντελεστής συσχέτισης γίνεται ο έλεγχος σχετικά με το πόσο επηρεάστηκαν οι επιλογές του δείγματος για την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού την περίοδο της πανδημίας του COVID 19 από το φύλο. Ο έλεγχος αυτός είχε ως σκοπό να αναγνωρίσει το κατά πόσο παίζει ρόλο το φύλο στις τουριστικές επιλογές του δείγματος εν μέσω της υγειονομικής κρίσης. Γι' αυτό τον λόγο δημιουργήθηκαν οι παρακάτω υποθέσεις:

- **Μηδενική υπόθεση H0:** Ο βαθμός των προτιμήσεων του δείγματος για την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού την περίοδο της πανδημίας του COVID 19 δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο.
- **Εναλλακτική υπόθεση H1:** Ο βαθμός των προτιμήσεων του δείγματος για την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού την περίοδο της πανδημίας του COVID 19 παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο.

Πίνακας 32: Έλεγχος γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού προτίμησης κοσμοπολίτικων θέρετρων και του φύλου

Correlations			
		Φύλο	Σε τι βαθμό επισκέπτεστε κοσμοπολίτικα θέρετρα;
Φύλο	Pearson Correlation	1	-,062
	Sig. (2-tailed)		,383
	N	202	202
Σε τι βαθμό επισκέπτεστε κοσμοπολίτικα θέρετρα;	Pearson Correlation	-,062	1
	Sig. (2-tailed)	,383	
	N	202	202

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού προτίμησης κοσμοπολίτικων θέρετρων και του φύλου αντιστοιχεί σε -0,062, γεγονός που σημαίνει ότι, υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών ($r = -0,124$, $p < 0,001$). Ακόμη, η τιμή Pearson Correlation Sig. (2-tailed) αντιστοιχεί σε 0,383 που είναι μεγαλύτερη της σταθερής τιμής 0,05, με αποτέλεσμα να γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 . Επομένως, ο βαθμός προτίμησης κοσμοπολίτικων θέρετρων δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο. Αυτό σημαίνει πως οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Πίνακας 33: Έλεγχος γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού προτίμησης λιγότερο γνωστών προορισμών και του φύλου

Correlations			
		Φύλο	Σε τι βαθμό επισκέπτεστε λιγότερο γνωστούς προορισμούς;
Φύλο	Pearson Correlation	1	,041
	Sig. (2-tailed)		,558
	N	202	202
Σε τι βαθμό επισκέπτεστε λιγότερο γνωστούς προορισμούς;	Pearson Correlation	,041	1
	Sig. (2-tailed)	,558	
	N	202	202

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού προτίμησης λιγότερο γνωστών προορισμών και του φύλου αντιστοιχεί σε 0,041, γεγονός που σημαίνει ότι, υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών ($r = 0,041$, $p > 0,001$). Ωστόσο, η τιμή Pearson Correlation Sig. (2-tailed) αντιστοιχεί σε 0,558 που είναι μεγαλύτερη της σταθερής τιμής 0,05, με αποτέλεσμα να γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 .

Επομένως, ο βαθμός προτίμησης λιγότερο γνωστών προορισμών δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο. Αυτό σημαίνει πως οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Πίνακας 34: Έλεγχος γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού προτίμησης εναλλακτικών προορισμών και του φύλου

Correlations			
		Φύλο	Σε τι βαθμό επισκέπτεστε εναλλακτικούς προορισμούς;
Φύλο	Pearson Correlation	1	,049
	Sig. (2-tailed)		,491
	N	202	202
Σε τι βαθμό επισκέπτεστε εναλλακτικούς προορισμούς;	Pearson Correlation	,049	1
	Sig. (2-tailed)	,491	
	N	202	202

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού προτίμησης εναλλακτικών προορισμών και του φύλου αντιστοιχεί σε 0,049, γεγονός που σημαίνει ότι, υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών ($r = 0,049$, $p > 0,001$). Ωστόσο, η τιμή Pearson Correlation Sig. (2-tailed) αντιστοιχεί σε 0,491 που είναι μεγαλύτερη της σταθερής τιμής 0,05, με αποτέλεσμα να γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 . Επομένως, ο βαθμός προτίμησης εναλλακτικών προορισμών δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο. Αυτό σημαίνει πως οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Πίνακας 35: Έλεγχος γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού επηρεασμού από την πανδημία στις αποφάσεις για μετακίνηση τουριστικού χαρακτήρα και του φύλου

Correlations			
		Φύλο	Σε ποιο βαθμό επηρεαστήκατε από την πανδημία στις αποφάσεις σας για μετακίνηση τουριστικού χαρακτήρα ;
Φύλο	Pearson Correlation	1	,035
	Sig. (2-tailed)		,626
	N	202	202
Σε ποιο βαθμό επηρεαστήκατε από την πανδημία στις αποφάσεις σας για μετακίνηση τουριστικού χαρακτήρα ;	Pearson Correlation	,035	1
	Sig. (2-tailed)	,626	
	N	202	202

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού επηρεασμού από την πανδημία στις αποφάσεις για μετακίνηση τουριστικού χαρακτήρα και του φύλου αντιστοιχεί σε 0,035, γεγονός που σημαίνει ότι, υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών ($r = 0,035$, $p > 0,001$). Ωστόσο, η τιμή Pearson Correlation Sig. (2-tailed) αντιστοιχεί σε 0,626 που είναι μεγαλύτερη της σταθερής τιμής 0,05, με αποτέλεσμα να γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 . Επομένως, ο βαθμός επηρεασμού από την πανδημία στις αποφάσεις για μετακίνηση τουριστικού χαρακτήρα δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο. Αυτό σημαίνει πως οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Πίνακας 36: Έλεγχος γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού επικινδυνότητας των ταξιδιών στην συγκεκριμένη περίοδο της πανδημίας και του φύλου

Correlations			
		Φύλο	Σε ποιο βαθμό θεωρείτε επικίνδυνα τα ταξίδια στην συγκεκριμένη περίοδο της πανδημίας ;
Φύλο	Pearson Correlation	1	-,009
	Sig. (2-tailed)		,895
	N	202	202
Σε ποιο βαθμό θεωρείτε επικίνδυνα τα ταξίδια στην συγκεκριμένη περίοδο της πανδημίας ;	Pearson Correlation	-,009	1
	Sig. (2-tailed)	,895	
	N	202	202

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού επικινδυνότητας των ταξιδιών στην συγκεκριμένη περίοδο της πανδημίας και του φύλου αντιστοιχεί σε -0,009, γεγονός που σημαίνει ότι, υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών ($r = -0,009$, $p < 0,001$). Ωστόσο, η τιμή Pearson Correlation Sig. (2-tailed) αντιστοιχεί σε 0,895 που είναι μεγαλύτερη της σταθερής τιμής 0,05, με αποτέλεσμα να γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 . Επομένως, ο βαθμός επικινδυνότητας των ταξιδιών στην συγκεκριμένη περίοδο της πανδημίας δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο. Αυτό σημαίνει πως οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Πίνακας 37: Έλεγχος γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού εκτίμησης ότι είναι λιγότερα επικίνδυνα τα ταξίδια σε εναλλακτικούς (πολιτισμικούς) προορισμούς την περίοδο της πανδημίας και του φύλου

Correlations			
		Φύλο	Θεωρείτε λιγότερα επικίνδυνα τα ταξίδια σε εναλλακτικούς (πολιτισμικούς) προορισμούς την περίοδο της πανδημίας ;
Φύλο	Pearson Correlation	1	-,015
	Sig. (2-tailed)		,837
	N	202	202
Θεωρείτε λιγότερα επικίνδυνα τα ταξίδια σε εναλλακτικούς (πολιτισμικούς) προορισμούς την περίοδο της πανδημίας ;	Pearson Correlation	-,015	1
	Sig. (2-tailed)	,837	
	N	202	202

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού εκτίμησης ότι είναι λιγότερα επικίνδυνα τα ταξίδια σε εναλλακτικούς (πολιτισμικούς) προορισμούς την περίοδο της πανδημίας και του φύλου αντιστοιχεί σε -0,015, γεγονός που σημαίνει ότι, υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών ($r = -0,015$ $p < 0,001$). Ωστόσο, η τιμή Pearson Correlation Sig. (2-tailed) αντιστοιχεί σε 0,837 που είναι μεγαλύτερη της σταθερής τιμής 0,05, με αποτέλεσμα να γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 . Επομένως, ο βαθμός εκτίμησης ότι είναι λιγότερα επικίνδυνα τα ταξίδια σε εναλλακτικούς (πολιτισμικούς) προορισμούς την περίοδο της πανδημίας δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο. Αυτό σημαίνει πως οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Πίνακας 38: Έλεγχος γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού σημαντικότητας των ανακοινώσεων της πολιτείας για την απόφαση ενός ταξιδιού και του φύλου

Correlations			
		Φύλο	Στην απόφαση σας να ταξιδέψετε, ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης είναι οι ανακοινώσεις της πολιτείας;
Φύλο	Pearson Correlation	1	,054
	Sig. (2-tailed)		,448
	N	202	202
Στην απόφαση σας να ταξιδέψετε, ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης είναι οι ανακοινώσεις της πολιτείας;	Pearson Correlation	,054	1
	Sig. (2-tailed)	,448	
	N	202	202

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού σημαντικότητας των ανακοινώσεων της πολιτείας για την απόφαση ενός ταξιδιού και του φύλου αντιστοιχεί σε 0,054, γεγονός που σημαίνει ότι, υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών ($r = 0,054$ $p > 0,001$). Ωστόσο, η τιμή Pearson Correlation Sig. (2-tailed) αντιστοιχεί σε 0,448 που είναι μεγαλύτερη της σταθερής τιμής 0,05, με αποτέλεσμα να γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 . Επομένως, ο βαθμός σημαντικότητας των ανακοινώσεων της πολιτείας για την απόφαση ενός ταξιδιού δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο. Αυτό σημαίνει πως οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Πίνακας 39: Έλεγχος γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού σημαντικότητας των συμβουλών των φίλων και των συγγενών για την απόφαση ενός ταξιδιού και του φύλου

Correlations			
		Φύλο	Στην απόφαση σας να ταξιδέψετε, ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης είναι οι συμβουλές φίλων και συγγενών;
Φύλο	Pearson Correlation	1	,041
	Sig. (2-tailed)		,562
	N	202	202
Στην απόφαση σας να ταξιδέψετε, ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης είναι οι συμβουλές φίλων και συγγενών;	Pearson Correlation	,041	1
	Sig. (2-tailed)	,562	
	N	202	202

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού σημαντικότητας των συμβουλών των φίλων και των συγγενών για την απόφαση ενός ταξιδιού και του φύλου αντιστοιχεί σε 0,041, γεγονός που σημαίνει ότι, υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών ($r = 0,041$ $p > 0,001$). Ωστόσο, η τιμή Pearson Correlation Sig. (2-tailed) αντιστοιχεί σε 0,562 που είναι μεγαλύτερη της σταθερής τιμής 0,05, με αποτέλεσμα να γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 . Επομένως, ο βαθμός σημαντικότητας των συμβουλών των φίλων και των συγγενών για την απόφαση ενός ταξιδιού δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο. Αυτό σημαίνει πως οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Πίνακας 40: Έλεγχος γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού σημαντικότητας του αριθμού των κρουσμάτων στον προορισμό για την απόφαση ενός ταξιδιού και του φύλου

Correlations			
		Φύλο	Στην απόφαση σας να ταξιδέψετε, ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης είναι ο αριθμός των κρουσμάτων στον προορισμό;
Φύλο	Pearson Correlation	1	,022
	Sig. (2-tailed)		,753
	N	202	202
Στην απόφαση σας να ταξιδέψετε, ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης είναι ο αριθμός των κρουσμάτων στον προορισμό;	Pearson Correlation	,022	1
	Sig. (2-tailed)	,753	
	N	202	202

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού σημαντικότητας του αριθμού των κρουσμάτων στον προορισμό για την απόφαση ενός ταξιδιού και του φύλου αντιστοιχεί σε 0,022, γεγονός που σημαίνει ότι, υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών ($r = 0,022$ $p > 0,001$). Ωστόσο, η τιμή Pearson Correlation Sig. (2-tailed) αντιστοιχεί σε 0,753 που είναι μεγαλύτερη της σταθερής τιμής 0,05, με αποτέλεσμα να γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 . Επομένως, ο βαθμός σημαντικότητας του αριθμού των κρουσμάτων στον προορισμό για την απόφαση ενός ταξιδιού δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο. Αυτό σημαίνει πως οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Πίνακας 41: Έλεγχος γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού σημαντικότητας των συμβουλών των παγκόσμιων οργανισμών για την απόφαση ενός ταξιδιού και του φύλου

Correlations			
		Φύλο	Στην απόφαση σας να ταξιδέψετε, ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης είναι οι συμβουλές παγκόσμιων οργανισμών;
Φύλο	Pearson Correlation	1	-,041
	Sig. (2-tailed)		,565
	N	202	202
Στην απόφαση σας να ταξιδέψετε, ως σημαντικότερος παράγοντας αξιολόγησης είναι οι συμβουλές παγκόσμιων οργανισμών;	Pearson Correlation	-,041	1
	Sig. (2-tailed)	,565	
	N	202	202

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού σημαντικότητας των συμβουλών των παγκόσμιων οργανισμών για την απόφαση ενός ταξιδιού και του φύλου αντιστοιχεί σε $-0,041$, γεγονός που σημαίνει ότι, υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών ($r = -0,041$ $p < 0,001$). Ωστόσο, η τιμή Pearson Correlation Sig. (2-tailed) αντιστοιχεί σε $0,565$ που είναι μεγαλύτερη της σταθερής τιμής $0,05$, με αποτέλεσμα να γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 . Επομένως, ο βαθμός σημαντικότητας των συμβουλών των παγκόσμιων οργανισμών για την απόφαση ενός ταξιδιού δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο. Αυτό σημαίνει πως οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Πίνακας 42: Έλεγχος γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού επιλογής ενός εναλλακτικού πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης ανάλογα με την πολυκοσμία ή μη και του φύλου

		Correlations	
		Φύλο	Σε ποιο βαθμό θα επιλέγατε έναν εναλλακτικό – πολιτιστικό προορισμό σε περίοδο υγειονομικής κρίσης (πχ η τελευταία πανδημία COVID 19) ανάλογα με την πολυκοσμία ή μη;
Φύλο	Pearson Correlation	1	,036
	Sig. (2-tailed)		,614
	N	202	202
Σε ποιο βαθμό θα επιλέγατε έναν εναλλακτικό – πολιτιστικό προορισμό σε περίοδο υγειονομικής κρίσης (πχ η τελευταία πανδημία COVID 19) ανάλογα με την πολυκοσμία ή μη;	Pearson Correlation	,036	1
	Sig. (2-tailed)	,614	
	N	202	202

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού σημαντικότητας επιλογής ενός εναλλακτικού πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης ανάλογα με την πολυκοσμία ή μη και του φύλου αντιστοιχεί σε 0,036, γεγονός που σημαίνει ότι, υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών ($r = 0,036$ $p > 0,001$). Ωστόσο, η τιμή Pearson Correlation Sig. (2-tailed) αντιστοιχεί σε 0,614 που είναι μεγαλύτερη της σταθερής τιμής 0,05, με αποτέλεσμα να γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 . Επομένως, ο βαθμός σημαντικότητας επιλογής ενός εναλλακτικού πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης ανάλογα με την πολυκοσμία ή μη δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο. Αυτό σημαίνει πως οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Πίνακας 43: Έλεγχος γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού επιλογής ενός εναλλακτικού πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης ανάλογα με τις υποδομές μεταφορών – πρόσβαση στην χώρα – περιοχή και του φύλου

Correlations			
		Φύλο	Σε ποιο βαθμό θα επιλέγατε έναν εναλλακτικό – πολιτιστικό προορισμό σε περίοδο υγειονομικής κρίσης με βάση τις υποδομές μεταφορών – πρόσβαση στην χώρα – περιοχή
Φύλο	Pearson Correlation	1	,033
	Sig. (2-tailed)		,644
	N	202	202
Σε ποιο βαθμό θα επιλέγατε έναν εναλλακτικό – πολιτιστικό προορισμό σε περίοδο υγειονομικής κρίσης με βάση τις υποδομές μεταφορών – πρόσβαση στην χώρα – περιοχή	Pearson Correlation	,033	1
	Sig. (2-tailed)	,644	
	N	202	202

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού επιλογής ενός εναλλακτικού πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης ανάλογα με τις υποδομές μεταφορών – πρόσβαση στην χώρα – περιοχή και του φύλου αντιστοιχεί σε 0,033, γεγονός που σημαίνει ότι, υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών ($r = 0,033$ $p > 0,001$). Ωστόσο, η τιμή Pearson Correlation Sig. (2-tailed) αντιστοιχεί σε 0,644 που είναι μεγαλύτερη της σταθερής τιμής 0,05, με αποτέλεσμα να γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 . Επομένως, ο βαθμός επιλογής ενός εναλλακτικού πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης ανάλογα με τις υποδομές μεταφορών – πρόσβαση στην χώρα – περιοχή δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο. Αυτό σημαίνει πως οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Πίνακας 44: Έλεγχος γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού επιλογής ενός εναλλακτικού πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης ανάλογα με τη συμμόρφωση με παγκόσμιες και εθνικές, οδηγίες και του φύλου

		Correlations	
		Φύλο	Σε ποιο βαθμό θα επιλέγατε έναν εναλλακτικό – πολιτιστικό προορισμό σε περίοδο υγειονομικής κρίσης με βάση τη συμμόρφωση με παγκόσμιες και εθνικές, οδηγίες
Φύλο	Pearson Correlation	1	-,007
	Sig. (2-tailed)		,922
	N	202	202
Σε ποιο βαθμό θα επιλέγατε έναν εναλλακτικό – πολιτιστικό προορισμό σε περίοδο υγειονομικής κρίσης με βάση τη συμμόρφωση με παγκόσμιες και εθνικές, οδηγίες	Pearson Correlation	-,007	1
	Sig. (2-tailed)	,922	
	N	202	202

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού επιλογής ενός εναλλακτικού πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης ανάλογα με τη συμμόρφωση με παγκόσμιες και εθνικές, οδηγίες και του φύλου αντιστοιχεί σε -0,007, γεγονός που σημαίνει ότι, υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών ($r = -0,007$ $p < 0,001$). Ωστόσο, η τιμή Pearson Correlation Sig. (2-tailed) αντιστοιχεί σε 0,644 που είναι μεγαλύτερη της σταθερής τιμής 0,05, με αποτέλεσμα να γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 . Επομένως, ο βαθμός επιλογής ενός εναλλακτικού πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης ανάλογα με τη συμμόρφωση με παγκόσμιες και εθνικές, οδηγίες δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο. Αυτό σημαίνει πως οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Πίνακας 45: Έλεγχος γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού επιλογής ενός εναλλακτικού πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης ανάλογα με τα επιδημιολογικά στοιχεία της περιοχής και του φύλου

Correlations			
		Φύλο	Σε ποιο βαθμό θα επιλέγατε έναν εναλλακτικό – πολιτιστικό προορισμό σε περίοδο υγειονομικής κρίσης με βάση τα επιδημιολογικά στοιχεία της περιοχής
Φύλο	Pearson Correlation	1	,032
	Sig. (2-tailed)		,647
	N	202	202
Σε ποιο βαθμό θα επιλέγατε έναν εναλλακτικό – πολιτιστικό προορισμό σε περίοδο υγειονομικής κρίσης με βάση τα επιδημιολογικά στοιχεία της περιοχής	Pearson Correlation	,032	1
	Sig. (2-tailed)	,647	
	N	202	202

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού επιλογής ενός εναλλακτικού πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης ανάλογα με τα επιδημιολογικά στοιχεία της περιοχής και του φύλου αντιστοιχεί σε 0,032, γεγονός που σημαίνει ότι, υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών ($r = 0,032$ $p > 0,001$). Ωστόσο, η τιμή Pearson Correlation Sig. (2-tailed) αντιστοιχεί σε 0,647 που είναι μεγαλύτερη της σταθερής τιμής 0,05, με αποτέλεσμα να γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 . Επομένως, ο βαθμός επιλογής ενός εναλλακτικού πολιτιστικού προορισμού σε περίοδο υγειονομικής κρίσης ανάλογα με τα επιδημιολογικά στοιχεία της περιοχής δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο. Αυτό σημαίνει πως οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Πίνακας 46: Έλεγχος γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού προτίμησης τοποθεσιών και εκδηλώσεων που διεξάγονται σε εξωτερικούς χώρους και του φύλου

Correlations			
		Φύλο	Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε με την άποψη ότι προτιμάτε τοποθεσίες και εκδηλώσεις που διεξάγονται σε εξωτερικούς χώρους
Φύλο	Pearson Correlation	1	,107
	Sig. (2-tailed)		,130
	N	202	202
Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε με την άποψη ότι προτιμάτε τοποθεσίες και εκδηλώσεις που διεξάγονται σε εξωτερικούς χώρους	Pearson Correlation	,107	1
	Sig. (2-tailed)	,130	
	N	202	202

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού προτίμησης τοποθεσιών και εκδηλώσεων που διεξάγονται σε εξωτερικούς χώρους και του φύλου αντιστοιχεί σε 0,107, γεγονός που σημαίνει ότι, υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών ($r = 0,107$ $p > 0,001$). Ωστόσο, η τιμή Pearson Correlation Sig. (2-tailed) αντιστοιχεί σε 0,130 που είναι μεγαλύτερη της σταθερής τιμής 0,05, με αποτέλεσμα να γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 . Επομένως, ο βαθμός προτίμησης τοποθεσιών και εκδηλώσεων που διεξάγονται σε εξωτερικούς χώρους δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο. Αυτό σημαίνει πως οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Πίνακας 47: Έλεγχος γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού που δίνεται μεγάλη προσοχή στην ασφάλεια και στην φύλαξη στον ευρύτερο χώρο και του φύλου

Correlations			
		Φύλο	Σε ποιο βαθμό συμφωνείται με την άποψη ότι δίνετε μεγάλη προσοχή στην ασφάλεια και την φύλαξη στον ευρύτερο χώρο
Φύλο	Pearson Correlation	1	,164
	Sig. (2-tailed)		,020
	N	202	202
Σε ποιο βαθμό συμφωνείται με την άποψη ότι δίνετε μεγάλη προσοχή στην ασφάλεια και την φύλαξη στον ευρύτερο χώρο	Pearson Correlation	,164	1
	Sig. (2-tailed)	,020	
	N	202	202

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού που δίνεται μεγάλη προσοχή στην ασφάλεια και στην φύλαξη στον ευρύτερο χώρο και του φύλου αντιστοιχεί σε 0,164, γεγονός που σημαίνει ότι, υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών ($r = 0,164$ $p > 0,001$). Ωστόσο, η τιμή Pearson Correlation Sig. (2-tailed) αντιστοιχεί σε 0,020 που είναι μεγαλύτερη της σταθερής τιμής 0,05, με αποτέλεσμα να γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 . Επομένως, ο βαθμός που δίνεται μεγάλη προσοχή στην ασφάλεια και στην φύλαξη στον ευρύτερο χώρο δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο. Αυτό σημαίνει πως οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Πίνακας 48: Έλεγχος γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού που δίνεται μεγάλη προσοχή στην υγιεινή και την τήρηση των μέτρων κατά του ιού σε όλους τους χώρους του προορισμού και του φύλου

Correlations			
		Φύλο	Σε ποιο βαθμό συμφωνείται με την άποψη ότι δίνετε μεγάλη βάση στην υγιεινή και την τήρηση των μέτρων κατά του ιού σε όλους τους χώρους του προορισμού
Φύλο	Pearson Correlation	1	,144
	Sig. (2-tailed)		,041
	N	202	202
Σε ποιο βαθμό συμφωνείται με την άποψη ότι δίνετε μεγάλη βάση στην υγιεινή και την τήρηση των μέτρων κατά του ιού σε όλους τους χώρους του προορισμού	Pearson Correlation	,144	1
	Sig. (2-tailed)	,041	
	N	202	202

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού που δίνεται μεγάλη προσοχή στην υγιεινή και την τήρηση των μέτρων κατά του ιού σε όλους τους χώρους του προορισμού και του φύλου αντιστοιχεί σε 0,144, γεγονός που σημαίνει ότι, υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών ($r = 0,144$ $p > 0,001$). Ωστόσο, η τιμή Pearson Correlation Sig. (2-tailed) αντιστοιχεί σε 0,041 που είναι μεγαλύτερη της σταθερής τιμής 0,05, με αποτέλεσμα να γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 . Επομένως, ο βαθμός δίνεται μεγάλη προσοχή στην υγιεινή και την τήρηση των μέτρων κατά του ιού σε όλους τους χώρους του προορισμού δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο. Αυτό σημαίνει πως οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Πίνακας 49: Έλεγχος γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού προτίμησης μορφών εναλλακτικού-πολιτιστικού τουρισμού με λιγότερη πολυκοσμία και αποστάσεις και του φύλου

		Correlations	
		Φύλο	Σε ποιο βαθμό συμφωνείται με την άποψη ότι προτιμάτε μορφές εναλλακτικού-πολιτιστικού τουρισμού με λιγότερη πολυκοσμία και αποστάσεις
Φύλο	Pearson Correlation	1	,140
	Sig. (2-tailed)		,047
	N	202	202
Σε ποιο βαθμό συμφωνείται με την άποψη ότι προτιμάτε μορφές εναλλακτικού-πολιτιστικού τουρισμού με λιγότερη πολυκοσμία και αποστάσεις	Pearson Correlation	,140	1
	Sig. (2-tailed)	,047	
	N	202	202

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού προτίμησης μορφών εναλλακτικού-πολιτιστικού τουρισμού με λιγότερη πολυκοσμία και αποστάσεις και του φύλου αντιστοιχεί σε 0,140, γεγονός που σημαίνει ότι, υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών ($r = 0,140$ $p > 0,001$). Ωστόσο, η τιμή Pearson Correlation Sig. (2-tailed) αντιστοιχεί σε 0,047 που είναι μεγαλύτερη της σταθερής τιμής 0,05, με αποτέλεσμα να γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 . Επομένως, ο βαθμός προτίμησης μορφών εναλλακτικού-πολιτιστικού τουρισμού με λιγότερη πολυκοσμία και αποστάσεις δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο. Αυτό σημαίνει πως οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

Πίνακας 50: Έλεγχος γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού στον οποίο η πιθανή ύπαρξη πιστοποιητικού εμβολιασμού θα επηρέαζε θετικά κάποια τουριστική επιλογή και του φύλου

Correlations			
		Φύλο	Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε με την άποψη ότι η πιθανή ύπαρξη πιστοποιητικού εμβολιασμού θα επηρέαζε θετικά κάποια τουριστική επιλογή για εσάς;
Φύλο	Pearson Correlation	1	,020
	Sig. (2-tailed)		,775
	N	202	202
Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε με την άποψη ότι η πιθανή ύπαρξη πιστοποιητικού εμβολιασμού θα επηρέαζε θετικά κάποια τουριστική επιλογή για εσάς;	Pearson Correlation	,020	1
	Sig. (2-tailed)	,775	
	N	202	202

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού στον οποίο η πιθανή ύπαρξη πιστοποιητικού εμβολιασμού θα επηρέαζε θετικά κάποια τουριστική επιλογή και του φύλου αντιστοιχεί σε 0,020, γεγονός που σημαίνει ότι, υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των δύο μεταβλητών ($r = 0,020$ $p > 0,001$). Ωστόσο, η τιμή Pearson Correlation Sig. (2-tailed) αντιστοιχεί σε 0,775 που είναι μεγαλύτερη της σταθερής τιμής 0,05, με αποτέλεσμα να γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση H_0 . Επομένως, ο βαθμός στον οποίο η πιθανή ύπαρξη πιστοποιητικού εμβολιασμού θα επηρέαζε θετικά κάποια τουριστική επιλογή δεν παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με το φύλο. Αυτό σημαίνει πως οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την βιβλιογραφική ανασκόπηση που πραγματοποιήθηκε προέκυψε πως ο τουρισμός θεωρείται ευρέως ως ένα αποτελεσματικό όχημα ανάπτυξης και ισχυρός διεγέρτης των εθνικών οικονομιών. Έχει άμεσες, έμμεσες και επαγόμενες επιπτώσεις στις τοπικές οικονομίες. Επίσης, η τουριστική ανάπτυξη τονώνει τις νέες άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) και την δημιουργία νέων εγκαταστάσεων.

Ωστόσο, ο τουρισμός δεν είναι μια αβλαβής δραστηριότητα, καθώς η ανεξέλεγκτη και μαζική ανάπτυξή του είχε σημαντικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον, συμβάλλοντας στην υποβάθμιση του τοπίου και του περιβάλλοντος σε διάφορες περιοχές, συμπεριλαμβανομένων των πόλεων. Ο τουρισμός μπορεί να έχει πολλές διαφορετικές επιπτώσεις στις κοινωνικές και πολιτιστικές πτυχές της ζωής σε μια συγκεκριμένη περιοχή ή περιοχή, ανάλογα με τις πολιτιστικές και θρησκευτικές δυνάμεις αυτής της περιοχής. Η αλληλεπίδραση μεταξύ των τουριστών και της κοινότητας υποδοχής μπορεί να είναι ένας από τους παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν μια κοινότητα.,.

Είναι εμφανές πως ο τουρισμός έχει αναδειχθεί από μια σχετικά μικρής κλίμακας δραστηριότητα σε μια από τις μεγαλύτερες βιομηχανίες του κόσμου και σε έναν ταχύτερα αναπτυσσόμενο παγκόσμιο οικονομικό τομέα της παγκόσμιας οικονομίας από τη δεκαετία του 1960 και μετά. Τα χαρακτηριστικά της βιομηχανίας του τουρισμού και της φιλοξενίας, που αφορούν την εποχικότητα, την ευπάθεια, την φθαρτότητα και κυρίως την εξάρτηση από επενδύσεις μεγάλης κλίμακας απαιτούν την ανάπτυξη ολιστικών σχεδίων ανάπτυξης.

Ο εναλλακτικός τουρισμός συμβάλλει στη διατήρηση, στην εκτίμηση του περιβάλλοντος και των πολιτισμών αποδεκτών με ελάχιστες επιπτώσεις, ειδικά σε προστατευόμενες περιοχές. Η ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού συντελεί στην ευαισθητοποίηση και στην υπευθυνότητα της κοινωνίας απέναντι στο περιβάλλον. Ο μόνος σωστός τρόπος για την ανάπτυξη της κοινωνίας είναι η ανακούφιση της φτώχειας, η προσπάθεια για μια κοινωνία κοινωνικής δικαιοσύνης και η διατήρηση των φυσικών πόρων. Έτσι, ο βιώσιμος τουρισμός παρέχει κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη του τουρισμού στο περιβαλλοντικό, κοινωνικό, οικονομικό και ευαίσθητο στο κλίμα σχεδιασμό ή διαχείριση.

Ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί αναπόφευκτο συστατικό της πολιτιστικής κληρονομιάς. Είναι ένα είδος τουριστικής δραστηριότητας στην οποία το βασικό

κίνητρο του επισκέπτη είναι να μάθει, να ανακαλύψει, να βιώσει και να καταναλώσει τα υλικά και άυλα πολιτιστικά αξιοθέατα/προϊόντα σε έναν τουριστικό προορισμό. Επίσης, αποτελεί μια εναλλακτική στρατηγική βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής. Ωστόσο, εντοπίζονται οι αιτίες που δυσχεραίνουν την εκμετάλλευση των ελληνικών πολιτιστικών κοιτασμάτων και προτείνονται λύσεις με αναφορά στην εξάλειψη της εμπορευματοποίησης και στην πραγματική εκμετάλλευση του πολιτιστικού τουρισμού. Η πολιτιστική κληρονομιά είναι ένας θετικός καταλύτης για την οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας.

Η πανδημία COVID-19 που ξέσπασε στις αρχές του 2020 έχει επηρεάσει σημαντικά την καθημερινή ζωή, τις πρακτικές και τις αντιλήψεις του παγκόσμιου πληθυσμού. Από την αρχική εξάπλωση της πανδημίας COVID-19 στις αρχές του 2020, οι ευρωπαϊκές χώρες έχουν εφαρμόσει διαφορετικές στρατηγικές για να μειώσουν τις καθημερινές δραστηριότητες και να ενθαρρύνουν τη σωματική απόσταση, με στόχο να περιορίσουν την εξάπλωση του ιού.

Κάθε τμήμα της αλυσίδας αξίας του τουρισμού και της φιλοξενίας έχει επηρεαστεί από τους πρωτοφανείς περιορισμούς των ταξιδιών και της κινητικότητας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν ο συνοριακός έλεγχος, το lockdown, η απαγόρευση συναθροίσεων, η κοινωνική απόσταση κ.λπ., τα οποία επέβαλαν οι κυβερνήσεις για να περιορίσουν την εξάπλωση του ιού.

Έτσι, παρατηρήθηκαν διακυμάνσεις στη συμπεριφορά των καταναλωτών τουριστών, λόγω των υψηλότερων αντιληπτών κινδύνων για την υγεία και των αυστηρών μέτρων περιορισμού που εφαρμόστηκαν εξαιτίας της πανδημίας του COVID-19. Επίσης, διαπιστώθηκαν σημαντικές τροποποιήσεις στη στάση και τις προτιμήσεις των τουριστών σχετικά με τον τρόπο περιήγησης και τις επιλογές προορισμού και την αύξηση της ευαισθητοποίησης για τη δημόσια υγεία.

Οι βασικές στρατηγικές για την τόνωση των ταξιδιών εσωτερικού στηρίζονται στο να δοθεί προτεραιότητα στην οικοδόμηση και ενίσχυση της εμπιστοσύνης των τουριστών σχετικά με την ασφάλεια, την υγεία και την παροχή ελκυστικών τιμών και πακέτων, σε λιγότερο πολυσύχναστους τουριστικούς χώρους. Ειδικότερα, απαιτούνται μέτρα πολιτικής για την αντιμετώπιση αυτής της κρίσης βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Επιπλέον, η επανέναρξη της βιομηχανίας μαζικού τουρισμού βασίζεται στην επιτυχία της εκστρατείας εμβολιασμού κατά του COVID-19, η οποία απαιτεί εθελοντική συμμετοχή των ατόμων για τη μείωση των κινδύνων για την υγεία για τους κατοίκους μίας περιοχής και τους επισκέπτες.

Μέσα από την δειγματοληπτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε προέκυψε ότι το δείγμα της έρευνας πραγματοποίησε ταξίδι μετά την εμφάνιση της πανδημίας, 4 έως 7 φορές το έτος 2020-2021, που κράτησε 4 έως 7 ημέρες και μετακινήθηκε με αυτοκίνητο. Η πλειοψηφία του δείγματος ταξίδεψε κυρίως σε εθνικούς προορισμούς με περισσότερα του ενός άτομου και επέλεξε να μείνει σε εξοχική κατοικία και ξενοδοχεία – ξενώνες. Το σύνολο των ημερήσιων δαπανών του ανήλθε σε 51 έως 100 ευρώ.

Κατά μέσο όρο το δείγμα δεν επισκέπτεται κοσμοπολίτικα θέρετρα, ούτε λιγότερο γνωστούς και εναλλακτικούς προορισμούς. Ωστόσο, επηρεάστηκε ελάχιστα έως αρκετά από την πανδημία ως προς τις αποφάσεις του για μετακίνηση τουριστικού χαρακτήρα. Υποστηρίζει ακόμη πως είναι ελάχιστα έως αρκετά επικίνδυνα τα ταξίδια την συγκεκριμένη περίοδο της πανδημίας και πως λιγότερο επικίνδυνα τα ταξίδια σε εναλλακτικούς (πολιτιστικούς) προορισμούς. Στην απόφαση του να ταξιδέψει ως σημαντικότερος παράγοντας δεν ήταν οι ανακοινώσεις της πολιτείας, ούτε ο αριθμός των κρουσμάτων στον προορισμό, ούτε οι συμβουλές των παγκόσμιων οργανισμών αλλά οι συμβουλές φίλων και συγγενών.

Το δείγμα υποστηρίζει πως δεν θα επέλεγε έναν εναλλακτικό πολιτιστικό προορισμό την περίοδο της πανδημίας ανάλογα με την πολυκοσμία ή μη, ούτε με τη συμμόρφωση με παγκόσμιες και εθνικές, οδηγίες, αλλά ανάλογα με τις υποδομές μεταφορών – πρόσβαση στην χώρα – περιοχή. Κατά μέσο όρο δεν προτιμά τοποθεσίες και εκδηλώσεις που διεξάγονται σε εξωτερικούς χώρους και δεν συμφωνεί καθόλου με την άποψη πως δίνει μεγάλη προσοχή στην ασφάλεια και την φύλαξη στον ευρύτερο χώρο. Ακόμη, δεν συμφωνεί με την άποψη πως δίνει μεγάλη βάση στην υγιεινή και την τήρηση των μέτρων κατά του ιού σε όλους τους χώρους του προορισμού και δεν προτιμά μορφές εναλλακτικού τουρισμού - πολιτιστικού τουρισμού με λιγότερη πολυκοσμία και αποστάσεις. Τέλος, υποστηρίζει πως η πιθανή ύπαρξη πιστοποιητικού εμβολιασμού (εργαζομένων στον πολιτιστικό τουρισμό αλλά και τουριστών) δεν θα επηρέαζε θετικά κάποια τουριστική επιλογή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

Δαλακούρα, Γ., Τσικούρη, Α. (2013). Αξιολόγηση της τουριστικής δραστηριότητας στη λίμνη Πλαστήρα (Διπλωματική Εργασία) Θεσσαλονίκη: Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας & Ανάπτυξης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Κοκκώσης, Χ., Τσάρτας, Π., Γκρίμπα, Ε. (2011). Ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Ζήτηση και προσφορά νέων προϊόντων τουρισμού. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Abad-Galzacorta, M., Guerepo-Omil, B. (2016). Pilgrimage As Tourism Experience: The Case Of The Ignatian Way, *International Journal of Religious Tourism and Pilgrimage*: Vol. 4, Iss. 4, Article 5, 48-66

Abbas, J., Mubeen, R., Iorember, P., Raza, S., Mamirkulova, G. (2021). Exploring the impact of COVID-19 on tourism: transformational potential and implications for a sustainable recovery of the travel and leisure industry. *Current Research in Behavioral Sciences*

Abdullah, M., Dias, C., Muley, D., Shahin, M. (2020). Exploring the impacts of COVID-19 on travel behavior and mode preferences. *Transportation Research Interdisciplinary Perspectives* 8

Adedoyin, O. (2020). Social and Cultural Impacts of Tourism.

Agustin, S., Heredina, F. (2015). Alternative tourism. *Sprigel*

Allaberganov, A., Preko, A., Mohammed, I. (2021). Government commitment to tourism and hospitality sector during COVID-19 pandemic. *Tourism Critiques: Practice and Theory*, Vol. 2, No. 2, 153-169

Ammirato, A., Felicetti, S. (2014). The Agritourism as a means of sustainable development for rural communities: a research from the field. *International Journal of Interdisciplinary Environmental Studies*, 17-29

Amoroso, S. et al., (2020). COVID-19, tourist behaviour, jobs and policy options.

Amutha, D. (2011). Economic Impacts of Tourism.

Anastasiou, E., Duquenne, M. (2021). First-Wave COVID-19 Pandemic in Greece: The Role of Demographic, Social, and Geographical Factors in Life Satisfaction during Lockdown. *Soc. Sci.*, 10

- Angelini, L., Borlizzi, D., Carlucci, A., Ciardella, G., Destefanis, A., Governale, G. Morfini, I. (2020).** Cultural tourism development and the impact on local communities: a case study from the South of Italy. *Journal of Experimental Innovation* 4(2), 19-24
- Aragú, M.H., García-Mestanza, J., Caballero-Galeote, L. (2021).** Stakeholders' Perception on the Impacts of Tourism on Mass Destinations: The Case of Seville. *Sustainability*, 13
- Araújo-Vila, N., Fraiz-Brea, J., Matos Pereira, A. (2021).** Societal Changes Due to "COVID-19". An Analysis of the Tourism Sector of Galicia, Spain. *Sustainability*, 13
- Bouarar, A., Mouloudj, K., Mouloudj, S. (2020). The impact of coronavirus on tourism sector - an analytical study. *Journal of Economics and Management*, Vol. 20, No. 1, pp. 323-335
- Bulcsu, R., Yesilyurt, C., Bagdadi, A. (2021).** Alternative Suggestion for the Sustainability of Tourism During Coronavirus Breakout. *Handbook of Research on the Impacts and Implications of COVID-19 on the Tourism Industry*
- Camilleri, M. A. (2018).** The Tourism Industry: An Overview. In *Travel Marketing, Tourism Economics and the Airline Product* (Chapter 1, pp. 3-27). Cham, Switzerland, Springer Nature
- Candela, G., Figini, P. (2012).** The economics of tourism destinations. In Candela, G & Figini, P. (Eds.), *The Economics of Tourism Destinations*, 73-130, Berlin Heidelberg, Springer
- Cao, T., Nguyen, P. (2021).** Distribution of Tourist Behavior in COVID-19 Pandemic. *Journal of Distribution Science* 19-10, 17-22
- Centre for European Constitutional Law, (2020).** Coronavirus pandemic in the EU – Fundamental Rights Implications.
- Cernat, L., Gourdon, J. (2007).** Is the concept of sustainable tourism sustainable. *United Nations Conference on Trade and Development*
- Chan, J. (2021).** Domestic Tourism as a Pathway to Revive the Tourism Industry and Business Post the COVID-19 Pandemic. *ERIA Discussion Paper Series*
- Cheng, T., Kim, S., Koh, K. (2020).** The Impact of COVID-19 on Subjective Well-Being: Evidence from Singapore. *Institute of Labor Economics*
- Cianga, N., Sorocovschi, V. (2017).** The impact of tourism activities - A point of view. *RISCURI ȘI CATASTROFE*, NR. XVI, VOL. 20, NR. 1/2017

- Connolly, F., Olofsson, J., Malmberg, G., Stattin, M. (2021).** Adjustment of daily activities to restrictions and reported spread of the COVID-19 pandemic across Europe. Working Paper Series 62
- Csapó, J. (2012).** The Role and Importance of Cultural Tourism in Modern Tourism Industry. Strategies for Tourism Industry – Micro and Macro Perspectives, 201-232
- Cvelbar, K., Rodrigues, M., Teoh, T. (2021).** Relaunching transport and tourism in the EU after COVID-19. Part IV: Tourism sector
- Danchev S., Παρατσιώκας N., (2012).** Η επίδραση του τουρισμού στην ελληνική οικονομία, IOBE
- Deery, M., Jago, L. and Fredline, L. (2012).** Rethinking social impacts of tourism research: a new research agenda. *Tourism Management*, Vol. 33, pp. 64-73
- Dehoorne, O., Christelle, M. (2010).** Le tourisme communautaire: de la théorie à l'expérimentation. Des enseignements antillais.“ In: Jean-Marie Breton, ed. 2010. Patrimoine, tourisme, environnement et développement durable (Europe – Afrique – Caraïbe – Amériques – Asie – Océanie). Éditions Karthala
- Donaire, J., Galí, N., Camprubi, R. (2021).** Empty Summer: International Tourist Behavior in Spain during COVID-19. *Sustainability*, 13
- Dorcheh, S., Mohamed, B. (2013).** Local Perception of Tourism Development: A Conceptual Framework for the Sustainable Cultural Tourism. *Journal of Management and Sustainability*; Vol. 3, No. 2, 31-39
- Duay, M., Morgiève, M., Niculita-Hirzel, H. (2021).** Sudden Changes and Their Associations with Quality of Life during COVID-19 Lockdown: A Cross-Sectional Study in the French-Speaking Part of Switzerland, *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 18
- Esmail Zaei, M., Esmail Zaei, M. (2013).** The impacts of tourism industry on host community. *European Journal of Tourism Hospitality and Research* Vol.1, No.2, pp.12-21
- Georgakopoulou, S., Delitheou, V. (2020).** The Contribution of Alternative Forms of Tourism in Sustainable Tourism Development: The Case of the Island of Kalymnos. *Cultural and Tourism Innovation in the Digital Era*, 431-446
- Gomez, L. (2018).** Realities and problems of a major cultural tourist destination in Spain, Toledo. *PASOS*, Vol. 16 N.o 3, 617-636
- Gössling, S., Scott, D., Hall, M. (2020).** Pandemics, tourism and global change: a rapid assessment of COVID-19. *Journal of Sustainable Tourism*

Gunnella, V., Krustev, G., Schuler, T. (2020). Developments in the tourism sector during the COVID-19 pandemic. *ECB Economic Bulletin*

Gursoy, D., Can, A., Williams, N., Ekin, Y. (2021). Evolving impacts of COVID-19 vaccination intentions on travel intentions.

Haleem, A., Javaid, M., Vaishya, R. (2020). Effects of COVID 19 pandemic in daily life. *Current Medicine Research and Practice,*

Helble, M., Fink, A. (2020). Reviving Tourism amid the COVID-19 Pandemic.

Ivanova, P. (2016). Cultural tourism – development, scope and prospects. *International Scientific Conference,* 341-347

Jin, X., Wu, H., Zhang, J., He, G. (2021). Agritourism Development in the USA: The Strategy of the State of Michigan. *Sustainability,* 13

Kajzar, P. (2014). Cultural tourism and world heritage. *Sborník příspěvků,* 901-906

Karagiannis, S. (2013). Cultural tourism as a development factor of the Greek country countryside: research – suggestions. *Journal Sustainable Development, Culture, Traditions,* Volume 2, 23-33

Ktrakazas, C., Michelaraki, E., Sekadakis, M., Fortsakis, P., Yannis, G. (2020). A descriptive analysis of the effect of the COVID-19 pandemic on driving behaviour and road safety

Khallaf, C. (2014). The index of Sustainable Ecotourism impacts in Egypt, *International Journal of Innovation and Knowledge Management in Middle East & North Africa,* 3(2)

Khalifa, S., Swilam, M., El-Wahed, A., Du, M., El-Seedi, H. et al. (2021). Beyond the Pandemic: COVID-19 Pandemic Changed the Face of Life. *Int. Journal Environ. Res. Public Health*

Khan, A., Bibi, S., Lorenzo, A., Lyu, J., Babar, Z. (2020). Tourism and Development in Developing Economies: A Policy Implication Perspective. *Sustainability,* 12

Kiper, T. (2013). Role of Ecotourism in Sustainable Development. Chapter 31

Kostakis, I., Lolos, S., Doulgeraki, C. (2020). Cultural Heritage led Growth: Regional evidence from Greece (1998-2016). *Munich Personal RePEc Archive*

Kristiana, Y., Pramono, R., Brian, B. (2021). Adaptation Strategy of Tourism Industry Stakeholders During the COVID-19 Pandemic: A Case Study in Indonesia. *Journal of Asian Finance, Economics and Business* Vol 8 No 4

- Lan, N., Hanh, N. (2020).** The Impact Of Agrotourism On The Local Community (A Case Study Of Son Islet, Cần Thơ City, Vietnam). *European Journal of Molecular & Clinical Medicine*, Volume 07, Issue 03, 88-100
- Lemma, A. (2014).** Tourism Impacts. *Economic and Private Sector Professional Evidence and Applied Knowledge Services*
- Liang, F., Pan, Y., Gu, M., Guan, W., Tsai, F. (2021).** Cultural Tourism Resource Perceptions: Analyses Based on Tourists' Online Travel Notes. *Sustainability*, 13, 519
- Lopez, R., López-Felipe, T., Navajas-Romero, V., Menor-Campos, A. (2021).** Lessons from the First Wave of COVID-19. What Security Measures Do Women and Men Require from the Hotel Industry to Protect against the Pandemic? *Int J Environ Res Public Health.*, 18(5)
- Macleod, D. (2004).** Alternative Tourism: A Comparative Analysis of Meaning and Impact. *Global Tourism*
- Masa'deh, R., Nasseef, M., Alshayeb, H., Ojilat, A., Alshafiee, M. (2017).** The Effect of Sport Tourism Management on Support for Tourism Development. *Journal of Management and Strategy*, Vol. 8, No. 3, 20-34
- Medeiros, H., Guerreiro, Q., Vieira, T., Silva, S., Renda, A., Oliveira-Junior, J. (2021).** Alternative Tourism and Environmental Impacts: Perception of Residents of an Extractive Reserve in the Brazilian Amazonia. *Sustainability*, 13
- Menbere, I. Admassu, F. (2020).** Challenges and opportunities for ecotourism development: A case study in dilla university botanical and ecotourism garden, South Ethiopia. *Glob J Ecol* 5(1): 154-163
- Moris, D., Schizas, D. (2020).** Lockdown During COVID-19: The Greek Success.
- Mousavi, S.S., Doratli, N., Mousavi, S.N., Moradiahari, F. (2016).** Defining Cultural Tourism. *International Conference on Civil, Architecture and Sustainable Development*, 70-75
- Naseem, S. (2021).** The Role of Tourism in Economic Growth: Empirical Evidence from Saudi Arabia. *Economies*, 9, 117
- Nasir, S., Luljeta, S., Murat, S. (2017).** The impact of tourism on economic growth in the Western Balkan countries: An empirical analysis, *International Journal of Business and Economic Sciences Applied Research*, Eastern Macedonia and Thrace Institute of Technology, Kavala, Vol. 10, Iss. 2, 19-25
- Nilson, T., Thorell, K., (2018).** *Cultural Heritage Preservation: The Past, the Present and the Future.* Författarna och Halmstad University Press

OECD, (2020). Rebuilding tourism for the future: COVID-19 policy responses and recovery

Okharedia, A. (2020). The Concept of Cultural Tourism and its Significance in Developing Economies. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, Volume 9(2)

Oladeji, S., Ariyo, O., Alabi, O. (2020). Potentials of Agrotourism on Social and Economic Development of the Selected Agricultural Farms and Adjoining Communities in South-Western Nigeria. *Czech Journal of Tourism*, 8(2), 119–142

Orîndaru, A., Popescu, M. et al., (2021). Tourism in a Post-COVID-19 Era: Sustainable Strategies for Industry's Recovery. *Sustainability*, 13

Park, K.H., Kim, A.R., Yang, M.A., Lim, S.J., Park, J.H. (2021). Impact of the COVID-19 pandemic on the lifestyle, mental health, and quality of life of adults in South Korea. *PLoS ONE* 16(2)

Parlapani, E. et al., (2020). Psychological and Behavioral Responses to the COVID-19 Pandemic in Greece.

Pascoal, S., Tallone, L., Furtado, M. (2021). The Impact of COVID-19 on Cultural Tourism: Virtual Exhibitions, Technology and Innovation.

Penerliev, M. (2017). Alternative tourism in Bulgaria – general characteristics.

Procházková, K. (2012). Alternative tourism and sustainable development in the small island Caribbean. *Mezinárodní rozvojová studia*

Rabbany, G., Afrin, S., Rahman, A., Islam, F., Hoque, F. (2013). Environmental effects of tourism. *American Journal of Environment, Energy and Power Research* Vol. 1, No. 7, 117-130

Rahman, M., Gazi, A., Bhuiyan, M., Rahaman, A. (2021). Effect of Covid-19 pandemic on tourist travel risk and management perceptions. *PLoS ONE* 16(9)

Rämet, J., Tolvanen, A., Kinnunen, I., Törn, A., Orell, M., Siikamäki, P. (2005). Sustainable tourism.

Richards, G. (2018). Cultural Tourism: A review of recent research and trends. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, Volume 36, 12-21

Riestyaningrum, F., Ferdaos, E., Bayramov, B. (2020). Customer behavior impact on international tourist's travel intention due to Covid-19. *Journal of Sustainable Tourism and Entrepreneurship*, Vol 1, No 3, 231-243

Roblek, V., Drpić, D., Meško, M., Miložica, V. (2021). Evolution of Sustainable Tourism Concepts. *Sustainability*, 13

- Rocacita, K. (2015).** Definition of tourism. Chapter 2, Literature review
- Safarabati, A. (2016).** Assessing ecotourism potential for sustainable development of coastal tourism in Qeshm Island, Iran. *European Journal of Geography* Volume 7, Number 4, 53 – 66
- Salman, A., Jaafar, M., Mohamad, D. (2020).** A comprehensive review of the role of Ecotourism in sustainable tourism development. *e-Review of Tourism Research (eRTR)*, Vol. 18, No. 2, 215-233
- Saraniemi, S., Kylänen, M. (2011).** Problematizing the Concept of Tourism Destination: An Analysis of Different Theoretical Approaches. *Journal of Travel Research*, 50(2), 133–143
- Sdrali, D., Chazapi, K., (2007).** Cultural tourism in a Greek insular community: the residents' perspective. Volume 2, Number 2, 61-75
- Seyfi, S., Hall, M., Rasoolimanesh, M. (2019).** Exploring Memorable Cultural Tourism Experiences
- Sigala, M. (2020).** Tourism and COVID-19: Impacts and implications for advancing and resetting industry and research. *J Bus Res.*, 117, 312–321
- Skoutos, S. Vagionis, N. (2015).** Culture and religious tourism as parts of Greek tourism product. 1st International Conference on Experiential Tourism
- Songkhla, T. (2012).** Impact of agro-tourism on local agricultural occupation: a case study of Chang Klang district, southern Thailand.
- Sormaz, U., Akmes, H., Gunes, E., Aras, S. (2016).** Gastronomy in Tourism. *Procedia Economics and Finance* 39, 725 – 730
- Št'astná, M., Vaishar, A., Brychta, J., Tuzová, K., Zloch, J., Stodolová, V. (2020).** Cultural Tourism as a Driver of Rural Development. Case Study: Southern Moravia. *Sustainability*, 12
- Stipanović, C., Rudan, E., Zubović, V. (2021).** Development concept of adventure tourism for the purposes of destination competitiveness
- Stone, L. et al., (2021).** The impacts of COVID – 19 on nature – based tourism in Botswana: implications for community development. *Tourism Review International*, Vol. 25, 263–278
- Stukalo, N., Krasnikova, N., Krupskyi, O., Redko, V. (2018).** Fostering Sustainable Tourism in Global Economy. Vol. 39 (Number 42)
- Theng, S., Qiong, X., Tatar, C. (2015).** Mass Tourism vs Alternative Tourism? Challenges and New Positionings

- Triarchi, E., Karamanis, K. (2017).** The evolution of alternative forms of Tourism: a theoretical background. *Business & Entrepreneurship Journal*, vol. 6, no. 1, 39-59
- Tsirigou, M. (2018).** Cultural management and alternative tourism as a way to involve the local community; examining identity, sustainability and ownership. The case of Samos. *School of Economics, Business Administration & Legal Studies*
- Tušl, M., Brauchli, R., Kerksieck, P., Bauer, G. (2021).** Impact of the COVID-19 crisis on work and private life, mental well-being and self-rated health in German and Swiss employees: a cross-sectional online survey. *BMC Public Health*
- Valeeva, G., Bunakov, O., Eidelman, B., Fakhrutdinova, L. (2019).** Theoretical aspects of tourism attractiveness and its estimation by the example of the Republic of Tatarstan. *3C TIC. Cuadernos de desarrollo aplicados a las TIC. Edición Especial*, 360-373
- Valeriani, D., Wardhani, R. (2015).** Alternative Tourism in the Belitung Island with the Blue Tourism Concepts as the Effort to Achieve the Quality of Life, Quality of Opportunity and Quality of Experience. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, Vol 6, No 5, 46-51
- Vatavali, F., Gareiou, Z., Kehagia, F., Zervas, E. (2020).** Impact of COVID-19 on Urban Everyday Life in Greece. Perceptions, Experiences and Practices of the Active Population. *Sustainability*, 12
- Vázquez, R., García, J., Valenciano, J. (2021).** Analysis and Trends of Global Research on Nautical, Maritime and Marine Tourism. *Journal Marine Science and Engineering*, 9, 93
- Virgil, N., Popsa, R.E. (2014).** Business Tourism Market Developments. *Procedia Economics and Finance* 16, 703 – 712
- Yilmaz, Y. (2018).** A strategic performance management framework: a hypothetical hotel case. *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 92– 110
- Williams, N., Nguyen, T., Chiappa, G., Fedeli, G., Wassler, P. (2021).** COVID-19 vaccine confidence and tourism at the early stage of a voluntary mass vaccination campaign: a PMT segmentation analysis. *Current Issues in Tourism*
- Wu, L.F., Achyldurdyeva, J., Jou, W.P., Fong, W.T., Jaw, B.S. (2021).** Relief, Recovery, and Revitalization Measures for Tourism and Hospitality Industry During Covid-19 Pandemic: Case Study From Taiwan. *SAGE Open*, 1–16

Zolfani, S., Sedaghat, M., Maknoon, R., Zavadskas, E. (2015). Sustainable tourism: a comprehensive literature review on frameworks and applications. *Economic Research-Ekonomiska Istraživanja*, 28:1, 1-30

Zurub, H., Ionescu, A., Constantin, V. (2015). Measuring the Economic Impact of Tourism in European Emerging Markets. *Procedia Economics and Finance* 32, 95 – 102

Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2018). Cultural tourism. Ιστοσελίδα: https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/offer/cultural_en (Ανάκτηση 12/12/2021)

Impact of Tourism: Tourism: Economy; Environment; Society. Ιστοσελίδα: http://www.drbramedkarcollege.ac.in/sites/default/files/Impact%20of%20Tourism_pdf.pdf, (Ανάκτηση 12/12/2021)

Tourism concept and perspectives. <https://www.uou.ac.in/sites/default/files/slm/ETS-102.pdf> (Ανάκτηση 12/12/2021)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΟΖΑΝΗ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

Το ερωτηματολόγιο αυτό έχει καθαρά εκπαιδευτικό χαρακτήρα και είναι αυστηρά ανώνυμο. Η έρευνα διενεργείται στο πλαίσιο της πτυχιακής εργασίας με τίτλο: «*Η επίδραση του COVID-19 στον εναλλακτικό-πολιτιστικό τουρισμό της χώρας*». Τα στοιχεία της έρευνας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για τις ανάγκες της πτυχιακής εργασίας.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τον χρόνο σας.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Δημογραφικά στοιχεία δείγματος

Ερώτημα 1^ο : Το Φύλλο σας είναι :

- α) Άνδρας
- β) Γυναίκα

Ερώτημα 2^ο : Η Ηλικία σας είναι :

- α) 20-25
- β) 26-30
- γ) 31-35
- δ) 36-40
- ε) 41-45
- στ) 46-50
- ζ) 51-55
- η) > 56

Ερώτημα 3^ο : Το Επάγγελμα σας είναι :

- α) Δημόσιος Υπάλληλος
- β) Ιδιωτικός Υπάλληλος
- γ) Ελεύθερος Επαγγελματίας
- δ) Άνεργος
- ε) Συνταξιούχος
- στ) Φοιτητής – Σπουδαστής

Ερώτημα 4^ο : Μετά την εμφάνιση της πανδημίας ταξιδέψατε για τουριστικούς λόγους;

α) ΝΑΙ	
β) ΟΧΙ	

Ερώτημα 5^ο : Αν ταξιδέψατε κατά το προηγούμενο έτος (2020-21), πόσες φορές ταξιδέψατε συνολικά ;

α) 1-3	
β) 4-7	
γ) 8-10	
δ) >10	

Ερώτημα 6^ο : Πόσες μέρες διήρκησε το ταξίδι σας ;

α) 1-3	
β) 4-7	
γ) 8-10	
δ) >10	

Ερώτημα 7^ο : Με τι μέσο ταξιδέψατε;(έως δύο απαντήσεις)

α) Αεροπορικώς	
β) Με ΙΧ	
γ) Με λεωφορείο	
δ) Με τρένο	
ε) Ακτοπλοϊκώς	

Ερώτημα 8^ο : Πόσο μακρινοί ήταν οι προορισμοί που επιλέξατε ; (έως δύο απαντήσεις)

α) Τοπικοί	
β) Περιφερειακοί	
γ) Εθνικοί	
δ) Διεθνείς	

Ερώτημα 9^ο : Αν ταξιδέψατε, ήσασταν : (έως δύο απαντήσεις)

α) Μόνος	
β) Με ένα ακόμα άτομο	
γ) Με περισσότερα του ενός	
δ) Με συγγενής	
ε) Με γκρουπ	

Ερώτημα 10^ο : Για την διαμονή σας επιλέξατε: (έως δύο απαντήσεις)

α) Φιλοξενία από φίλους-συγγενείς	
β) Εξοχική κατοικία	
γ) Ξενοδοχεία-Ξενώνες	
δ) Ενοικιαζόμενα δωμάτια	
ε) Hostel	
στ) Κάμπινγκ	
ζ) AIRBNB	

Ερώτημα 13^ο : Ποία ήταν η ημερήσια ταξιδιωτική δαπάνη σας :

α) 0-50 Ευρώ	
β) 51-100 Ευρώ	
γ) 101-150 Ευρώ	
δ) >151 Ευρώ	

Παρακαλώ επιλέξτε τον βαθμό που συμφωνείτε με τις ακόλουθες προτάσεις:

Ερώτημα 11° : Ποια είδη προορισμών επισκέπτεστε συνήθως ;

α	Κοσμοπολίτικα θέρετρα	Καθόλου	Ελάχιστα	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
β	Λιγότερο γνωστούς προορισμούς	Καθόλου	Ελάχιστα	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
γ	Εναλλακτικούς προορισμούς	Καθόλου	Ελάχιστα	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ

Ερώτημα 12° : Σε ποιο βαθμό επηρεαστήκατε από την πανδημία στις αποφάσεις σας για μετακίνηση τουριστικού χαρακτήρα ;

Καθόλου	Ελάχιστα	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ

Ερώτημα 13° : Σε ποιο βαθμό θεωρείτε επικίνδυνα τα ταξίδια στην συγκεκριμένη περίοδο της πανδημίας ;

Καθόλου	Ελάχιστα	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ

Ερώτημα 14° : Θεωρείτε λιγότερα επικίνδυνα τα ταξίδια σε εναλλακτικούς (πολιτισμικούς) προορισμούς την περίοδο της πανδημίας ;

Καθόλου	Ελάχιστα	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ

Ερώτημα 15° : Στην απόφαση σας να ταξιδέψετε, ποιον παράγοντα αξιολογήσατε ως σημαντικότερο :

α	Τις ανακοινώσεις της πολιτείας	Καθόλου	Ελάχιστα	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
β	Τις συμβουλές φίλων και συγγενών	Καθόλου	Ελάχιστα	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
γ	Τον αριθμό των κρουσμάτων στον προορισμό	Καθόλου	Ελάχιστα	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
δ	Συμβουλές παγκόσμιων οργανισμών	Καθόλου	Ελάχιστα	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ

Ερώτημα 16^ο : Ποια είναι τα κριτήρια με τα οποία θα επιλέγατε έναν εναλλακτικό – πολιτιστικό προορισμό σε περίοδο υγειονομικής κρίσης (πχ η τελευταία πανδημία COVID 19).

α	Ανάλογα με την πολυκοσμία ή μη				
	Καθόλου	Ελάχιστα	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
β	Υποδομές μεταφορών – πρόσβαση στην χώρα – περιοχή. (πχ σταθερή και συχνή αεροπορική σύνδεση, συχνή ακτοπλοϊκή σύνδεση, οδικό δίκτυο, μέσα μαζικής μεταφοράς κλπ)				
	Καθόλου	Ελάχιστα	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
γ	Συμμόρφωση με παγκόσμιες και εθνικές, οδηγίες (πχ οδηγίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, ταξιδιωτικές οδηγίες κλπ).				
	Καθόλου	Ελάχιστα	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
δ	Τα επιδημιολογικά στοιχεία της περιοχής (πχ αριθμός κρουσμάτων)				
	Καθόλου	Ελάχιστα	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ

Ερώτημα 17^ο Πόσο συμφωνείται με τα παρακάτω:

α	Προτιμώ τοποθεσίες και εκδηλώσεις που διεξάγονται σε εξωτερικούς χώρους (ανοιχτά θέατρα πχ)				
	Καθόλου	Ελάχιστα	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
β	Δίνω μεγάλη προσοχή στην ασφάλεια και την φύλαξη στον ευρύτερο χώρο (πχ παρουσία φύλακα σε μουσεία, ταξιθέτη-φύλακα στα θέατρα κλπ)				
	Καθόλου	Ελάχιστα	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
γ	Δίνω μεγάλη βάση στην υγιεινή και την τήρηση των μέτρων κατά του ιού σε όλους τους χώρους του προορισμού (πχ απολυμάνσεις, αποστάσεις κλπ).				
	Καθόλου	Ελάχιστα	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
δ	Προτιμώ μορφές εναλλακτικού-πολιτιστικού τουρισμού με λιγότερη πολυκοσμία και αποστάσεις (μουσεία παρά θέατρα πχ)				
	Καθόλου	Ελάχιστα	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ

Ερώτημα 18^ο : Σύμφωνα με τις τελευταίες εξελίξεις, που αφορούν τον εμβολιασμό των πολιτών, πόσο συμφωνείτε με την παρακάτω δήλωση;

α	Η πιθανή ύπαρξη πιστοποιητικού εμβολιασμού (εργαζομένων στον πολιτιστικό τουρισμό αλλά και τουριστών) θα επηρέαζε θετικά κάποια τουριστική επιλογή για εσάς ;	Καθόλου	Ελάχιστα	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ